

Acsai Pitypang Óvoda

Helyi Pedagógiai Program

2017.

Hatályos: 2017. szept. 1-től

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és a 363/2012. (XII.17) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Acsai Pitypang Óvoda
2683 Acsa, Petőfi út 1/A
OM: 202154

Email: acsaovoda@gmail.com

Tartalomjegyzék

1. Az intézmény –mint költségvetési szerv- adatai	4
2. A pedagógiai program	4
3. A pedagógiai program jogszabályi háttere	5
4. Bevezető helyzetelemzés	6
4.1. Bevezető	6
4.2. Intézmény bemutatása	6
4.3. Szociokulturális és infrastrukturális tágabb és szűkebb környezet	7
4.4. Az óvoda tárgyi feltételeinek bemutatása	8
4.5. Humán erőforrás bemutatása	9
5. Óvodai nevelésünk alapelvei, célja, gyermek- és óvodakép	9
5.1. Nevelésünk alapelvei	9
5.2. Óvodai nevelésünk célja	11
5.3. Gyermekkép	11
5.4. Óvodakép	12
6. Az óvodai nevelés feladatai	13
6.1. Az egészséges életmód alakítása	13
6.1.1. Az egészséges életmód kialakításának területei	14
6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	22
6.3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	26
7. Az óvodai élet megszervezésének elvei	30
7.1. Személyi feltételek	30
7.2. Tárgyi feltételek	32
7.3. Csoportszervezés alapelvei	34
7.4. Hetirend, napirend, ...	34
7.4.1. A hetirend	34
7.4.2. A napirend	36
7.5. A tervezés feladatai óvodánkban	39
7.6. A gyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása	40
7.7. A pedagógiai program megvalósítását segítő alapszolgáltatásaink	42
8. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység óvodánkban	43
9. Sajátos nevelési feladatok	45
9.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése	45
9.2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése	48
9.3. Nemzetiségi nevelés	49
9.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	50
10. Az óvodai élet tevékenységformái	53
10.1. Játék	53
10.2. Verselés, mesélés	57
10.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	60
10.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	64
10.5. Mozgás	70
10.5.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban	70
10.5.2. Mozgásfejlesztés testnevelés foglalkozáson	71
10.5.3. Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelés során	74
10.5.4. Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelés során	74
10.6. A külső világ tevékeny megismerése	76
10.6.1. A külső világ tevékeny megismerése	76
10.6.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése	81

10.7. A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	83
10.8. Munka jellegű tevékenységek	85
11. A tevékenységi formák szervezése	88
12. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	90
13. Az óvoda kapcsolatrendszere	91
13.1. A család	91
13.2. Az óvoda további kapcsolatai	93
14. Az óvoda hagyományai, ünnepei.....	95
15. A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása, érvényességi rendelkezések.....	96
16. Legitimációs záradék	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
17. Függelék	99
1. sz. függelék: Programunk rendszerábrája	99
2. sz. függelék.....	100
3. sz. függelék.....	106
4. sz. függelék.....	117
Felhasznált irodalom	123
Hitelesítési záradék:	124

1. Az intézmény –mint költségvetési szerv- adatai

Az intézmény neve: Acsai Pitypang Óvoda

Székhelye: 2683 Acsa, Petőfi utca 1/ a.

Jogelődjének megnevezése, székhelye: Petőfi Sándor Közös Igazgatású Általános Iskola és Óvoda 2683 Acsa, Dózsa Gy. út 2.

Irányító szervének neve, székhelye: Az intézmény alapító, fenntartó és felügyeleti szerve: Acsa Község Önkormányzata 2683, Acsa Kossuth u.83.

OM azonosító: 202154

Az intézmény alaptevékenysége: Az intézmény tevékenysége (az alapító okirat szerint), a gyermek óvodai nevelése a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik.

Az intézmény biztosítja a többi gyermekkel nevelhető enyhe fokon sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését.

Az intézmény biztosítja a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelését, foglalkozik a hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek nevelésével.

Az intézményben szlovák nemzetiségi nevelés folyik. Biztosítja a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését. Az óvoda nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda.

Az intézmény működési köre: Acsa község közigazgatási területe (az intézmény más településről történő beiratkozást is fogad, ha a kötelezően ellátandó körzet biztonságos ellátását nem veszélyezteti.)

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 50 fő

Csoportok száma: 2

Az intézmény vezetője az óvodavezető, képviseli az intézményt és az intézmény dolgozói felett a munkáltatói jogot gyakorolja.

2. A pedagógiai program

A pedagógiai programot készítette az Acsai Pitypang Óvoda Nevelőtestülete. A program az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül. Saját pedagógiai program írására főként az intézmény sajátosságainak szem előtt tartása motivált: kis gyermek- és pedagógus létszámú óvoda vagyunk, ahol fontosnak tartjuk a helyi értékek erősítését, a szlovák nemzetiségi

nevelés megvalósítását, a természeti környezet által meglévő adottságaink kihasználását valamint a közvetlen, családi légkör biztosítását.

3. A pedagógiai program jogszabályi háttere

Programunk a 363/2012. (XII.17) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, szem előtt tartva a 2011. évi törvényt a nemzeti köznevelésről (Nkt. ágazati törvény), annak módosításait.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény, A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus- továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, amely a továbbképzésekben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet módosítja
- 1357/2011. (X.28) kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabályok felülvizsgálatáról
- Alapító okirat

4. Bevezető helyzetelemzés

4.1. Bevezető

Óvodánk a jogszabályoknak megfelelően készítette el saját pedagógiai programját, mely felöleli a teljes óvodáskor nevelő-fejlesztő munkáját, és nagy hangsúlyt fektet a helyi értékek fejlesztésére. Melegszívű, gyermekszerető felnőttekkel igyekszik igazi otthont adni a kisgyermeknek neveléséhez, megteremtve a felhőtlen, boldog gyermekkor lehetőségét számukra. Tisztában vagyunk azzal, hogy a pedagógus szerep változása több vonatkozásban is megmutatkozik, sokféle család és sokféle gyermek együttműködésének feltételeit kell megteremtünk. A hagyományok őrzése és a modernitás beépülése, a kettő összhangja, egyensúlyának megteremtése teheti igazán eredményessé a nevelést. Munkánk során igyekszünk elősegíteni a konstruktív életvezetésre nevelést, ezért a hagyományos ismeretszerzés mellett merítünk a projekt módszerből.

4.2. Intézmény bemutatása

Az intézmény 1964-ben 2 csoportos óvodának épült, 1 óvónői szolgálati lakással. Eleinte a falusiak nem szívesen adták óvodába gyermekeiket, így 1973-ig 1 csoporttal működött. Ezután alakították ki a második csoportot, 1979-ben pedig a harmadikat.

Az óvodát az akkori Közös Tanács tartotta fenn, majd a rendszerváltás után a helyi Önkormányzat lett a fenntartó.

2003. szeptembertől Acsa-Galgaguta- Csővár társulással a Petőfi Sándor ÁMK intézményegységeként működött tovább, majd 2008-tól a társulás új formájában a Petőfi Sándor Közös Igazgatású Általános Iskola és Óvoda intézményegysége lett.

2004-ben a fenntartó megszüntette az óvoda főzőkonyháját, így azóta vállalkozó szállítja az intézménybe az ételt, csak tálaló konyha működik. Ekkor került sor olyan belső átalakításra, melynek eredményeképpen a konyha helyén nyertünk egy nagyobb csoportszobát, és a fennmaradó üres helyiségből pedig tornaszoba kialakítására kerülhetett sor.

2010. újabb mérföldkő volt az intézmény életében: a belső tér teljes felújítása mellett megtörtént az épület akadálymentesítése is.

2010. szeptember elsejétől nevezzük óvodánkat „Pitypang” óvodának. A névválasztásnál elsődleges szempont volt, hogy a természetből válasszunk, s mivel a pitypang tavasztól folyamatosan pompázik az óvoda környezetében, a gyerekek ismerik, kedvelik valamint szlovákul is egyértelműen megnevezhető, ezért esett a választásunk rá.

A folyamatos gyermeklétszám csökkenése eredményeképpen a 2011/2012-es nevelési évben – fenntartói döntés alapján – az óvoda három csoportja összevonásra került, két részben vegyes életkorú csoporttal indult az év.

2013. január elsejétől az iskola állami fenntartásba kerülésével az intézményfenntartó társulás megszűnt, óvodánk – 10 év után – Acsai Pitypang Óvoda néven önálló intézményként működik tovább

4.3. Szociokulturális és infrastrukturális tágabb és szűkebb környezet

Acsa szlovák nemzetiségi település, ezért óvodánk felvállalta a szlovák nemzetiségi nyelvi nevelést, és hagyományőrzést. A gyermekek otthonról hozott nyelvismerete csekély, így ebből kiindulva szervezzük a nyelvvel való ismerkedést. Ez mellett a hagyományápolás, a kultúra átörökítés az, amit kiemelten fontosnak tartunk, hiszen ezeknek az értékeknek az őrzése, tisztelete egyben a jövő záloga is. Elősegíti a közösséghez tartozás, a kötődés kialakulását a faluhoz, ami hozzájárulhat a település népességének megtartásához is.

A település lakosságának összetétele az utóbbi években igen „vegyessé” vált: a szlovák ajkú őslakosság mellett, a roma nemzetiséghez tartozók száma is emelkedett, és a városból kiköltözők is egyre magasabb számban jelentek meg. A kivándorlás oka a jobb életfeltételek megteremtésének reménye.

A legtöbb család munkanélküliséggel küzd vagy alkalmi munkából él, aki dolgozik, az a környező városokba ingázik. Ebből fakadóan megjelennek óvodánkban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek is. Fontos a velük való törődés, az önmagukhoz mért fejlődés biztosítása. Az óvodapedagógusokat ez a „környezet” a fokozott differenciálásra, egyénre szabott módszerek alkalmazására ösztönzi. A nevelőtestület arra törekszik, hogy az óvodában minden gyermek jól érezze magát és megkapja a képességeinek megfelelő fejlődés lehetőségét.

A társadalmi élet változásainak következtében nemcsak a szociálisan hátrányos helyzetben lévők száma nőtt meg, hanem a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképesség lemaradással, egészségügyi szokások hiányával érkező gyerekeké is. Sok esetben a háttérben megtaláljuk a televízió, számítógép romboló hatását is. Az óvoda a családi nevelés kiegészítőjeként esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be, ugyanakkor figyel a kiemelkedő képességű, tehetség-ígéretes gyermekek támogatására is.

A felgyorsult életritmus és az átalakult értékszemplélet következtében a családok kevesebb időt tudnak fordítani a gyermekeik nevelésére. A szülők igénylik, hogy gyermekük jól érezze magát az óvodában és széleskörű fejlesztést kapjon.

Egyrészt ezért választottuk programunk kiemelkedő feladatául a környezettudatos magatartás formálását is a természetvédő, óvó, ismerő és szerető szemlélet fejlesztését és megalapozását. Fontosnak tartjuk, hogy kimozdítsuk a gyermeket a négy fal közül, hiszen a település csodálatos természeti környezetben helyezkedik el, csak kezdünk elfeledkezni róla

4.4. Az óvoda tárgyi feltételeinek bemutatása

Az óvoda épülete

Fekvését tekintve ideális, a főúttól elzárt, nyugodt helyen fekszik.

Az épület belső adottságai nagyrészt megfelelőek.

Az óvoda 2 csoportszobája alkalmas a jelenlegi gyermeklétszám befogadására.

Helyiségeink száma adott, ezért csak azok „többfunkcióssá” tételével tudunk megfelelni az előírásoknak.

Az óvoda udvara

Tágas, jó kialakítása miatt alkalmas különféle mozgásformák gyakorlására: sík terület, domb, gumiplaccos rész szolgálják a változatos, szabad játék és mozgás lehetőséget.

A két homokozóban a homok cseréjére minden év tavaszán sor kerül. A homokozó takarók rendszeres használata, a homokozók árnyékolása óvodánkban megoldott.

Az udvar részeként kialakításra került két kiskert is, melyeket a csoportok gondoznak, valamint egy komposztáló is.

Minden óvodapedagógus, ill. dajka és egyéb dolgozó feladata az udvar tisztaságára való odafigyelés, erre szükség esetén a szülőknek, iskolás testvéreknek, hozzátartozóknak is felhívjuk a figyelmét. Kiemelt feladat a gyermekbalesetek kialakulásának megelőzése. Ennek érdekében minden óvodai dolgozó odafigyel, és jelzi a vezető felé a balesetveszélyes helyzeteket, aki gondoskodik annak elhárításáról. Udvarunk jól felszerelt, játékaikat folyamatosan karbantartjuk.

Tárgyi eszközeink

Játékeszközeink és felszereléseink folyamatos bővítésére törekszünk. Ehhez a költségvetési kereten túl, jótékonysági rendezvényeket szervezünk, az óvoda javára a Szülői Szervezet segítségével és próbálunk pályázat útján többletforrásokhoz jutni.

Munkánkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a saját készítésű, - egy adott területre, problémára irányuló - fejlesztő eszköz, játék készítése.

Berendezési tárgyainkkal kapcsolatban törekszünk a régi, sokéves bútorok folyamatos cseréjére.

4.5. Humánerőforrás bemutatása

- A 2 csoportban 4 fő pedagógiai képesítéssel rendelkező felsőfokú végzettségű óvodapedagógus dolgozik, ebből 2 fő szakvizsgázott óvodapedagógus: 1 fő: óvodavezetői szakvizsga, 1 fő: fejlesztőpedagógusi szakvizsga.
- Pedagógus munkát közvetlenül segítő dajka: 2 fő
- Egyéb munkakörben foglalkoztatott dolgozó: 1 fő – feladata konyhai és adminisztrációs feladatok ellátása.
- Minden óvodapedagógus rendelkezik szlovák nemzetiségi óvodapedagógus szakképzettséggel.

Óvodánkban elsődleges szakmai igény a működéshez szükséges optimális feltételek biztosítása. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt: szolgáltatásainkat a szakmaiság, és a gyerekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Az óvodapedagógusok munkarendje nagyrészt heti váltásban alakul, mindkét óvónő egyenrangúan felelős vezetője, irányítója a csoportnak, így a délelőtti és délutáni időszak ugyanolyan értékes része a gyermekek nevelése szempontjából.

5. Óvodai nevelésünk alapelvei, célja, gyermek- és óvodakép

5.1. Nevelésünk alapelvei

Az óvodáinkban folyó nevelő-személyiségfejlesztő munkánk alapelveit a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire építve, a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében az Óvodai nevelés országos alapprogramja figyelembevételével az alábbiakban határozzuk meg:

- az óvodás gyermek fejlődő személyiség, így különleges védelem és gondoskodás illeti meg
- óvodáinkban a gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi

- az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszünk a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, valamint az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermekeket egyedi, fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek alakuló személyiségét genetikai adottságaik, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és a tervezett környezeti hatások együttesen határozzák meg, éppen ezért testi-lelki szükségleteik életkoronként és egyénenként is változóak lehetnek
- az óvodai nevelés időtartama alatt gondoskodunk a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, amelyek sajátos nevelési igény esetén részlegesen vagy akár teljes körűen is módosulhatnak
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyhez az óvodák kiegészítő szerepeként az óvodai nevelés funkcióinak teljesítése, az egyenrangú nevelőtársi viszony, gazdag együttműködési formák felkutatása és megvalósítása társul. E szerephez nélkülözhetetlen valamennyi óvodai dolgozó kölcsönös tiszteletadason, bizalmon és segítségnyújtáson alapuló attitűdje
- az óvoda nevelő intézmény, amely a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására törekszik fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzetek megteremtésével, amely alaphelyzetek az adott intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által léteznek
- a közös élményekre épülő közös tevékenységek hangsúlyos elemei a nevelőmunkánknak, melyeknek centrumában az együttműködési és érintkezési képességek alakítása áll
- a szabad játékot a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, semmi mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük, amely az óvodás gyermek elemi pszichikus szükséglete, éppen ezért biztosítjuk, hogy naponta, visszatérő módon, lehetőleg zavartalanul kielégíthesse azt
- az óvodai nevelésünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk, melyek megvalósíthatósága érdekében szem előtt tartjuk, hogy a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi a további önálló cselekvéséhez szükséges, s elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- nevelési gyakorlatunk során biztosítjuk óvodáinkban a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek saját kultúrájukhoz, hagyományaikhoz kapcsolódó szokások megőrzését, ápolását
- óvodai nevelésünkben tilos a gyermekek mindennemű közvetlen vagy közvetett megkülönböztetése (kizárás, korlátozás, jogellenes elkülönítés, kedvezés, akadályozás, zaklatás)
- különös odafigyeléssel fordulunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, hiszen a pedagógiai támogatás jelentős segítséget jelent számukra a szorító hátrányok kompenzálásában.

5.2. Óvodai nevelésünk célja

A (2,5) 3-7 (8) éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával megalapozzuk:

- a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztést, mely eredményeképpen a gyermek eléri a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettséget.
- a különbözőségek elfogadásán és tiszteletén alapuló nevelés megvalósítását
- a gyermek képességeinek (testi, szociális, kommunikációs, értelmi) kibontakozását (felzárkózás, tehetséggondozás)
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával esélyegyenlőségük biztosítását, valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre való odafigyelést, továbbá a tehetséges gyermekek segítségét
- a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának a természet szeretetének, óvásának megalapozását.
- a helyi szlovák nemzetiség hagyományainak őrzése és a szlovák nyelvi nevelés biztosítása mellett az interkulturális nevelés biztosítását.

5.3. Gyermekkép

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat az óvodai életközösségben,
- szüleiket, egymást és az óvoda dolgozóit tisztelik, bizalommal fordulnak hozzájuk,
- természetes kíváncsisággal fordulnak környezetük felé, abban jól tájékozódnak, szeretik és óvják környezetüket és a természetet,
- egészséges önbizalommal rendelkeznek,
- tudnak örülni saját és társaik sikerének,
- saját egészségüket értéknek tekintik,
- másokat elfogadók, együttműködők,
- nyitottak, érdeklődők, kreatívak.
- jól kommunikálnak,
- képesek konfliktusok megoldására,
- képesek egyszerűbb szervezési feladatok megoldására,
- érzelmeiket képesek kifejezni,

- magatartás és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett
- ismerik a helyi szlovák nemzetiség népi kultúrájának hagyományait, kötődnek településükhöz
- szívesen és ügyesen mozognak, vidám, eleven gyerekek

5.4. Óvodakép

Környezetünk igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermekek differenciált személyiség fejlesztését a családi nevelés kiegészítéseként vállaljuk fel. Céljaink megvalósítása érdekében olyan gyermekközpontú, befogadó óvodákat szeretnénk működtetni amelyben:

- a gyermeki tevékenységek és a szabad játék árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára önmaga megismerését, önértékelése pozitív alakulását, önmaga kiteljesedését, esélyt teremtve ezzel készségei, képességei felfedeztetésére, azok kibontakoztatására,
- a pedagógiai intézkedések az egyes gyermek személyiségéhez igazodnak,
- szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége – intézményünk a családi nevelés kiegészítője, a család véleményét figyelembe vevő együttnevelő intézmény,
- tiszteletben tartjuk gyermeki és emberi jogokat, odafigyelünk az alapvető szabadságjogok védelmére,
- inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét,
- pedagógiai eszközeinkkel, módszereinkkel a gyermekek egyéni készségeinek, képességeinek, kompetenciáinak alakítását segítjük, az egyéni érési ütemhez igazodva, egyéni szükségleteiket, képességeiket figyelembe véve.
- törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására. (sajátos nevelési igény, hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet)
- elköteleztünk vagyunk az iránt, hogy a gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.
- biztosítjuk a gyermekek mozgásigényét kielégítő mozgáslehetőséget, a szabad mozgás lehetőségét, mely a gyermeki szükségletek alapja.
- különbözőségeket elfogadására és tiszteletére nevelünk.

- biztosítjuk mind a multikulturális, mind az interkulturális integráción alapuló nevelést: tiszteletben tartjuk önazonosságukat, hagyományaikat, nemzetiségüket.
- a pedagógiai tevékenységrendszer és a tárgyi környezet segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását
- törekszünk az óvoda pedagógiai értékeinek és hagyományainak megőrzésére.
- a következő értékek közvetítésre fókuszálunk: különbözőségek elfogadása, anyanyelv szeretete, környezettudatos magatartás kialakítása, helyes életvitel kialakítása, hagyományok, múlt tisztelete.
- az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésén, zökkenőmentessé tételén munkálkodunk.
- megteremtjük azt a mindenkire maximálisan elfogadó szeretetteljes, biztonságot adó környezetet, mely a gyerekek és szülők érdekeit, elégedettségét mérlegelve hozzájárul a gyerekek testi-lelki szükségleteinek kielégítéséhez és neveléséhez.

Nevelőközösségünket a sokoldalúság, a kompetens együttműködés a kezdeményező készség, az egységes nevelésfilozófiára való törekvés jellemzi, mely segíti az integrált és differenciált nevelést a hátrányok leküzdését, a tehetséggondozást.

Nevelésfilozófiánk mottója:

„Az elfogadás olyan, mint a termékeny talaj, mely lehetővé teszi, hogy a kis mag olyan gyönyörű virággá fejlődjön, amilyenné belső lehetőségei csak engedik.”

(Gordon)

6. Az óvodai nevelés feladatai

6.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód alakítása a gyermek testi, lelki és szociális jólétének biztosítását foglalja magába, szükségletei tiszteletben tartásával, érdekei érvényesülése mellett, a biológiai és társadalmi sokféleség figyelembe vételével.

Célunk:

- minden szempontból egészséges környezet biztosítása, mint pl.: stressz-mentes, biztonságos, tiszta... stb.
- az egészséges életvitel igényének megalapozása,
- a gyerekek testi és lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, szervezet edzése, ellenálló képességének növelése

- az egészséges életmód szokásainak kialakítása a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés terén, mindannak elérése, hogy ezek belső igényükké váljanak,
- betegségmegelőzés és az egészség megőrzés szokásainak kialakítása, szemléletalkotás a szülőknél is!
- környezettudatos magatartás kialakításával a környezet természet védelmére nevelés, szülők szemléletformálását is megcélózva,
- egészséges, edzett gyermekek nevelése,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

6.1.1. Az egészséges életmód kialakításának területei

Az egészséges életmód alakításának első alapköve a gyerek felvétele után, az első találkozás családi környezetben, ahol tájékozódunk a gyermek szociokulturális háttéréről. Ez elindítja az ismerkedés folyamatát, melybe a hangsúlyt a testi szükségletek feltárására helyezzük, hiszen ezek kielégítése határozza meg a gyermek jó közérzetét, ami minden más tevékenység végzéséhez szükséges. Igyekszünk feltérképezni az otthoni szokásokat, megértő, elfogadó magatartással az óvodai szokás és – szabályrendszert a családok szokás és – szabályrendszerével összhangba hozni. Az egészséges életmód alakítását ugyanis nagyban befolyásolja az, hogy a gyermekek e téren már tapasztalatokkal érkeznek az óvodába, s ezek közül valamire építhetünk, valamit formálnunk kell.

Gondozás:

A gyermekek gondozásával a testi szükségletek kielégítését végezzük.

A testápolási szokások kialakítása terén alkalmazkodunk a gyermek belső igényeihez, és otthonról hozott szokásaihoz. (ha az elfogadható)

Megalapozzuk a fogápolási szokásokat, WC használatához kapcsolódó szokásokat, a haj és a körömápoláshoz kapcsolódó teendőket, a zsebkendőhasználat helyes „technikáját”.

A gondozás terén a fokozatosság betartásával törekszünk arra, hogy a gyerekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket, ezért az önkiszolgáló feladatok végzésére sok gyakorlási lehetőséget biztosítunk a napi életritmus megtervezésénél. Szeretnénk a szülőket megnyerni ehhez, hogy ne úgy segítsék gyermeküket e szokások kialakítása terén, hogy megcsinálják helyettük, hanem hagyjanak teret és időt a gyerekek próbálkozásainak.

Mindehhez elengedhetetlennek tartjuk a bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolat kialakítását, és a türelmes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtését.

Testi fejlődés biztosítása:

A gyermekek testi nevelésével kapcsolatban elengedhetetlen a fejlődéshez szükséges optimális környezet biztosítása. Egészséges és biztonságos, stressz-mentes életvitel kialakítására törekszünk.

Rendelkezésünkre áll egy szép nagy udvar, ahol a különböző talajfelületek más-más célt szolgálnak, és a játékok az udvar árnyékos és napos részein megosztva kerülnek elhelyezésre. A gyermekek jó közérzetéhez az is hozzájárul, hogy az udvaron együtt játszhatnak óvodás testvéreikkel, más csoportba járó barátaikkal, és érzik az óvónő személyes törődését a szabad játék közben is.

Két csoportszobánkban galéria van, és az egészséges életmódra nevelést segíti a tornaszobánk is. Ezek hőmérsékletére, megfelelő szellőztetésére gondot fordítunk. Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítja a lehetőséget a kényelmes vetkőzéshez, ill. öltöztetéshez. Minden gyermek számára külön fogas, megfelelő nagyságú tároló hely áll rendelkezésre. Mosdóinkban a szerelvények magassága és méretei megfelelnek a gyermekek méreteinek. Mindnyájuknak van jellel ellátott törölközője, fogkefeje, fogmosó pohara és fésűje. A kézmosáshoz folyékony szappant biztosítunk.

A bejáratához vezető utak burkoltak, sártisztító gumiburkolat védi a gyermekek egészségét és a helyiségek tisztaságát.

Egészségfejlesztő mozgás:

A mindennapi szabad mozgás mind a teremben, mind a szabad levegőn nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek, de fontos helyet tölt be óvodánkban a szervezett mozgásos tevékenység is. Alapvető feladat, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak a gyerekek. Az udvaron biztosítjuk a mozgásigény egyéni kielégítését, a szervezett séták, kirándulások során közösségi élmények átélésére adunk lehetőséget. Mintát kapnak a természetjárás által alakítható természetvédő magatartásra, és egészséges életvitel kialakulására. Alkalmanként közös mozgásos programot szervezünk a szülőkkel: mint a gyermeknapra közös sportversenyek, erdei akadályverseny.. stb. Ezzel pozitívan igyekszünk befolyásolni a családi nevelést, és a szabadidő értékes eltöltését. Az egészségtudatos szemlélet fontos része a rendszeres mozgás. Saját példánkkal ösztönzünk arra, hogy a gyermekek gyalog, vagy kerékpárral érkezzenek az óvodába. A spontán mozgások lehetőségeit

kirándulások, séták alkalmával kihasználjuk. (árkot ugrunk, fára mászunk, dombról gurulunk) kiválóan alkalmas erre az óvoda környezete is. Gyermekünk az életkori sajátosságaiból fakadó természetes testhelyzetekben tevékenykedhetnek. Pl. szőnyegen hasalva nézegethetnek mesekönyveket, rajzolhatnak is így...)

A mozgás témájának bővebb kifejtése a pedagógiai program mozgás fejezetében található.

Levegőzés:

Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél több tevékenységet a szabad levegőn töltsenek. Időjárástól függően: játék, étkezés, mozgás is történhet a szabadban. Óvodánkban a napi levegőn tartózkodás minimum egy óra napi szinten, évszaktól függetlenül. Kivétel: eső, viharos szél, sűrű köd és mínusz tíz C fok alatti hőmérséklet. Jó idő esetén délelőtt és délután is az udvaron tartózkodunk, nyáron a gyermekek fogadása is történhet itt.

Pihenés, alvás:

A gyermekek pihenésére biztosítjuk a tiszta levegőt és nyugodt légkört. Mesével, énekkel altatunk. Aki igényli a testi közelséget, annak biztosítjuk. A gyermekek elalvási szokásait tiszteletben tartjuk: kendő, apróbb tárgyak...stb.

Egy órai nyugodt csendes pihenés után lehetővé tesszük, hogy a nem alvó gyerekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytassanak (könyvnézegetés, rajzolás), továbbá egyéni fejlesztést tervezünk és biztosítunk.

A gyermekek méretéhez igazított fektetőt használunk, átöltözhetnek pizsamába. Az óvónői felügyelet a teljes pihenő idő alatt biztosított.

Egészséges táplálkozás:

A gyerek egészséges étrendjének kialakításához az étkezést biztosító szolgáltatóval rendszeresen konzultálunk. Az étlapot jól látható helyre kifüggesztjük, hogy a szülők tájékozódhassanak az ételek minőségéről és az otthoni étrendet hozzá igazíthassák. A szülők igényének figyelembevételével hetente zöldség - gyümölcsnapot tartunk. Lehetőséget biztosítunk az egészségügyi, - vallási vagy egyéb okból eltérő étkezést igénylő gyermekek étkezési szokásainak tiszteletben tartásának. (ételallergia, vegetáriánus)

Óvodai egészségét szervezése során a gyerekekkel együtt készítünk egészséges ételt, melyet a szülőkkel együtt fogyaszthatnak el, ezzel is módot nyújtva a korszerűbb táplálkozási szokások kialakításához.

A környezettudatos magatartás kialakításával összefüggésben megismertetjük a gyerekekkel a konyhai hulladékok szelektálásának módját. Igyekszünk az óvodáskor végére az önálló étkezés helyes szokásait (eszközök használata, kulturált étkezés, csendes beszélgetés, szalvétahasználat...) megalapozni.

A folyadékszükséglet kielégítésére friss víz egész nap a gyermekek rendelkezésére áll a csoportszobában elhelyezett kancsókból.

A gyermekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban nagy egyéni különbségek vannak, hangsúlyozzuk, hogy a kiscica gyermek nem étvágytalan! Ezért nem kényszerítjük az étel elfogyasztását, de figyelünk minden gyermekre. Étvágytalanra és a túlzott étkezésre egyaránt. Az étkezési szokásokat megismerve tapintatosan ösztönözzük az étel elfogyasztására. Egyszerre csak kis mennyiséget teszünk a gyermek tányérjára, ha azt elfogyasztotta, kaphat újra. Az étkezések között (napi három étkezést biztosítunk) igyekszünk betartani a legalább 2,5, 3 óra elteltét. A kulturált étkezés lehetőségét biztosítjuk a gyermek számára, ami kulturált viselkedésre készítet, az ízlésesen terített asztal pedig fokozza az étvágyat. A háromszori étkezés közül az uzsonnánál biztosítjuk a folyamatosságot, így a tovább alvók lehetőséget kapnak arra, hogy később kapcsolódjanak be az étkezésbe.

A tízórait óvodánkban a gyermekek közösen fogyasztják el, erősítve a kulturált étkezési szokásokat, hangsúlyozva az együttlét fontosságát.

A gyerekek közreműködésével elkészítünk olyan ételeket, amelyek a falura jellemzőek (pl. loksza, ganca), régi nép ételek.

Egészségvédelem, egészségmegőrzés, edzés:

A gondozás és testi nevelés, és mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával biztosítjuk a gyerekek egészségének megőrzését, ellenálló képességük növelését.

Elengedhetetlen bizonyos higiéniai szabályok betartása: környezet tisztán tartása rendszeres portalanítás, fertőtlenítés, terem szellőztetése (huzat nélkül) ezt óvodánkban a dajkák végzik. Gondot fordítunk a környezeti ártalmak minimalizálására. A megfelelő világítás, a szelektív hulladékgyűjtés, a csoportszobában növények elhelyezése kívánatos cél. A légszennyeződést fűtővel, bokrosítással, kompenzáljuk. A párologtatás feltételeit megteremtjük. Az esztétikus, természetes anyagokat előnyben részesítjük a környezet kialakításakor.

A gyermekek óvodába kerülésekor regisztráljuk azokat a betegségeket, amelyek az óvodába bekerülést nem akadályozzák, de szükséges tudnunk róla. (allergia, asztma, lázgörcs, cukorbetegség...)

Az óvodában megbetegedő gyermeket elkülönítjük a szülő megérkezéséig (azonnal értesítjük őket), beteg gyermeket az óvoda nem fogadhat.

A gyermek testi épségének védelmében és a baleset megelőzés érdekében a használati tárgyakat, eszközöket folyamatosan ellenőrizzük, a hibaforrásokat megszüntetjük.

Az óvónő állandó jelenléte, kontrollja, a tevékenységek figyelemmel kísérése elengedhetetlen a testi épség óvásához!

A gyermekek edzését a levegő, víz, napfény együttes hatásának kihasználásával kívánjuk biztosítani. Nyáron az előre jelzett erős UV- sugárzás időtartama alatt 11 és 15 óra között a gyermekek nem tartózkodhatnak sem napon, sem árnyékban, még fényvédő krémmel sem.

Jó idő esetén, az óvoda udvarán pancsolhatnak, zuhanyozhatnak.

Mindennapi edzési lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, melyre leginkább a szabad levegőn tartózkodás alkalmas.

Edzési lehetőségeket évszaknak megfelelően szervezünk: kerékpározás, szánkózás, csúszkálás, gyalogtúra, felnőttekkel végzett rendszeres kocogások.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, a környezettudatos magatartás megalapozása

Egészséges életmódra nevelés csak egészséges környezetben valósulhat meg.

Óvodánkban minden dolgozót a környezet tudatos szemléletmód jellemez, melyhez társul a természet szeretete, és óvása. Mindezt a gyermekeken keresztül a szülőknél, a családban is szeretnénk formálni. Szem előtt tartjuk, hogy az emberi cselekedet nyomot hagy a természetben, figyeljünk az ökológiai lábnyomra!

Megismertetjük a gyerekekkel a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág ismérveit, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét. Mindezt a helyi hagyományokon bemutatva, a környezet és természetvédelem elsősorban helyi lehetőségein kezdve.

Óvodánk a környezetvédelmi felelős éves munkaterve alapján végzi az aktuális feladatokat, szervezi a környezetvédelmi jeles napokhoz a programokat, ahol számít a szülők megjelenésére is.

A környezet védelméhez kapcsolódó szokások megalapozása csakis a tevékenységbe ágyazva történhet, ezért a konkrét tennivalókat a szokáskialakítás terén a „külső világ tevékeny megismerése” c. rész tartalmazza.

Testi és lelki egészségfejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése:

A dohányzás és egyéb szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzésében jelentős szerep jut az óvoda minden dolgozójának. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, nagyobb hatást gyakorolnak a gyermekekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért.

Az óvoda feladata a minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat!

A megelőzést szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- szabad beszélgetések (pl. ne fogadjanak el édességet idegenektől)
- mesélés – olyan mesék kiválasztása, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a helyes magatartás szépségeit, amelyekben a helyes viselkedés „pozitív” élményei jelennek meg. A nagyobb gyermekeknél mesélhetünk „agykontroll” meséket is.

Bántalmazás, erőszak megelőzése:

Feladataink:

- az egészséges lelki fejlődést és társas kapcsolatokat támogató szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó pszicho-szociális légkör megteremtése,
- követhető, pozitív minta állítása a konfliktusok lehetséges megoldására,
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki nevelési feladatok ellátása szakemberek együttműködésével,
- szülők felvilágosítása: a kisgyermek az erőszakos cselekmények látványával kapcsolatban is különösen „érzékeny” – ezek szintén okozhatnak egészségkárosodást, ezért hangsúlyozott az ilyen jellegű élmények kivédésére való törekvés.

Az egészséges életmód alakításából adódó óvodapedagógus feladatok:

- szokás és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel az egyéni ütem figyelembevételével,
- önállóságra való törekvésének támogatása – amihez a szülők együttműködésének megnyerése fontos
- nyugodt, kiegyensúlyozott biztonságot adó légkör megteremtése,
- a gyermekek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl.: folyadékigény)
- olyan életritmus kialakítása fontos a gyerekeknél, ami lehetőséget ad az életkoruknak megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzésére, minden gyermek igénye szerint bármely tevékenységhez férhessen hozzá,
- a napirend rugalmas kezelése (szokások begyakorlására elegendő időt hagyva)
- szülők meggyőzése az egészségtelen (szénsavas, sok zsírt, cukrot tartalmazó...) ételek, italok kiiktatásáról
- odafigyelés az asztalterítés esztétikumára, a gyermekek megtanítása az etikettre
- étkezési szokások életkor adekvát alakítása
- a gyermekek levegőztetése az óvodában elfogadott szabályok szerint
- a WC használat intimitásának biztosítása (válaszfalal, függönnyel)
- fizikai segítségnyújtás a 2,5 -3 éveseknek a toalettpapír és zsebkendő használatban, ösztönzés a papírhasználatra,
- papír zsebkendő- használatnál annak jelzése, hogy az szelektíven gyűjthető
- a WC-ülőke felhajtására szoktatás a fiúknál
- WC-lehúzás igényének kialakítása, ebben segítség nyújtása
- helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatás
- csapok elzárásával takarékosagra nevelés
- fogmosás technikájának megismertetése, gyakoroltatása, a fogápolási eszközök rendben tartására nevelés
- fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség esetén segítség nyújtása
- vegyszerek, tisztítószeres lehetőség szerinti mellőzése
- öltözésnél- vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás, helyes sorrend megtanítása
- időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás (időjárás-öltözködés összefüggésének megmutatása)
- önállóság kialakítása: a mindenkori hőmérsékletnek megfelelő ruhát vegyenek fel

- szülők meggyőzése az egészséges öltözet fontosságáról (réteges, természetes anyagból készült, kényelmes cipő tartsa a bokát)
- ruháik rendben tartására szoktatás. (összehajtvá helyezték a polcra)
- a szokáskialakítás folyamatos értékelése, ellenőrzése minden területen
- pihenéshez a feltételek biztosítása: nyugodt légkör, mese, ének, testközeli jelenlét, simogatás
- az alvást nem igénylők számára csendes tevékenység, egyéni fejlesztés biztosítása,
- balesetvédelmi oktatás minden nevelési év elején, ennek dokumentálása a csoportnaplóban
- környezeti ártalmak kivédésére való törekvés
- beteg gyermek elkülönítése (hányás, hasmenés, lázas)
- törekvés speciális gondozó, szakember bevonására abban az esetben, ha a gyermek prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelésre szorul, és azzal együttműködve a gyermek fejlődésének segítése
- az egészséges életmód alakítása során a szlovák nyelvi nevelés lehetőségeinek kiaknázása, a szókincs bővítése.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szükségleteit képes késleltetni, önállóan kielégíteni
- a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a zsebkendőt és a WC-t
- tisztálkodási eszközeikre vigyáznak, helyükre teszik azokat
- önállóan öltöznek, vetkőznek, ha kell, segítséget kérnek
- cipőjüket befűzik, bekötésével próbálkoznak.
- kulturáltan étkeznek, étkezés közben halkan beszélgetnek
- vigyáznak a környezet rendjére, tisztaságára, saját maguk ápoltságára, igényük ez.
- odafigyelnek a takarékosági lehetőségekre
- ismerik a szelektív hulladékgyűjtés okát, és hogyanját
- szívesen mozognak a szabadban minden évszakban
- életkoruknak megfelelően edzetek, ellenállóak
- a balesetvédelmi magatartásformákat betartják, figyelmeztetik egymást erre

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés során szem előtt tartjuk, hogy az óvodáskorú gyermek személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért viselkedésében az érzelmi vezéreltség a meghatározó. Az óvodába kerülő gyermek számára a család elvben mindent biztosítani tud, amit az óvoda tudatos nevelésével kiegészít. Egy alapvető dolog, amit a családban nem tud megtapasztalni, az óvodai életközösség, amellyel az óvodában találkozik először. Óvodánk épít a családi nevelésre, törekszünk a családdal való szoros együttműködésre. Óvodába lépés előtt lehetőséget biztosítunk az óvodával való ismerkedésre, ezért az óvoda Gyermeknapját a település kisgyermekei számára is megnyitja, valamint az intézmény bemutatkozását szolgáló nyílt napokat is szervez. Előzetes családlátogatás alkalmával mi is ismerkedünk a gyermek otthoni környezetével. Ez alapján rajzolódik ki előttünk a családok összetétele, szociális helyzete, nevelési hozzáállása, a gyermeknek a családban elfoglalt helye. Mindezt segíti az óvodai életbe való beilleszkedést a családi nevelés kiegészítését.

Óvoda kezdéskor figyelembe vesszük, az egyéni érzelmi sajátosságokat és a szülőkkel megbeszélve biztosítjuk a fokozatos beilleszkedést. Mindent megteszünk azért, hogy már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék a gyermeket.

A befogadásra a következő gyakorlatot tartjuk célravezetőnek: a szülő a gyerekkel együtt érkezik az óvodába, együtt fedezik fel a csoportszoba játékait. Segíthet a WC, a mosdóhasználatában és együtt tevékenykednek a gyerekkel a csoportban is. Az óvodapedagógusnak így alkalma nyílik megfigyelni a család szokásait, miközben a gyermek megtapasztalhatja a derűs érzelmi biztonságot nyújtó légkört, a gyermek centrikus, szeretetteljes bánásmódot a felnőttek részéről. Az anyás beszoktatás során a gyermek igényének megfelelően folyamatosan csökkenhet a közösen együtt töltött idő, a gyermek maradhat egyedül is, ha nem igényli már annyira a felnőtt közelségét, sőt nyitottak vagyunk arra is, hogy a gyermek fokozatosság betartása nélkül kezdje meg az óvodát, ha a szülő helyzete nem engedi ezt meg (pl: hirtelen munkába kell állnia).

Az anyával történő beszoktatásra maximum két hetet tartunk ideálisnak, amelyre a tízórai és az ebéd közötti időintervallumban kerülhet sor.

Az óvodakezdést a szülővel előzetesen megbeszéljük.

Arra törekszünk, hogy érzelmi biztonság, kiszámítható, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör övezze a gyereket. Fontosnak tartjuk az óvodapedagógus-gyerek, gyerek-dajka kapcsolatban a pozitív érzelmi töltést, pozitív attitűd megnyilvánulását és az együttműködését, az örömteli

közös együttlétek megélését. Az érzelmi nevelés során a gyermek társas szükségleteinek kielégítésére is gondot fordítunk.

Csoportjaink részben vegyes életkorúak, családi légkörben működnek, a nagyobbak természetes módon segítik kisebb társaikat. a csoportok nyitottak egymás számára, a gyerekek meglátogathatják barátjukat, testvérüket.

Csoportközi tevékenységet, intézményi szinten szervezett, hagyományos közös programok (ovikarácsony, szüret...), az óvodához tartozás, az összetartozás érzését adják. A csoportok saját hagyományaikkal is mélyítik a gyerekek összetartozását. (pl. születésnap, kirándulások...)

Az óvoda közös rendezvényei a felnőtt-gyermek kapcsolat elmélyítését is biztosítják.

Az idősek iránti tiszteletére nevelést elengedhetetlennek tartjuk, a nyugdíjas esten minden alkalommal megjelenve igyekszünk örömet szerezni számunkra.

A társas kapcsolatok alakulásához, segítéséhez gazdag, tevékenykedtető életet szervezünk, melyben lehetőség nyílik az együttműködésre, alkalmazkodásra, önuralmuk fejlesztésére, tolerancia gyakorlására.

Konfliktusok feloldásában kellő odafigyeléssel veszünk részt: kivárással, objektív véleményezéssel a gyermek felelősségérzetét erősítjük.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a felnőtt-gyermek beszélgetésére: ezek alkalmával a mások és saját érzéseik megfogalmazásával kialakulhat a másik megbecsülésének elfogadásának, értékelésének érzése. Kerüljük a hibáztatást, megbántást, kioktatást. Nevelőmunkánkat áthatja a jókedv, humor, hisz ez a kiváló nevelési eszköz a gyermekhez is közel áll.

Valljuk, hogy a jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt! A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy a gyermek az elvárásainknak meg tudjon felelni. Tiltás helyett választási lehetőséget adunk, hogy döntéseket hozhasson, a változásra képessé váljon.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre különös gondot fordítunk, segítjük beilleszkedésüket és együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Olyan óvodai életet szervezünk:

- ahol a közös tevékenységre épülő közös élmények segítik a gyermekek erkölcsi normáinak és akaratának fejlődését,
- ahol a gyermek megérti és elfogadja, hogy az emberek különböznek egymástól,

- ahol a gyermekek nyitottságára építve elősegítjük, hogy tudjon „rácsodálkozni” a természetben és az emberi környezetben lévő szépre, jóra és tisztelje, védje annak értékeit.

Fontosnak tartjuk, hogy falujukat, szülőföldjüket megismerjék és kötődjenek hozzá, tágabb értelemben a hazaszeretet megalapozására törekszünk. A nemzetiségi neveléssel pedig a helyi szlovák gyökereket erősítjük óvodásainkban.

Célunk:

- erkölcsi és akarat tulajdonságok kialakítása, ezek erősítése az óvoda alkalmazottainak példamutatásával,
- a társas együttélés és beilleszkedés szabályainak és a pozitív viselkedési normák kialakításának megalapozása
- alkalmazkodóképesség alakítása, egymás közti bizalom kiépítése,
- szociális érzékenység fejlesztése: különbözőségek elfogadása, tiszteletére nevelés
- a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, nemzetiségi hagyományok ápolása, hazaszeretet megalapozása,
- szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet tisztelésére megbecsülésére nevelés
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása,
- esélyteremtés a migráns gyermekek számára,
- nyitott, a közösségben otthonosan mozgó gyermekek nevelése
- szociális érettség megalapozottsága az iskolába lépéshez.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosításából adódó óvodapedagógusi feladatok:

- nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot árasztó, családias éghő megteremtése, a gyermeket körölvő állandó értékrend biztosítása,
- a csoportszoba környezettudatos szemléletű, otthonos, biztonságos berendezése: meleg sarkok kialakítása, gyermekmunkák tiszteletben tartása
- elfogadó, odafigyelő, empatikus magatartással a gyermekek megnyílásának biztosítása
- kommunikációs lehetőség megteremtése a gyermekek számára szervezett közös tevékenységekkel, közös élményekkel.

- páros és kiscsoportos tevékenységek szervezése annak érdekében, hogy a gyermekek megtanulják a társakhoz való helyes viszonyulást, a kooperatív megoldásra törekvő együttműködést.
- a közös tevékenységek során annak észrevétele, hogy mindannyian különbözőek vagyunk, egymástól eltérő értékekkel rendelkezhetünk, és ezeket tiszteletben kell tartani
- a konfliktushelyzetek kerülése, mindkét fél számára elfogadható megoldására ösztönzés.
- a kritika mások számára elfogadható közlésére nevelés
- pozitív visszajelzések gyakori alkalmazásával az önbizalom növelő hatás biztosítása.
- erkölcsi normák, ítéletek (pl.: mesék közvetítése által) megfogalmazása, életkor adekvát szokás és normarendszer kialakítása
- társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi-tudat” alakítása
- a gyermekek önálló véleményalkotásának és döntéshozatalának fejlesztő támogatása
- tehetséges gyermekek gondozása
- lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése
- migráns gyermekek beilleszkedésének segítése
- együttműködés a családdal, óvodába kerülés előtt családlátogatás
- igény szerint, egyeztetett időpontban fogadó óra tartása
- szülői értekezlet tartása évente min. 2-szer, nagycsoportban 3-szor
- anamnézis kitöltése a szülővel
- az élet és az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés
- településünk természeti környezetének szeretete, ennek közvetítése a gyerekek felé
- még népviseletet viselő idős emberek tisztelete, ennek hangsúlyozása
- látogatások a tájházba
- a szlovák nemzetiséghez való kötődés megalapozása a gyerekekénél
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, kommunikáció együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával,

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- képes társaihoz alkalmazkodni, velük együttműködni, konfliktushelyzetben képes kompromisszumot kötni, megoldást keresni
- érzelmein, indulatain korának megfelelően tud uralkodni, késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését (önfegyelem)

- megalapozódik a feladattudat, feladattartás, az életkor adekvát felelősségérzet, képes egyszerű döntések meghozatalára, a szociálisan elfogadható önérvényesítésre
- szívesen kommunikál, kulturáltan elmondja véleményét
- együtt érez társaival, képes baráti kapcsolatokra
- viselkedése a csoport szokás - és szabályrendszeréhez igazodik
- érkezéskor, távozáskor köszön, ismeri az üdvözlés szabályait
- szereti és védi a természetet, környezetét
- a közösségben megtalálja a helyét, ébredzik benne a közösségi öntudat, örül a közösen elért sikernek, szívesen dolgozik a közösségért
- türelemre, kitartásra, kivárássra képes tevékenységet végig viszi
- az alapvető udvariassági formákat betartja
- a felnőttekkel és társaival való kapcsolatát a kölcsönös bizalom, tisztelet, elfogadás jellemzi, ragaszkodik óvodájához
- erkölcsi értékrendszere (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség...) megalapozódik
- az óvodáskor végére képes az iskolai életelfogadására

6.3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodánk a gyermekek érdeklődésére, természetes kíváncsiságára, tudásvágyára építve biztosítja változatos tevékenységeken keresztül, az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek értelmi fejlesztését, mely elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés nem választható el az anyanyelvi fejlesztéstől, mindkettő valamennyi tevékenységi formában jelen van, egész óvodai nevelőmunkánkat áthatja.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek már meglévő tapasztalatait feltérképezzük, és további élmények biztosításával ismereteiket bővítsük, lehetőséget adjunk különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlására.

Mivel a beszéd és a gondolkodás eszköze a kommunikáció, ezért szükséges, hogy a gyermekeket személyes példánkkal, és jól megválasztott módszerekkel, helyzetteremtéssel ösztönözzük az egymás közötti kommunikációra és metakommunikációra is.

Ez csak a családi neveléssel szorosan együttműködve valósulhat meg, a beszédfejlesztés egyformán érdeke a családnak és az óvodának, hiszen tudjuk, hogy csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermek képes a tanulásra a kultúra elsajátítására.

Tapasztaljuk, hogy a családon belül a beszélgetést, mesélést háttérbe szorították a tömegkommunikációs valamint az infokommunikációs eszközök (TV, számítógép, okos telefon, tablet, s tapasztaljuk ennek ártó hatását is) ezért az óvodában törekszünk ezt ésszerűen alkalmazni.

Óvodánkban a gyakorlás lehetőségeit több formában is biztosítjuk:

- spontán kommunikációs helyzetekben,
- tervezett, óvodapedagógus által irányított kommunikációs helyzetekben

A beszélgető-kör: a gyermekek egyre erősödő odafigyelés, odafordulás iránti igényét hivatott kielégíteni. A nap folyamán bármikor kialakítható, kezdeményezhető.

Lehet: - a tevékenység kísérője

- célirányosan kezdeményezett módszer a beszélgetés eszközével (a „kibeszélés” ösztönzésével a nehezen nevelhető gyermek megismerését segítjük)
- különböző helyzetekre megoldást kereső technika
- a gyermeki gondolkodás, kreativitás kifejezője
- a gyermek érdeklődésének, vágyainak, szükségleteinek, tapasztalatainak kifejező eszköze

Az anyanyelvi neveléshez, kommunikációhoz szorosan kapcsolódik az illem, az udvariassági formák elsajátítása: bemutatkozás, megszólítás, köszönés, a légy szíves, legyen szíves, kérem szépen, köszönöm szépen, szeretném kifejezések használata.

A nem verbális kommunikációs eszközök jelentősége a gyermekeknél óriási: megerősíthetik, de hiteltelenné is tehetik a kommunikációt. Nevelésünkben különös figyelmet fordítunk a térközsabályozásra, ezt tapintatosan a gyermekek egyéni szükségleteit megismerve alkalmazzuk. A tettelegességet, durvaságot teljes mértékben elutasítjuk

Célunk:

- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése
- az anyanyelvi nevelés során a magyar anyanyelv életkor adekvát elsajátítása
- beszédkedv felkeltése és fenntartása, a biztonságos önkifejezés megalapozása
- beszédhallás és szövegértés fejlesztése
- a verbális és nonverbális kommunikációs eszköztár kialakításával a kapcsolatteremtés

képességének fejlesztése

- beszédhibák kiküszöbölése
- a szlovák nyelvi neveléssel a gyerekek nyelvi tapasztalatainak gazdagítása
- a természetjárással, felfedeztetéssel örömforrás biztosítása
- az iskolai alkalmasság elősegítése, az iskolai kommunikációs kudarcok megelőzése
- a digitális kultúra adta lehetőségek életkor adekvát kihasználása, az ezzel együtt járó „más” gondolkodási és viselkedési struktúra ismerete, alakítása.

Az anyanyelv gondozásából, az értelmi fejlesztésből és nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- beszélgetésre alkalmas elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése
- változatos tevékenységek szervezése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása a környező természeti és társadalmi világról, amelyek élményül szolgálnak
- olyan légkör biztosítása, amely felfedezésre ösztönöz
- annak kihasználása, hogy a gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton tanul
- az anyanyelvi nevelés tudatos beépítése a különböző tevékenységi formákba.(pl.: vizuális tevékenység során megbeszéljük: mi tetszett?)
- nyelvtan helyes, mintaadó kommunikációval az utánzásos tanulás biztosítása
- a gyermekek éréséhez és egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodó anyanyelvi játékok beépítése a mindennapi tevékenységbe (pl: „robotnyelv” – szótagoló beszéd,„titkos”nyelv – magánhangzós beszéd)
- helyes artikulációra szoktatás
- a szlovák nyelv eltérő artikulációjának érzékeltetése (nyitott „a” hang ejtése)
- beszédszervek „ügyesítése” játékokkal
- a gyermeki kérdések megválaszolása, kíváncsiságuk kielégítése.
- szókincsbővítés
- különös odafigyelés a meta jelzéseikre; metakommunikációjukra ugyanis ez bővebb, mint verbális kifejezőmódjuk. Ha megérzik, hogy értjük őket, megerősödik a bizalmuk felénk.
- a metakommunikációs eszköztár fejlesztése a játékban
- beszélő környezettel, gyermekekhez igazított kérdéskultúrával a beszédkedv megalapozása (javítás mellőzése!)
- szemkontaktus felvételére nevelés,
- közös alkotó tevékenységek szervezése, melyek fejlesztik a gyermek értelmi képességeit

- annak a lehetőségnek megteremtése, hogy a gyermek alkotómunkán keresztül szerezzen olyan élményeket, amelyek felkeltik és fenntartják a tanulás örömét
- sikerélmények biztosítása, melyek hatására az emlékezeti bevésés erősebb köszönhetően az érzelmi többletnek
- figyelem összpontosításra motiválás
- mesével, verssel, bábozással, drámajátékok beépítésével a nyelvi kompetenciák fejlesztése és a szocializáció segítése
- a nyelvi hátrányos helyzetű illetve nyelvi kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése
- a beszédfejlődés ismerete, annak egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, és beépítése a gyakorlatba
- szakmai kapcsolattartás a logopédussal, fejlesztőpedagógussal
- migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén
- IKT kompetenciák támogatása – „A gyermeknek a fejlődéshez való joga alaptézis. Az internet és a digitális eszközhasználat az esélyteremtés egyik eszköze.” /Bakonyi Anna - Karczewicz Ágnes: „Az óvodapedagógusok NAGYKÖNYVE - Az ismerettől a megvalósításig” Neteducatio Kft, Budapest, 2016./

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Kognitív képességei korának megfelelően fejlettek akiknek:

- egyre pontosabb az érzékelés- észlelése
- figyelemösszpontosításra, megosztásra, átvitelre képesek
- korához megfelelő tartós, szándékos figyelemmel rendelkeznek
- gondolkodásra képes, jellemzője a problémamegoldásra törekvés és kreativitás
- megjelenik a fogalmi gondolkodása a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett
- megjelenik az önkéntelen mellett a szándékos bevésés is
- emlékezete megfelelő, képesek szándékos felidézésre, megnő a megőrzés időtartama
- felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket
- képes felismerni és megnevezni a térbeli viszonyokat
- keresztcsatornák működése megfelelő
- helyesen, tisztán, érthetően beszél
- bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel

- kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol
- meghallgatja, kívárrja más mondanivalóját
- élményeit, gondolatait, érzéseit meg tudja fogalmazni, mások számára érthető formában elmondani
- egyszerűbb történeteket, mesét képes önállóan elmondani
- szókincse korának megfelelő
- kialakul beszédfigyelme
- ért egyszerű szlovák kifejezéseket, szívesen beszél szlovákul
- jól használja a metakommunikációs eszközöket
- tud szemkontaktust teremteni és tartani
- a migráns gyermek is megérti az egyszerű kifejezéseket és képes megértetni magát

7. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Óvodánkban a nevelés az intézményvezető által jóváhagyott helyi óvodai pedagógiai program alapján folyik, a gyerekek neveléséhez szükséges; a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében, az óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

7.1. Személyi feltételek

A Nemzeti Köznevelési törvényben meghatározott felsőfokú végzettség mellett óvodapedagógusaink törekszenek a folyamatos önképzésre, továbbképzésre, mely egyrészt a gyerekek fejlesztéséhez kapcsolódik, másrészt az óvoda helyi programjában meghatározott célokhoz, feladatokhoz, az óvoda profiljának kialakításához illeszkedik.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja, egy dajka segíti, egy fő önkormányzati alkalmazott végzi a konyhai feladatokat, valamint segíti az adminisztrációt.

Az óvodapedagógusok állománya évek óta stabil, a törvény által deklarált átfedési idő biztosított.

Az óvodai munkatársak hagyományokra épülő közös programokat szerveznek, melyek erősítik a közösség összetartó erejét. /Karácsony, kirándulás, születésnapok.../

Óvodánkban a logopédiai foglalkozásokat utazó szakember oldja meg.

Egyéni fejlesztésre szoruló gyermekek segítségét az óvoda fejlesztőpedagógusa végzi.

Valljuk, hogy az óvodapedagógus az egyéniségével nevel, az óvoda maga az „óvó néni”, a gyermekek nevelésének ő a „kulcsszereplője”. Minden tevékenységet óvodapedagógus

irányít, ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy az óvodánkban dolgozó **óvodapedagógust** az alábbi személyiségjegyek jellemezzék.

Pedagógusképünk:

- szaktudás
- gyermekszerető és családcentrikusság
- segítő, támogató, elfogadó attitűd
- mindenki felé nyitott, barátságos, mosolygós személyiség
- környezettudatos szemlélet jellemzi, amelyet képes átadni is!
- rendelkezik a vidám, felszabadult játéklétkör létrehozásához szükséges készséggel
- elkötelezett a rászoruló gyermek iránt, a gyermekvédelem szívügye
- inkluzív szemlélet jellemzi
- anyanyelvi kultúrája mintaértékű
- figyelembe veszi a gyermekek egyéni szükségleteit, tiszteletben tartja az egyéni és életkori sajátosságokat, tiszteli, megérti és elfogadja a szülők különbözőségeit
- jó empátikus készség jellemzi,
- természetbarát, - ami „átjön” a személyiségén
- nyitott az újdonságok iránt, innovatív /IKT kompetenciáját fejleszti, pályázat figyelés/
- csapatjátékos
- különbözőségek elfogadása és tisztelete jellemzi
- pozitív attitűddel rendelkezik
- megjelenése, viselkedése mintául szolgál a gyermekek számára
- maga is elkötelezett a helyi hagyományok és kultúra iránt (alkalmanként viseli a helyi népviseletet is)
- elkötelezett a szlovák nyelv átörökítésével kapcsolatban
- segíti a migráns gyermekek beilleszkedését, befogadását
- alapvetően befogadó szemlélet jellemzi
- és természetesen rendelkezik azokkal az ismeretekkel, melyek tudatos alkalmazásával, kreatívan a gyermekek fejlesztését segíti elő

A pedagógiai munkát közvetlen segítő **dajkával** szembeni elvárás, **dajkaképünk:**

- már a gyermek befogadásakor a jó kapcsolat kialakítására törekszik!
- a gyermekekkel való pozitív hozzáállásával a nevelőmunka segítője

- pozitív attitűd jellemzi, barátságos, mosolygós
- segít a nyugodt, derűs légkör megteremtésében
- viselkedése, kommunikációja mintaértékű
- megjelenése igényes
- ismeri a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait, ezeket tiszteletben tartja, tiszteli, megérti és elfogadja a szülők különbözőségeit,
- tapintattal „kezelet” a gyermeket intim helyzetben
- alapvetően segítő, támogató, elfogadó attitűd jellemzi
- figyelembe veszi a gyermekek egyéni szükségleteit, az önállósodási törekvéseiket támogatja
- munkára nevelés aktív segítője
- környezettudatos szemléletű
- a környezet tisztaságával kapcsolatban igényes
- mindenben támogatja az óvónő törekvéseit
- ismeri az óvoda pedagógiai programját

Ezen kívül elengedhetetlen az óvodapedagógus és dajka részéről, az összehangolt munka! Fontos, hogy óvoda szinten az alapvető szokás és szabályrendszerben ugyanúgy végezzék az alkalmazottak feladataikat! Az egy csoportban dolgozó óvónő és dajka ugyanazon a nevelési elvek mentén, együttműködve dolgozzanak az óvónő irányításával.

Az óvoda alkalmazottaitól, vagy az óvoda területén alkalmanként dolgozóktól is elvárjuk, hogy viselkedésük, kommunikációjuk mintaértékű legyen a gyerekek előtt!

Az intézményben dolgozók a gyerekek érdekeinek védelmében mindannyian együttműködnek! Az együttműködés alapja: kölcsönös bizalom, közös célok, problémák közös kezelése, és nyitottság a kollégák iránt.

A **pedagógusethika** megtartása, a hivatali titoktartás minden dolgozó munkaköri kötelessége!

7.2. Tárgyi feltételek

Programunk megvalósításához a szükséges eszközök és felszerelések nagyrészt rendelkezésünkre állnak. Folyamatos pótlásuk (elhasználódásuk miatt) és korszerűsítésük természetes módon szükséges.

Célunk:

- a gyermekek életkorának megfelelő optimális feltételek biztosítása,

- a tárgyi eszközök hozzáférhetőségének biztosítása,
- az eszközök, berendezések, bútorzat biztonságossá tétele,
- a szülőkkel való találkozásra, fogadásukra a megfelelő környezet biztosítása /a találkozás céljától függ, hogy melyik helyiségben teremtünk erre lehetőséget/
- megfelelő munkakörnyezet biztosítása.

A tárgyi feltételek biztosításával kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:

- gyermekek életkorához igazodó berendezés kialakítása, pl. kisebb gyermekeknél inkább nagyobb szőnyeg, nagyoknál több asztal biztosítása.
- a balesetek megelőzése miatt a biztonságos eszközhasználatra, berendezésre való törekvés
- barkácsolás eszközeinek használata csak felnőtt felügyelete mellett lehetséges
- galérián tartózkodás szabályainak ismertetése a gyerekekkel (egyszerre hány gyermek játszhat fenn, apróbb játékokat lehet felvinni, a lépcsőn hogyan közlekedjenek)
- polcok falhoz rögzítése szükség esetén
- galériák csúszda ajtóinak biztonságos lezárása
- játszhat fenn, apróbb játékokat lehet felvinni, a lépcsőn hogyan közlekedjenek)
- a mosdótól legtávolabb eső csoportszobából a gyerekek közlekedésének biztonságos megszervezése, erre való szoktatás
- a tálaló konyhát érintő biztonsági szabályok betartása és betarttatása
- a bútorzat folyamatos karban tartására való odafigyelés (letört ajtógombok azonnali cseréje, sérült faszék azonnali javítása..)
- elegendő tér biztosítása a különböző játékfajtáknak
- az eszközök gyermekmagasságba helyezése: biztonságosan elérhesse egyedül is
- megfelelő mennyiségű eszköz biztosítása
- környezetvédelemhez szükséges eszközök folyamatos bővítése,
- a csoportszobák, gyermeköltözők, közlekedők falainak esztétikus, természetes anyagokkal, zöld növényekkel vagy gyermekmunkákkal való dekorálása
- szülők egyéni gondozására lehetőség biztosítása a vezetői irodában, közös megbeszélésekre a csoportszobában
- közös gyermekmosdó használatának szabályozása: egyszerre egy csoport használja biztonságosan,
- a tornaszoba eszközeinek körültekintő használata: mozgásos feladatsor kialakításánál a biztonságos elhelyezésre való odafigyelés

- az óvoda udvarán a gyermekek állandó felügyeletének biztosítása, sérült játékok azonnali selejtezése, ha javítható javíttatása
- a fokozottan veszélyes játékoknál (pl. csúszda) állandó felnőtt felügyelet biztosítása,
- a mozgásfejlesztő udvari játékok biztonságos használatának ismertetése a gyermekekkel
- a balesetveszély észrevétele, jelzése a vezető felé, vagy ha lehetséges azonnali megszüntetése
- IKT eszközök biztosítása.

A helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételek listáját programunk 2. sz. függeléke tartalmazza.

7.3. Csoportszervezés alapelvei

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az intézményvezető dönt, az óvodapedagógusok és a szülők véleményének, valamint a Köznevelési törvényben meghatározott létszámhatároknak a figyelembe vételével – beleértve a számított létszámmra vonatkozó előírást is.

Életkorilag részben vegyes csoportokat alakítunk ki. A csoportok elosztásánál a 4-5 éves gyermekek születési idejük, fejlettségük és egyéb szempontok alapján kerülne a kis-középső illetve a nagy-középső csoportba. /Katica illetve Méhecske csoport/

Egyéb szempont lehet: szülői igény (alapos szakmai mérlegelés után), a gyerekek társas szükségletei, testvérkapcsolat.

Befolyásoló tényező továbbá, hogy a csoportonkénti létszám közel azonos legyen, és az, hogy mennyi sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nevelését végzik a csoportban.

Ennek alapján: - kis-középső csoportba kerülnek: (2,5) 3-4-5 éves gyerekek

- nagy középső csoportba kerülnek: 5-6-7 éves gyerekek

7.4. Hetirend, napirend,

Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igénye szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak.

7.4.1. A hetirend

Tartalmazza az óvodai élet párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységeinek, csoportos foglalkozásainak tervezését, szervezését.

A hetirendet a csoportos óvodapedagógusok saját belátásuk szerint tervezik a naplóban csoportjuk igényeinek megfelelően rugalmasan kezelik. A tervezésnél figyelembe veszik a helyi szokásokat, a környezet és természetvédelemre nyíló lehetőségeket, néphagyományörzés lehetőségeit akár az időjárást, vagy a gyerekek aktuális állapotát, egyéni szükségleteit.

Egyeztetésre a tornaszoba miatt van szükség. Az óvónők tervei alapján a tornaszoba használatát szeptemberben véglegesíti a vezető.

A tevékenységek szervezése során az óvónők biztosítják a gyerekek számára a tevékenységekhez való egyenlő hozzáférést.

A hetirend összeállításának elvei:

- a hét során legyen biztosítva, hogy az adott nap során egy-egy tevékenység nagyobb hangsúlyt kapjon, s e szerint történjen a célirányos képességfejlesztés
- naponta legyen lehetőségük a mesére, versre, vizuális tevékenységre, énekekre, mozgásra
- a heti ciklus tervezése nem kötelező jellegű akkor, ha ettől eltérő időtartamra (két hét, vagy más) tervezünk tevékenységet, pl. projekttervezés, melynek meghatározott a tevékenység jellege, tartalma, komplexitása
- heti egy alkalommal kötelező testnevelés foglalkozást szervezni
- minden gyermek számára szükséges biztosítani, hogy a megkezdett tevékenységét kedvük szerint folytathassák a hét során
- A hetirendbe életkortól függően naponta biztosítjuk a rendszeres mozgásfejlesztést. Ennek kerete és időtartama változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában is. A 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezetjük be a kötött testnevelés foglalkozásokat, figyelembe véve a gyermekek eltérő fejlettségét.
- Az úszásoktatás uszodán belüli vízhez szoktatás lehetőségével szeretnénk élni, amennyiben a fenntartó lehetőséget biztosít erre a helyi uszodában. Az úszásoktatást a hetirendbe hetente egy alkalommal, napirendbe 11.00 és 12.00 óra között, építjük be. A gyermekek az uszodába 2 óvodapedagógus és dajka felügyelete mellett mennek, az oktatás végén újra óvodapedagógusi és dajkai felügyelettel érkeznek vissza az óvodába.

Hetirend javaslat:

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Mindennapos mozgás	Mindennapos mozgás	Mindennapos mozgás

(10perc) Mozgás	(10perc) Mozgás	(10perc) Mozgás
A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése
	A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal	A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Verselés, mesélés	Verselés, mesélés	Verselés, mesélés

7.4.2. A napirend

Kialakításánál szem előtt tartjuk, hogy igazodjon a különböző tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez és a helyi szokásokhoz.

Napirend összeállításának elvei:

Az óvoda nyitva tartási ideje szülői igények alapján szerveződik.

A gyermekek napirendjének összeállításában vezérelv a szabad játék idejének minél hosszabb időn keresztül és lehetőleg összefüggő idejű biztosítása, valamint a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vétele. Ennek érdekében:

- a napirend összeállítása során ügyelünk arra, hogy óvodai életünk mindennapjaiban biztosítsuk a gazdag, változatos tevékenységet, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását
- rugalmasság és stabilitás megteremtése, melynek értelmében a stabil pontokat az azonos időben megjelenő, visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések, alvás, mindennapos testnevelés, mese), a rugalmasságot a gyermekek érdeklődésére, tevékenységére alapozott helyzetek időtartamának kezelése, az előre be nem tervezett tevékenységek beilleszthetősége adja.
- ügyelünk arra, hogy a legtöbb időt a játék, a játékos tevékenykedtetés kapja
- a napirend alkalmazkodik az évszakokhoz, az egészséges életmódra nevelés érdekében használjuk ki a gyermekek természetes mozgásigényét, és a természet hatásait, ügyelve a szabad levegőn való tartózkodás időtartamának fontosságára
- az óvodai napirend konkrét meghatározásában ajánlatos stabil pontokat tervezni, míg az egyéb tevékenységekre nagyobb intervallumokat tervezni

A csoportok konkrét napirendjét a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki és rögzítik azt az óvodai csoportnaplókban.

A napirend kialakításával kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:

- várakozásmentes, gördülékeny tevékenységek biztosítása
- a rendszeresség és ismétlődések biztosításával az érzelmi biztonság megteremtése
- rugalmas változtatásaival az elmélyült tevékenységek lehetőségének megteremtése,
- idő biztosítása megkezdett tevékenység befejezésére,
- a lehető leghosszabb idő biztosítása a szabad játékra
- az udvarra történő kimenetel meghatározása a csoport életkori sajátosságainak figyelembe vételével, és az óvoda levegőztetési szabályainak szem előtt tartásával.
- az udvarra történő kimenetel folyamatosságának biztosítása
- a gondozásra elegendő idő biztosítása, hiszen a gondozás során az
- óvodapedagógus a dajkával együttműködve nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, segíti önállóságuk fejlődését

Napirend javaslat /korcsoportonként, évszakonként módosítható/:

Idő	Tevékenység
7.00 – 8.00	- Gyülekezés, szabad játék összevont csoportban.
8.00 – 10.30	- Gyülekezés, szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység. - Mindennapos mozgás. - Testápolás, előkészületek a tízóraihoz. - Tízórai. - Szabad játék. - Az óvodapedagógus által szervezett tanulási tevékenység. Kötetlen kezdeményezett tevékenység. - Részképesség fejlesztés egyéni formában
	- Testápolás, öltözködés.

10.30 – 12.00	- Szabad játék, mozgás, levegőzés az udvaron. Séták, kirándulások. Úszás. - Mikrocsoportos tapasztalatszerzés, cselekvő felfedezések. - Részképesség fejlesztés egyéni formában
12.00 – 13.00	- Testápolás, öltözködés, ebéd előkészületei. - Ebéd.
13.00 – 15.00	- Testápolási teendők előkészületek a pihenéshez. - Mese. Pihenés.
15.00 – 17.00	- Egyéni szükségletekhez igazodó ébredés. Testápolási teendők. - Uzsonna. - Szabad játék, szabadon választott tevékenységek, levegőzés. - Játék összevont csoportban.

A fenti napirend minta a szeptember 1-től, május 31-ig terjedő időszak tevékenységeit foglalja keretbe. A nyári időszakra az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó napirendet alakítottunk ki. Nagyobb teret kap az, hogy az évszak örömeit szabadon élvezze, de ugyanúgy lehetősége legyen a gyermeknek a változatos tevékenységeken keresztül a képességek fejlesztésére.

Nyári napirend javaslat: Az óvoda nyári napirendje június 1-én lép életbe.

Idő	Tevékenység
7.00-12.00	- Gyülekezés, szabad játék lehetőség szerint az udvaron, szabadon választott tevékenységek. Egészségfejlesztő testmozgás. - Tízórai. - Napozás, zuhanyzás egyéb szabadon választott tevékenység. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek- kínálatok. - Kirándulások, séták, biciklitúra.
12.00-13.00	- Testápolási teendők. Előkészületek az ebédhez - Ebéd.
	- Testápolás, előkészülés a pihenéshez.

13.00 -14.45	- Pihenés. - Testápolási teendők, uzsonna előkészületei. - Uzsonna.
14.45-17.00	- Testápolási teendők. Öltözködés. - Szabad játék, szabadon választott tevékenységek.

Csoportösszevonás nyáron: az iskolai tanítás befejeztével az óvoda nyári napirendje szerint 1 csoporttal működik.

A nyári időszakban a természetjárás, a felfedezések, élményszerző kirándulások hangsúlyozottabban jelennek meg.

A szlovák nyelvi nevelés ugyanúgy átszövi a nyári időszakot is.

7.5. A tervezés feladatai óvodánkban

A tervezések írásos dokumentumban valósulnak meg, melyek egységesen kialakított formátumúak.

- Az **óvoda munkaterve** 1 év időtartamra szól, a nevelőtestület aktív közreműködésével készül, elfogadása után lép életbe, véleményezi: SZK és az óvoda fenntartója.
  - A gyermekcsoportok **nevelési, fejlesztési szokás-szabályrögzítő tervei**, melyek meghatározott időszakot ölelnek fel, s a ciklus végén a megvalósulás értékelésre kerül.
- Óvodánkban a tervezés gyakorlata:** fél éves tervezés negyed évenkénti visszacsatolással.

- A tevékenységformák tervezése a csoportnaplóban történik, melynek alapjául az **éves tanulási terv** szolgál.
- **Tematikus terv** összeállításának fő szempontjai: a gyermekek ismerete, érdeklődési köre, élettani sajátosságok, sajátos igények figyelembe vétele, csoportjellemzők.

További szempontok: - évszakok változásainak megfigyelése

- ünnepek, hagyományok megjelenése

- egészségvédelemmel, környezetvédelemmel kapcsolatos programok beépítése

- Csoportnapló vezetése

- További adminisztráció:

- feljegyzés óvodán kívüli tevékenységek, kirándulások lebonyolításáról, amennyiben településen kívül kerül megszervezésre,
- önértékeléssel kapcsolatos feladatok adminisztrálása,
- tanügy igazgatási dokumentumok naprakész, pontos vezetése,
- féléves értékelés elkészítése,
- év végi értékelés elkészítése,
- műsorok, ünnepségek forgatókönyvei
- szülői értekezletek jegyzőkönyvei, jelenléti ívek
- egyéb jegyzőkönyvek, feljegyzések, beszámolók

A nevelőmunka ellenőrzése belső ellenőrzési terv alapján történik.

Az óvodapedagógusok lehetőség szerint – a tervezésben is használják a digitális eszközöket.

7.6. A gyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása

Óvodai nevelésünk fontos eleme a gyermekek személyiségének minél pontosabb ismerete, fejlődésének figyelemmel kísérése és céljaink eléréséhez viszonyított helyzete megállapítása. Közös álláspontunk alapján a gyermekek fejlődését nagyobb intervallumokban értelmezzük. A személyiségfejlődés folyamatában, ebben az életkorban megengedhető az esetleges részleges elmaradás, az eltérő fejlődési ütem, az óvodáskor végére kívánjuk eljuttatni a gyermekeket olyan szintre, amely kívánatos további élete számára.

A gyermeki fejlődés nyomon követésének célja: a gyermek önmagához mért, saját fejlődési útjának követése, és az erre alapozott nevelő/fejlesztő munka.

Módszere: Megfigyelés - a gyermek természetes környezetében történik, a személyiség teljes szférájára kiterjed.

Ennek érdekében a gyermek megismerését **sokrétű információs rendszeren** keresztül valósítjuk meg:

- A gyermekek megismerése az óvodába lépés előtt **családlátogatással** kezdődik, melyen sor kerül ezen időszak feltárására.
- Szülők által kitöltött **anamnézis lap** – ennek összevetése a gyermekről alkotott saját benyomásainkkal.

A fejlődés nyomon követését félévente a gyermek **fejlődési naplójában** rögzítjük novemberben és májusban. A fejlődés mutatóit a következő területeken dokumentáljuk: érzelmi-szociális, értelmi, beszéd és - mozgásfejlődés. A gyermek fejlődésének nyomon

követése tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, a fejlődés ütemét, a differenciált nevelés irányát.

- A gyermekeket félévente szövegesen is értékeljük, amely megállapításokat szintén megismertetünk a szülőkkel.
- Az aktuális fejlettségi szint ismeretében szükség esetén **egyéni fejlesztési tervet** készítünk. Csak azoknak a lemaradásoknak a korrigálását végezzük, amelyben kompetensek vagyunk, más esetben feladatunk a megfelelő szakemberhez irányítás.

Ezeket az információkat a gyermekekről külön dossziében tároljuk, a szülő számára betekintést biztosítunk.

Fejlesztési tervet készítünk a kiemelten **tehetséges gyermekek** számára is: aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Amennyiben a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménnyel rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a gyermek portfóliójába.

Célunk: hogy a gyerekek fejleszthetőségének felső határát elérjük

Egyéni képességfejlődés nyomon követése, mérés – értékelés rendszere az intézményben

Terület	Módszer	Eszköz	Gyakoriság	Felelős	Dokumentálás
Befogadási időszak	- Célirányos megfigyelés- adatok rögzítése - szükség esetén interjú a szülőkkel	- Anamnézis- lap - Bemenet rögzítése	Óvodába lépést követő első hónapban célszerű elvégezni	A csoportban dolgozó óvodapedagógus	Egyéni fejlődési napló
2.5 - 7 éves korig a fejlődés nyomon követése	- Megfigyelés, adatok rögzítése - Adatokból kiinduló tervezés	A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció	Évente kétszer	A csoportban dolgozó óvodapedagógus	Egyéni fejlődési napló
5 éves kori képességszint megállapítása	- Sindelar vizsgáló módszer (szükség szerint) - gyermek	Vizsgálóeljárást gyakorló program -DIFER	Az 5. életév betöltését követően, akinél szükségesnek tartjuk. 5 éves kortól	Felelős óvodapedagógusok	Sindelar mérőlapok /fa diagram/ DIFER

	képességeinek felmérése	mérés - Standard mérőeszköz			mérőlap
6-7 éves korban iskolaérettségi vizsgálat	gyermek képességeinek felmérése	- DIFER mérés - Standard mérőeszköz	Évente egyszer	Felelős óvodapedagógus	DIFER fejlettségmérés

7.7. A pedagógiai program megvalósítását segítő alapszolgáltatásaink

Ingyenes:

- az óvodai foglalkozások,
- a gyermekek logopédiai ellátása /Pedagógiai Szakszolgálat/,
- szükség esetén a gyermek részképesség lemaradásának korrekciója fejlesztőpedagógussal,
- SNI gyermekek számára a szakvéleményben meghatározott irányú és óraszámú foglalkozások biztosítása a megfelelő szakemberrel,
- a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete,
- nemzetiségi nyelvi nevelés biztosítása.

Nevelési időn kívüli ingyenes szolgáltatás:

- lehetőség szerinti úszásoktatás
- hitoktatás – délután: a gyermeket a hitoktató átveszi az óvodapedagógustól, a hitoktatás végén átadja az óvodapedagógusnak.

Nem ingyenes szolgáltatás, esetenként:

- családokkal történő kirándulás
- mesebérletes előadásokon való részvétel
- kiállítás megtekintése...stb

Azoknak a gyermekeknek, akik az adott programon nem vesznek részt, az óvodai napközbeni ellátását biztosítjuk.

A térítési díjas programok összköltsége nem haladhatja meg azt az összeghatárt, amelyben a nevelési év első szülői értekezletén a szülőkkal megállapodtunk, ezt a hitelesített jegyzőkönyv tartalmazza. A programok szervezésénél az esélyegyenlőség szem előtt tartására törekszünk: minden gyermek vehessen részt rajtuk

Az óvodapedagógus a szervezési feladatokért felel.

8. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység óvodánkban

Óvodánkban minden óvodapedagógus arra törekszik, hogy figyelembe vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, és ezek ismeretében segítse a gyermeket tehetsége kibontakozásában, vagy hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásban.

Gyermekvédelmi munkánk fontos alapelve a nevelési hatások összehangolása a fejlődő személyiség veszélyeztetettségének megelőzése érdekében. A gyermekek nevelése a család joga és kötelessége – ezt tiszteletben tartva erősítjük a szülők felelősségét hangsúlyozva a családi nevelés fontosságát. Tapintattal és körültekintéssel segítjük a szülőket abban, hogy feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék.

A titoktartási kötelezettség természetesen minden családokat érintő kérdésben érvényesül.

Feltételezzük, hogy minden család közvetít a gyermek számára valamilyen értéket. A szülőt partnernek tekintjük a nevelésben, vele szemben nincsenek előítéleteink.

Célunk:

- szociális hátrányok enyhítése
- a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése
- esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára
- intervenciók gyakorlata – családhoz illesztett segítség érvényesítése

Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos átfogó munkáját a gyermekvédelmi felelős végzi, a vezető és az óvodapedagógusok közreműködésével.

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- állandó kapcsolattartás a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal az észlelő jelzőrendszer tagjaként, szükség szerint segítségük igénybe vétele, valamint kapcsolattartás a nemzetiségi önkormányzatokkal is
- anyagi gondokkal küzdő családok támogatására, a vezető tájékoztatása.
- felterjesztés segélyre
- nyilvántartás vezetése: veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdő, sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a tehetséges gyermekek

- óvodai mulasztások figyelemmel kísérése, annak jelzése szükség esetén
- szakember bevonása szükség esetén
- munkaterv készítése év elején, beszámoló készítése év végén
- gyermekvédelmi törvény ismerete
- szülők tájékoztatása az igénybe vehető segélyekről, támogatási lehetőségekről
- akciók szervezése felajánlott gyermekruhák, játékok továbbadása a rászoruló családoknak

Az óvodavezető feladatai:

- gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása
- gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatainak kijelölése, feladatok végzésének pontos nyomon követése
- óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása
- bizalmon alapuló kapcsolat kiépítése a családokkal
- együttműködés az óvoda orvosával, védőnővel, Gyermekjóléti Szolgálattal
- törvények és rendeletek naprakész ismerete

Az óvodapedagógus feladatai:

- a csoportjukba járó gyermekek szociális, szociokulturális hátterének megismerése,
- a hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelős felé,
- a hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése,
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek és a vezetőnek.
- tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése,
- jelzi, ha csoportjában beilleszkedési, magatartási, tanulási problémát észlel.

A hatékony együttműködés eredményeként: csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma a rászoruló gyermekek időben segítséget kapnak a segítő szervezetekkel eredményes együttműködés alakul ki a szülők bizalommal fordulnak az óvónőkhöz és a vezetőhöz problémáikkal

9. Sajátos nevelési feladatok

1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése
2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése
3. Nemzetiségi nevelés

9.1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény az alábbiakban határozza meg a **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek körét:

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

- sajátos nevelési igényű,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő,
- kiemelten tehetséges

2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint.

Az alapító okiratban foglalt, fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel, közösségbe való beilleszkedésüket segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek az, akit a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján megállapított, ez adja fejlesztésének alapját.

Csak olyan kiemelt figyelmet igénylő gyermeket fogadunk, aki a többiekkel együtt nevelhető.

A gyermekek és pedagógusok védelmében egy óvodai csoportba maximum két kiemelt figyelmet igénylő gyermeket integrálunk.

Szem előtt tartjuk, hogy az együtt nevelést vállaló intézmény többet vállal, nagyobb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Célunk:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, beilleszkedésük segítése a későbbiekben a társadalomba.
- nyugodt, biztonságot sugárzó óvodai környezet biztosítása, ahol a gyermekek különbözőségét természetesnek tartjuk
- olyan befogadó légkör kialakítása, amelyben a gyermekek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést (megfélemlítést, megalázást, emberi méltóság megsértését)

- a sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermek életminőségének javítása.

Az integrált nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti
- párhuzamos tevékenységként fejlesztőjátékok kezdeményezése
- az optimális nevelés érdekében az ismereteink bővítése gyógypedagógiai téren
- együttműködés a szaksegítőkkal, útmutatásuk alapján a gyermekek terhelése
- a megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság alapján speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása – szakmai kompetenciánk határain belül!
- tárgyi feltételek biztosítása a lehetőségekhez mérten
- a gyermek olyan mértékű segítése, amely nem akadályozza önállóságának fejlődését- ennek tudatosítása a dajkában is
- kapcsolattartás a szülőkkel
- sérülés-specifikus fejlesztés, differenciálás, a szükségletekhez igazodó segítség nyújtás
- a tehetségígéretes gyermekek felismerése, kiteljesedésének segítése – differenciálás, a megfelelő irányba való támogatásuk
- a tehetség megjelenéséhez megfelelő helyzetek teremtése /kísérlet, problémahelyzet, társasjáték készítés.../

Enyhe értelmi fogyatékoság: Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztésében meghatározó a spontán tanulás, a társakkal való együttműködés, a kommunikáció, melyek fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztikulációval kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékoság: Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

Autizmus spektrumzavar: Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas

viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérben az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos /vagy átlag feletti/ intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása és a speciális módszerekben képzett szakember segítsége szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavara /súlyos tanulási, figyelem- vagy a magatartásszabályozás zavara/: A sajátos nevelési igényű gyermekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedés, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés a szülő aktív bevonásával történik.

További feladat: megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, in adaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Tehetséges gyermek: Az óvodában a tehetség fejlesztése sajátos körülmények között zajlik. viszonylag kevés az a gyermek, akinek a tehetsége korán megnyilatkozik /kiválóan rajzol, énekel, számol fejben...stb./, de a tehetség-ígérek felfedezése és fejlesztése fontos feladata az óvodapedagógusnak.

Az óvodai tehetséggondozás a tehetség-ígéreték megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik.

Az óvodában a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet: az óvodai csoportban, illetve kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozásokon.

Óvodai csoportban: a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe kerül beépítésre, a gyermekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. – az egész személyiség komplex fejlesztésére irányuló folyamat.

„A tehetséges kisgyermekek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban,
- korai figuratív rajzolás /15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen/”

/Forrás: http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Pedagogus_mestersgV2/83_tehetsgfejleszt_s_az_vodban.html/

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a közösségben
- társaik elfogadják őket, nem kerülnek peremhelyzetbe
- szívesen vesznek részt a speciális foglalkozáson
- a bemenethez képest kimutatható fejlődés: fejlődik az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, érzelmi élet, együttműködés
- lehetőségük lesz a számukra legoptimálisabb intézménybe kerülésre.

9.2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

A migráns gyermekek azonos feltételekkel vehetik igénybe az óvodai nevelést, mint a magyar gyermekek. Egyéniségüket értékként kezeljük.

Célunk:

- emberi méltóságának, jogainak biztosításával annak elérése, hogy a csoport egyenrangú tagjának érezze magát,
- esélyegyenlőség biztosítása.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok:

- felkészülés a fogadásra: szülőkkel és gyermekekkel való kapcsolatfelvétel,
- eltérő szokásainak, kultúrájának, hagyományainak, vallásának megismerése,

- az információk megosztása a dajkával,
- egyéni bánásmód érvényesítése,
- érzelmi biztonságának megteremtése
- többi gyermekkel a különbözősége életkornak megfelelő bemutatása – pl.: mesével, zenével, tánccal,
- a migráns gyermekek segítése a magyar nyelv elsajátításában,
- önzonosság biztosítása a mi hagyományainkban való részvételt nem erőltetjük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen jár óvodába, megtalálja helyét a közösségben
- megérti a magyar szavak jelentését, képes egyszerű mondatokkal, szavakkal kifejezni magát magyarul, magáénak érzi a környezetet, törekszik óvására.

9.3. Nemzetiségi nevelés

Intézményünk, alapító okirata alapján szlovák nemzetiségi nyelven is nevelő kétnyelvű óvoda.

A szlovák nemzetiségi nevelés a szlovák nemzetiségi helyi pedagógiai program alapján folyik óvodánkban, amelyet az óvodai nevelés országos alapprogramja és a nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei alapján készítettünk el. A helyi szlovák nemzetiségi program jelen pedagógiai program 3. számú mellékletében található.

A település lakossága – ahogyan a bevezetőben már említésre került – egyre sokszínűbb, megtalálható a roma nemzetiség is.

Kis részük él szegregáltan, nagyobb részük a faluban a lakosság többi részével együtt, jellemzőek a vegyes házasságok, kultúrájukat nem igazán őrzik, inkább a helyi népi kultúrával való azonosulás, a beolvadás igénye jellemzi a helyben élő roma nemzetiség nagyobb részét.

A roma nemzetiség jelenlétével kapcsolatban célunk:

- segíteni a család valamennyi tagját a többségi társadalom érték és – normarendszeréhez való alkalmazkodásban
- a gyermekeknek – befogadásuk során – szeretet és biztonságérzet adása, éreztetve, hogy elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, és biztosítjuk társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk:

- merítés a nemzetiségi kultúrkincsből,
- a gyerekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradások megállapítása, a tehetséges gyermekek felkarolása,
- bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a szülőkkel.

9.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja óvodánkban:

- integrált nevelés feltételeinek biztosítása
- intézményen belüli szegregációmentesség
- egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése
- inkluzív szemléletű pedagógia megvalósítása
- esélyteremtés, hátránykompenzáció

A célok megvalósításához kapcsolódó intézkedések, óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermek óvodába íratása előtt kapcsolatfelvétel a védőnővel,
- családlátogatás: a gyermek körülményeinek megismerése óvodába lépés előtt, anamnézis felvétele,
- egyénre szabott befogadás,
- komplex állapotfelmérés, bement rögzítése,
- annak felderítése, ki miben jó? – erősségekre építés,
- megfelelő időtartamú óvodába járás elérése, hiányzások figyelése,
- óvodapedagógusok önképzése, továbbképzése,
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene, drámapedagógiai módszerek felhasználása,
- kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése...)
- személyi higiénés szokások megszilárdulásának elősegítése,
- egészségmegőrzéshez kapcsolódó szokások alapozása,
- fejlesztési terv készítése egyénre szabottan, értékelése folyamatosan,
- fejlesztő foglalkozások biztosítása szakemberek segítségével,
- szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és napi tevékenységéről,

- a fejlesztés eszközeinek biztosítása, az egyéb eszközökhöz, felszerelésekhez a hozzáférés biztosítása,
- olyan szolgáltatások, programok szervezése, amelyek az esélyegyenlőséget nem sértik,
- eredményorientáltság: a gyermekek és szüleik pozitív megerősítése, folyamatos motiválása, dicsérése
- a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás biztosítása (igény esetén).

A feladatok megvalósulásának felelősei: óvodapedagógusok, valamint a teljes alkalmazotti kör.

Együttműködés a partnerekkel:

A nevelőtestület együttműködési formái:

- munkacsoport szervezése
- rendszeres team munka
- estemegbeszélés
- horizontális tanulás

Partnerközpontú együttműködés kialakítása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:

Szülői házzal, családdal:

- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel,
- egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése,
- szülők bevonása, közösségek kialakítása, például: rendezvények szervezésébe bevonásuk, SZMK tagság...

Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal:

- közös kezdeményezések szervezése, (játékok, ruhák gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése...)
- közös családlátogatások, lehetőségek megismertetése a szülőkkel.

Egészségügyi ellátással:

- egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése,
- szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése,
- gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.

Szakmai szolgáltatókkal:

- konzultációk a gyermek fejlődéséről, segítség adása pl.: fejlesztési terv kidolgozásához,
- szolgáltatások biztosítása.

Nemzetiségi Önkormányzatokkal, helyi Alapítvánnyal:

- konzultáció a gyermekek érdekeinek biztosítása érdekében (pl.: óvodai beíratás, hiányzáscsökkentés, szülői programok, iskolaválasztás...)
- természetbeni, vagy anyagi támogatás, esélyegyenlőségi támogatás.

Települési iskolával:

- iskola átmenetet segítő programok kidolgozása, hospitálások, esetmegbeszélések, közös programok, látogatások,...)

Fenntartóval:

- kétirányú információáramlás megteremtése.

Sikerkritériumok:

Rövidtávon:

- zökkenőmentes óvodai beilleszkedés,
- a rászoruló gyermekek problémái megfelelően kezeltek, érzelmi biztonságban, elfogadó légkörben történő nevelés,
- a gyermekek szívesen járnak óvodába,
- egyéni szükségleteiknek, képességeiknek megfelelően fejlődnek.

Középtávon:

- az óvoda hatékonyan segíti a szociális hátrányok csökkenését,
- a gyermeki, szülői, óvodapedagógusi sikeresség fokozódik,
- a kapcsolattartás, párbeszéd folyamatos,
- egészséges környezetben megvalósuló nevelés-fejlesztés,
- a gyermekek hiányzása csökken,
- innovációt felvállaló nevelőtestület.

Hosszútávon:

- szülői bizalom teljes megszilárdulása,
- óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessége,

- a gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése,
- az óvoda pedagógiai programban megfogalmazott minden tevékenységben és szolgáltatásban érvényesül az integráció, az inklúzió, az egyenlő hozzáférés elve.

10. Az óvodai élet tevékenységformái

10.1. Játék

Óvodánkban a gyermekek szabad játékának biztosítjuk a legtöbb időt, hiszen ez a gyermek alapvető, természetes megnyilvánulási módja, a gyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége. Ezáltal az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze: „a játék fejlődése, a fejlődés egészének tükré”.

A játékba ágyazódva fejlődik: a mozgás, a testséma, az „én” megismerése, a percepció, a gondolkodás, a fogalmi gondolkodás, gazdagodik az érzelmi élet, fejlődik a beszéd, a kommunikáció.

A kognitív funkciók, érzelmi akarati élet mellett a szociális, társas fejlődés is a játékban fejlődik igazán. Olyan személyiségjegyei alakulnak ki, melyek később a társadalomban való beilleszkedést nagymértékben segítik. Valljuk, hogy a játék derűssé és boldoggá teszi a gyerekeket, ezért napirendünkben is a szabad játék biztosítására törekszünk, ez a tanulás legfontosabb kerete, ebben minden tanulási tartalom, ismeret, jártasság készség megjelenik.

A gyermek maga döntheti el mivel, kivel, milyen játékot játszik. Lehetősége van társat választani, de félrehúzódva egyedüllétre is. Csoportszobáinkban több játékkeret alakítunk ki, vannak állandó és átrendezhető sarkok, ezeket a gyerekek önállóan, vagy felnőtt segítségével átvariálhatják. Minden játéknak megvan a maga helye, pl: ábrázolási eszközöknek, báboknak stb... így a gyerekek biztonsággal eligazodnak és a saját helyükre visszavihetik őket.

Az udvaron főként nagymozgásos tevékenységre ösztönözzük őket: fogócska, bújócska, futó játékok egyensúlyozások, ugró és szökdelő játékok, ügyességi, kooperatív- és versenyjátékok, labdajátékok. Az egészséges mozgás mellett átélhetik, hogy sikerült valamilyen nehézséget leküzdeniük, próbálghatják saját erejüket, gyűjthetnek tapasztalatokat.

Időjárástól függően játszhatnak szerepjátékot, énekes játékot, rajzolhatnak, barkácsolhatnak, nézegethetnek könyvet az udvaron.

Az udvari játék nagyrészt a tízórai utáni időszakba épül be.

Délelőtt a játék a csoportszobába lépéstől folyamatosan zajlik, közben részt vehetnek szervezett kezdeményezéseken, fejlesztésen.

Délután az uzsonna után a szülők megérkezéséig tart a játékidő, amelyben az óvodapedagógus szintén tervezhet kezdeményezést, fejlesztést.

Játékformák:

Gyakorlójáték:

Nagy szerepe van mindhárom korcsoportban, hiszen minden új játéknál, anyagok megismerésénél stb. előbb gyakorol a gyerek. Fejlődik: nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége, gazdagodnak elképzelései, szocializálódik. Jelentősége: munkára nevelés, esztétikai nevelés, ok-okozati összefüggések megérttetése, szem-kéz, szem-láb koordináció, én erősítő dominancia szabályok alakulása.

Szimbolikus játék:

Fejlődik: kommunikációs készsége, erkölcsi, akarat tulajdonságai, szocializációs készsége, kognitív képességei, személyes, és szociális kompetenciái (pl.: önbizalom, önértékelés, „túlélés” képessége, közösséggel való együttélés, döntési képesség), konfliktus kezelése, tapasztalatok, élmények tudatos felhasználása, ok-okozati összefüggések megérttetése, tartós figyelem.

Építő - konstruáló játék:

Fejlődik: szem-kéz koordinációja, kooperációs készsége, kreativitása, térészlelése, alak és formaállandósága, rész-egész viszonyainak észlelése, vizuális memóriája, önkontrollja, probléma megoldó gondolkodása, képzelete, kez ügyessége, türelme, figyelme, eszközhasználata.

Szabályjáték:

Legfontosabb eleme a szabályokhoz való igazodás igénye. Mozgásos és értelemfejlesztő szabályjátékokat játszunk.

Fejlődnek: kognitív képességei, akarat tulajdonságai, személyes kompetenciái, kooperációs készsége., szem-kéz, szem-láb koordinációja.

Barkácsolás:

Mindig a játék igényéből indul ki, és kötetlen. Fontos, hogy ne legyen öncélú, az elkészített eszközöknek legyen funkciójuk.

Fejlesztési lehetőség: nagymozgás, finommotorika, kreativitás, munkára nevelés, kitartás, anyanyelvi nevelés, feladattudat, figyelem, eszközhasználat, anyagok tulajdonságainak megismerése, elkészített alkotások megbecsülése, szocializáció.

Dráma, báb:

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, egyik leglényegesebb eleme a beszéd.

Fejlesztési lehetőség: személyiségfejlesztés, irodalmi alkotások könnyebb megértése, beilleszkedési, magatartási problémával küzdő gyermekek megsegítése, frusztráció, szorongás oldása, mozgások gátlásainak feloldása akaratformálás, fantázia, kreativitás fejlesztése.

A játéktevékenység célja:

- A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakozása által: érzelmi, értelmi, testi, szociális és mozgásos kompetenciáinak fejlesztése történik.
- Legyen örömük a játékban, tudják kibontakoztatni egyéni vágyaikat, megvalósítani ötleteiket, erősödjön közlési vágyuk, gyakorolhassák a helyes viselkedést.

A gyermek játéktevékenységéhez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- a játéktevékenység feltételeinek biztosítása:
  - derűs, nyugodt, biztonságot adó légkör megteremtése, fenntartása.
  - a játékok, gyermekek számára hozzáférhető elhelyezése
  - minden játékfajtahoz a játék eszközök biztosítása (korcsoporttól függetlenül)
  - harmóniát sugárzó, inspiráló környezet kialakítása
  - elegendő, egybefüggő idő biztosítása az elmélyült játékra, lehetőség adása a folytatására
  - barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek folyamatos biztosítása
  - egyéb gyűjtött anyagok (kavicsok, gesztenyék..) időnkénti felhasználása
  - mozgásos játékok biztosítása (füles labda, gólyalábak)
  - a játéktér szabadon, igény szerinti átrendezhetőségének biztosítása
  - élményszerzési lehetőségek biztosítása

- szülők szemléletformálása: játékvásárláshoz: pl: gyermeknek való legyen, környezetvédelmi védjeggyel ellátott legyen... stb Továbbá legyen a gyermek játszótársa, ha igényli, valamint utánozható minta a játékra.
- annak biztosítása, hogy a játék valóban pszichikumot fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység legyen, fontos a:
  - kreatív ötletek támogatása
  - „kijátszás” biztosítása
  - lehetőség adása az otthoni élmények feldolgozására
  - a gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása
  - a gyermek játékfejlődésének nyomon követése (a megtorpanás észrevétele)
  - a gyermekek közötti érzelmi kötődések, korcsoportok támogatása
  - felfedező megismerés lehetőségének megteremtése

Az óvodapedagógus helye a gyermek játékában:

- figyelő, tudatos jelenléttel az élményszerű, elmélyült játék kibontakoztatásának biztosítása,
- szükséges igény szerinti együttjátszás, támogató, ösztönző magatartás,
- a játszani nem tudó gyerekek tapintatos segítése (ötletszegény, bátortalan),
- modellértékű viselkedés és kommunikáció, beszélő kapcsolat kialakulása: életkor adekvát válaszadás kérdéseikre
- a játék fenntarthatóságának érdekében szabályrendszert alakít ki együtt a gyermekekkel,
- a gyermeki játék önállóságát mindig tiszteletben tartjuk, csak akkor avatkozunk bele, ha a gyermekek durvák, egymás testi épségét veszélyeztetik,
- **játék elrakás:** rugalmasan kezeljük, annyira pakoltatunk el, hogy a következő játéktevékenységet ne zavarja, ésszerű „rendetlenség” megengedhető,
- a környezettudatos magatartás formálása megfelelő játékeszközök biztosításával, a játéktevékenység során a szlovák nyelv használata.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- örömmel, önfeledten, elmélyülten játszik,
- játékában kitartó, ötleteit végigviszi,
- élményeit eljátssza,
- biztosítja a társas viselkedés szabályait, alakul frusztrációs toleranciája,

- szívesen vállal szerepet, képesek közösen játékot tervezni, szerepet kiválasztani,
- képes építmények lemásolására, új építmények létrehozására,
- szabályjáték során betartja a szabályokat, erre társait is figyelmezteti, ismernek négy-öt képességfejlesztő játékot, melynek segítségével kialakul az egészséges versenyszellem,
- problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik,
- játék közben odafigyel a játékeszközök, a környezet, természet óvására használja az általa ismert szlovák kifejezéseket (játékeszközök nevét, udvariassági formákat egymás közt)

10.2. Verselés, mesélés

Az élő mesélés, verselés a mindennapjaink része, arra törekszünk, hogy a szülőkkel is megértessük ennek jelentőségét.

A bábozás, dramatizálás során a gyermek újraélheti irodalmi élményeit, kiegészítheti fantáziájával, saját érzéseivel, ezáltal fejlődik személyisége.

A jól kiválasztott mese az, amely megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének, oldja szorongásait, feszültségeit, erőt ad ahhoz, hogy a későbbiekben maga is legyőzze az akadályokat, segíti a kreativitás fejlődését.

Csoportszobáinkban a gyermekek számára elérhető helyen találhatók a könyvek, bábok, a gyermekek által is készíthető pl: síkbábok elkészítéséhez az eszközök. A galéria alsó szintjét is használhatják paravánnak. A vers, mese **spontán vagy szervezett formában jelenik meg mindennapjainkban**, tartalmában illeszkedve az adott téma-tervhez. Arra törekszünk, hogy a versek, mesék mindig az aktualitásnak feleljenek meg.

A felhasznált irodalmi anyag: A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos, klasszikus és kortárs irodalmi művekből áll össze. Témaválasztásunk elsősorban a magyar népmese kincséből történik. Ide tartoznak: a népszokásokhoz, évszakokhoz, állatokhoz, természeti jelenségekhez, gyermeki tevékenységhez, ünnepekhez kapcsolódó gyermekirodalmi, gyermekköltészeti művek, népi rigmusok, mondókák, történetek is.

Mind a kezdeményezést, mind a gyermekek spontán igényét a mesehallgatásra, mind az elalvás előtti mesét szükségesnek tartjuk, a verselés-mesélés naponta beépül a napirendünkbe. Az óvodapedagógusok a tervezett mesehallgatáson elsősorban fejből mesélnek, de könyvből is megengedett pl: folytatásos mese, vagy otthonról hozott mesekönyv...A mesélést a gyermekek aktuális állapotához igazítjuk. Ha a csoport nagyobb része szeretne mesét

hallgatni, a többi gyerektől elvárjuk a csendes tevékenykedést, melyet pedagógiai tapintattal, személyi kapcsolatot erősítve valósítunk meg.

Célunk:

- irodalmi érdeklődés felkeltése
- a magyar kultúra klasszikus és kortárs értékeinek átörökítése
- a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése, mintaadó nyelvhasználattal a gyermek önkifejezésének megalapozása
- interkulturális és multikulturális nevelés
- a szülők szemléletének formálása!
- a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődésének biztosítása, pozitív személyiségjegyek megalapozása.

A vers-, mesetevékenységgel kapcsolatos óvónői feladatok:

- válogatás a klasszikus és kortárs irodalomból, ezek élményszerű közvetítése
- életkornak és egyéni érdeklődésének megfelelő tartalmú és hosszúságú mesék, versek bemutatása
- választás a migráns gyermekek hazájának kultúrájából a szlovák és a roma kultúrkincsből
- a mesehallgatás „szertartásának” kialakítása, nyugalom biztosítása
- mintaadó, kifejező, szemkontaktusos mesélés, verselés
- a dramatikus feldolgozásra lehetőség teremtése (bábozással, dramatizálással)
- mindennapos mondókázással, verseléssel a mentálhigiéné fejlődésének biztosítása
- a (2,5) 3-4 éves gyermekek számára fontos testi kontaktus igényének kielégítése, simogatók, lovagoltatók, ringatók, stb. választásával is
- bábeszközök, kiegészítők barkácsolása közösen a gyerekekkel is
- a gyerekek ösztönzése saját vers és mesealkotásra (közös mesefűzés, közös mesekönyv készítés, saját mesével, gyermekek által illusztrálva, születésnap ünneplésekor saját köszöntő kitalálása..)
- képek könyvek elérhetőségének biztosítása
- a könyvek használatának, megbecsülésének megtanítása
- környezet és természetvédelemmel kapcsolatos mesék, elbeszélések, történetek bemutatása, ilyen témájú újságok, kiadványok közös nézegetése
- szlovák nyelvű leporellók elhelyezése a gyermekek könyvespolcán
- dramatizálás, bábozás szeretete

- bábszínház, gyermekszínház látogatás szervezése
- irodalom ajánlása szülőknek, állandó hangsúlyozása az otthoni mesélés szerepének!

Javasolt tartalom:

(2,5) 3-4 évesek:

Mondókák, lovagoltatók, ringatók, höcögtető, ölbeli játékok, mondókamesék, ujj-játékok, állatmesék, rövid versek.

A 4-6 soros kis versikéket a körülöttük élő természetből választjuk; kisállatok, az időjárás változásai, a gyermeki élet jelenségei jelennek meg bennük.

- 4-5 verset tudnak

- Ismerkedés a képes-mesés könyvekkel (leprellők) 10-12 mese, meséik egyszerű láncmesék, állatos népmesék, továbbá az óvodapedagógus kitalált, humoros történetei, műmesék közül a világukhoz közel álló rövid kalandok.

4-5 évesek:

Mondókák, kiszámolók, állatmesék, hangutánzó mesék, egyszerűbb tündérmesék, történetek, 8-10 soros versek, tréfás népi csúfolók, népi mondókák. Kitalált történeteket már közösen írunk a gyermekekkel. A leprellők mellett megjelennek a mesegyűjteményes könyvek.

- 5-6 verset tudnak, 12-14 mese mesélése,

- 4-5 alkalommal új mondóka,

5-6-7 (8) évesek:

Mondókák (halandzsázók) kiszámolók, felelgetők, hosszabb versek, (több sorból állók):

- 4-5 kiszámoló, 6-7 új vers.

- Állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék, történetek 15-20 alkalommal.

Ezek hosszabbak cselekményben fordultatosak, lehetnek több szálon futók, folytatásosak, jellemábrázolásuk részletezőbb. Megjelennek a helyi gyűjtések meséi, humoros népmesék, valamint az ismeretterjesztő könyvek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szereti a mesélést, várja, szívesen hallgatja, befogadja
- képes kitartóan figyelni
- képes az egyszerűbb mesefordulatokat megjegyezni
- a folytatásos mese szálait felidézi, az epizódokat összeköti
- szívesen nézeget könyveket, azokat megbecsüli, vigyáz rájuk

- maga is mesél: akár képek alapján, akár saját meséket, történeteket talál ki
- elkezdett történeteket fantáziája segítségével folytatni tud
- szívesen mond verset, mondókázik, ismételtet rigmusokat
- ismeri a színházi viselkedés alapvető szabályait
- otthon is kéri, hogy meséljenek neki
- szívesen báboznak, dramatizálnak, a szerepeket maguk közt felosztják
- kedveli a szlovák nyelvű verseket, mondókákat, egyszerű meséket

10.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánkban a zenei nevelés áthatja a mindennapokat, a derűs, jókedvű énekelgetésre, közös játékokra épül, élményforrás a gyermekek számára. Valljuk, hogy csak ebben a formában tudjuk megalapozni a zenei anyanyelvet, fejleszteni a zenei ízlés esztétikai fogékonyságát, megvalósítani a zenei képességfejlesztést és alakítani a zenei kreativitást.

Célunk:

- a zene iránti érdeklődés felkeltése,
- a befogadásra való képesség, és a zenei kreativitás fejlesztése,
- a zenei hallás, ritmusérzék, éneklés készség, harmonikus, szép mozgás fejlesztése,
- énekes népi játékok, gyermektáncok, népzene, népi hangszerek, és szokások, továbbá igényes kortárs művek megismertetésével a magyar kultúrához való tartozás érzésének erősítése,
- zenei ízlés, esztétikai fogékonyság, mozgáskultúra fejlesztése,
- a szlovák nyelvű éneklés megszerettetése.

Zenei nevelésünk anyagát elsősorban az ÉNÓ -ból a „Kisemberek dalai”-ból, a „Zenehallgatás az óvodában” című kötetből, népzenei gyűjteményekből, helyi gyűjtésekből és szlovák gyermekdalokból állítjuk össze.

A gyermektáncokhoz leginkább a Galga-menti népzenei anyagokból válogatunk. Megismertetjük a gyermeket a helyi népviselettel, régi szokásokkal, melyek során az emberek gyakran énekeltek, táncoltak (fonó, tollfosztó, Luca-napi szokások, májusfa-állítása,...) ezek közül óvodásainkkal feldolgozunk egyet-egyét és pl. az idősek napján a népszokás felelevenítésével kedveskedünk a nyugdíjasoknak. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc óvodánkban kötetlen és kötött formában is jelen van. A zenei képesség fejlesztő játékokat igyekszünk kiscsoportos formában szervezni az egyéni képességek könnyebb felmérhetősége

és fejleszthetősége miatt. Az énekes játékokat kötötten is szervezzük, a nagy – középső csoportban.

A zenei nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák válogatása, melyek megfelelnek a gyermekek életkorának, a csoport képességszintjének (Forrai Katalin örökségéből, Gryllus Vilmos dalaiból...stb)
- ölbeli játékok, népi gyermekjátékdalok, énekes játékok felhasználásával a gyermekek érzelmvilágának gazdagítása.
- népszokások beépítése: szüreti mulatság, betlehemezés, vásározás, farsang, gyermeklakodalmas, fonó...stb
- néptánc megismertetése
- nyelvi képességek fejlesztése: mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei készségfejlesztő játékokkal
- ritmusérzék, éneklési készség, harmonikus, szép mozgás, artikuláció fejlesztése
- elegendő hely biztosítása a kör és más mozgásos játékokban
- friss levegő biztosítása
- derűs, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- esztétikus, motiváló élményt biztosító eszközök alkalmazása
- igényes hangszerjáték vagy zene választásával a zene iránti érdeklődés felkeltése
- átéléssel, örömmel való részvétel az éneklésben, játékokban
- szlovák gyermekdalok, mondókák, játékok, éneklése játszása
- migráns gyermekek hazájának kultúrkincséből, a szlovák és roma zenei kultúrából is választás a zenehallgatási anyagba
- tehetséggondozás: a zenei tehetség felismerése, fejlesztése.

Javasolt tartalmak:

(2,5) 3-4 évesek: - 5-6 mondóka, 5-6 ölbeli játék, 10-13 énekes játék 1-2 műdal

A játékok főleg az óvodapedagógus-gyermek kétszemélyes játécai, vagy egyszerű, utánzó mozgással kísért, megszemélyesítő szerepjátékok.

A dalok hangterjedelme a tiszta kvint távolságot ne lépje túl, a 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok váltakoznak, sz-m: 3-4 ; l-sz-m:4-5; m-r-d: 3-4

Hallás és ritmusfejlesztés feladatai:

- magas-mély hangok különbségének érzékelése oktáv távolságban (térben mutatva, beszédben, énekelve hangszeren)
- halk – hangos különbségének felismertetése hangszeren, énekben, térben mutatással)
- egyszerű dallammotívumok visszaéneklése (motívum visszhang)
- egyszerű ritmusmotívumok (beszélt és énekelt) visszatapsoltatása
- ritmusérzék fejlesztése: egyenletes lüktetés érzékeltetésével, tempókülönbségek érzékeltetésével (gyors, lassú) játékos mozdulatokkal
- egyszerű táncmozdulatok elsajátítása utánzással
- zörejhangok, hangszerek hangjának felismertetése, megkülönböztetése
- egyszerű ritmushangszerek, ütőhangszerek használata

Zenehallgatás: népdalok (magyar, szlovák), tréfás alkalmi dalok, óvónő éneke , hangszeres játéka, kánonok

4-5 évesek: - 4-5 új mondóka, 12-15 új énekes játék, 3-4 műdal (alkalmi)

A játékok nagyrészt már közösen játszott körjátékok, szerepcserélők, sorgyarapító, párválasztó, fogócskás játékok, kapus játék, kérdés-felelet játék.

A dalok hangterjedelme: ne lépje túl a négy hatod távolságot, lehetőleg félhangot ne tartalmazzon. Előfordulhat negyed szünet, és szinkópa.

Hallás és ritmusérzék fejlesztés feladatai:

- magas –mély érzékeltetése kvint távolságban is (beszédben, énekben, térben mutatva)
- halk-hangos megkülönböztetése beszéd, ének és taps formájában is, jelre történő hangerőváltás
- finomabb zörejek, egymás hangjának és a természetben hallható hangoknak a felismertetése
- dallamfelismerés: dúdolásról, hangszerről. Dallambújtatás – zenei emlékezet fejlesztése
- egyszerű dallamok kitalálására ösztönzés
- egyenletes járás összekapcsolása egyenletes tapsolással, kiszámolás egyenletes lüktetése
- gyors-lassú tempótartás képességének alakítása beszéd, ének és mozgás során táncmozdulatok, lépések megismertetése, gyakoroltatása: páros sarokemelés, sarokkoppantás, roggyantás, forgás egyedül és párral
- ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és a finommozgások fejlesztése
- rövid ritmus és dallammotívum visszatapsoltatása és visszaénekeltetése (egy motívum)

- improvizáció: rövid mondókák éneklése kitalált dallammal
- egymás hangjának felismerése

Zenehallgatás: magyar, szlovák és más népek dalai, választott hangszeres gépi műzene, kánonok, kétszólamú dalok, óvónő hangszeres játéka.

5-6-7 (8) évesek: - 4-7 új mondóka, 15-18 új énekes játék, 5-6 alkalmi műdal,

Új játékformák megismerése: kapu, hidas, sorgyarapító- fogó ügyességi játékok, párválasztók, kifordulós, kérős játék, járás irányváltoztatással, változatos térformák kialakítása tánclépések gyakorlása párral, esztétikus mozgásra törekvés. A dalok hangterjedelme négy hatod távolságban mozog, de előfordulhat félhang is (fá, ti), megjelenhet a tizenhatod.

Hallás és ritmusfejlesztés feladatai:

- magas-mély dallamvonulás érzékeltetése, rajzolása
- magasabb, mélyebb kezdőhangok átvétele
- dallamfelismertetés kezdő, vagy belső motívumról
- dallambújtatás váratlan időközökben
- gyors-lassú, és halk-hangos együtt gyakoroltatása
- motívum visszaénekeltetése kitalált szöveggel: csoportosan és egyénileg is
- saját szövegű dalok kitalálása, improvizálás
- zenei kérdés-felelet játék játszása
- mondóka, dal ritmusának hangsúlyozása tapssal
- egyenletes lüktetés megkülönböztetése a ritmustól, a lüktetés és ritmus összekapcsolása
- dallamvisszhang-játék (2 motívum)
- dallammotívumok hangsúlyainak kiemeltetése tapssal, járással, mozdulatokkal
- gyors és lassú tempó tartása mérőegységnek megfelelően, negyed, nyolcad lépéssel
- dalok éneklése különböző hangképző szótagokkal
- szünet érzékeltetése dalon, mondókán különböző mozdulatokkal
- kettes lüktetés érzékeltetése dalon, mondókán különböző mozdulatokkal
- esztétikus, egyöntetű mozgás fejlesztése, változatos térformák alakítása, játékos táncmozdulatok gyakoroltatása: oldalzáró lépés egy irányba, egy lépéses csárdás, záró lépés előre-hátra, páros lábon szökdelés, csapásolást előkészítő, forgatás
- tánc közben a zene ritmusának átvétele

- páros táncnál összehangolt mozgásra törekvés, több pár egymáshoz igazodása
- sokféle zöreijhang felismertetése, irányok, távolságok figyelembe vételével, háttérzajból való kiszűrése
- Finomabb hangszínek felismertetése a természetben
- ritmuszenekar szervezése
- érzelmek kifejezése hangszínnel, improvizáció: szöveg, dallam, mozgás kitalálása

Zenehallgatás: magyar, szlovák és más népek dalai, válogatott hangszeres gépi műzene, kánonok, kétszólamú dalok, óvónő hangszeres játéka, hangversenyen való részvétel, nemzeti dalok megismerése (Himnusz, Szózat).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- örömmel, bátran énekel, mondókázik akár egyedül is
- szívesen részt vesz énekes játékokban, táncol, mozgása harmonikus
- életkorának megfelelően tisztán énekel
- megkülönbözteti a gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos fogalompárokat
- képes az egyenletes lüktetés érzékeltetésére
- felismeri néhány hangszer hangját maga is képes egyszerűbb hangszerek megszólaltatására (dob, cintányér, triangulum)
- auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett
- zenehallgatásnál figyel, érdeklődő
- ritmusérzék-fejlesztő játékokra nyitott, szívesen kipróbálja magát
- szívesen énekel, mondókázik szlovákul
- ismer a népszokásokhoz fűződő dalokat, játékokat, rigmusokat

10.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyerekek ábrázoló tevékenysége összetett, sokszínű tevékenységforma, a gyerekek ábrázoló tevékenysége az egész óvodai nevelést áthatja, a tevékenység során a gyermek megismeri és újraalkotja a tárgyi világot. A mindennapi ábrázoló tevékenységek fejlesztik a gyermekek kreativitását, vizuális kifejezőképességüket, térbeli tájékozódó és rendezőképességüket, gazdagítják élmény és fantáziavilágukat, képi gondolkodásukat, esztétikai érzékenységüket, nő önbizalmuk.

Célunk:

- sikerhez juttatással az alkotás igényének kialakítása,

- az alkotáshoz szükséges eszközök élmények és a szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása,
- helyes ceruzafogás elsajátítása,
- a természet szépségéből fakadóan a gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása,
- esztétikai érzék fejlesztése,
- népi alkotások megismerése.

Az ábrázoló tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- feltételek megteremtése a tevékenységhez: hely, idő, eszköz
- az eszközök gyermekek számára elérhető helyen tárolása
- az óvoda falain kívül is lehetőség teremtése az alkotásra
- a természeti környezet formáinak, színeinek felfedeztetése
- a tárgyi környezet esztétikus formálása: a helyiségek ízléses, természetes anyagokkal történő dekorálása, környezettudatos szemlélet tükrözése
- a sikerélményt adó alkotásra törekvés, mely során a gyermekek igényévé válik a vizuális önkifejezés. (jó technikák tanítására van szükség a sikerhez, többféle anyaggal kell dolgozni pl.: „pacázni”, hogy a gyermek megtapasztalja az alkotás örömét, ne azzal szembesüljön, hogy ő pl.: rosszabbul rajzol)
- az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások kialakítása: ruhaujj feltűrése, védőpóló használata, védő asztalterítő használata, kézmosás stb. - közös rendrakásra, eszközök elmosásában való segítségre való szoktatás
- ötletekkel, javaslatokkal is az alkotókedv növelése
- saját gyűjtődosszié („kincses doboz”) biztosítása a nagyobb gyerekek számára
- balkezesség elfogadása
- a helyes ceruzafogásra való fokozott odafigyelés, megfelelő 3 oldalú ceruzák vagy ceruzafogó biztosításával
- mintázáshoz többféle anyag felhasználása (agyag, gipsz, vizes homok, sár, gyurmák..), a munkák természetes anyagokkal való díszítésével a mintázási kedv fokozása. (termékek, magvak, fűszerek, préselt virágok)
- ábrázolótevékenység során a diszgráfia tüneteire való odafigyelés, jelzése a fejlesztőpedagógus felé
- a szépre nyitott, rácsodálkozó viselkedés, mely a gyermeket is a szép, az esztétikus befogadására ösztönzi

- a környezet esztétikussá, igényessé alakítása közösen: (udvaron is pl.: a virágok esztétikus elrendezése...)
- a gyermekek ösztönzése a színek széles skálájának használatára
- a gyermekek életkorának és egyéni érdeklődési körének megfelelő műalkotás bemutatása. (pl.: épület, híd)
- kulturális érték bemutatása a migráns gyermekek hazájából
- népművészeti elemek technikák megjelentetése a vizuális nevelésben: szövés. fonás, nemezelés, agyagozás, nyomdatechnikával díszítőmotívumok megjelenítése...
- a helyi szlovák viselet, színvilág megismerése
- az ábrázolás terén tehetséges gyerek felismerése, fejlesztése

Javasolt tartalmak:

(2,5) 3-4 éves korban:

Képalakítás:

- a rajzolás, festés alapjainak megkedveltetése,
- firkálás, rajzolás, betonon, homokba, krétával, bottal.
- papíron zsírkrétával, vastag színes ceruzával.
- ismerkedés a festékekkel: festés ujjal, vastag ecsettel „maszatolások”, „pacázások”.
- nyomatok készítése: tenyérynymat, nyomdázás termésekkel, nyomat hagyás különféle anyagokkal, foltképzés.

Építések:

- téralakítás takarókkal, bútorokkal, eszközökkel.
- építés kockákból, elemekből, rakosgatás egymás fölé, mellé.
- térbeli alakzatok létrehozása, díszítése.

Mintázás:

- játék a homokban, hóban, sarazás,
- ismerkedés a gyurmával: só-liszt és főzött gyurmagyurkálás, gömbölyítés, nyomkodás, lapítás, ütögetés, formázás.
- egyszerű természetes anyagok felhasználásának próbálgatása. pl: őszi levelek fűzése.

Gyöngyfűzés

- nagyméretű fagolyókkal.

Nyírás:

- Ismerkedés a tépéssel, ollóval nyirkálás tetszés szerint.

4-5 éves korban:

Képalakítás:

- egyszerűbb esemény, élménye, természeti jelenségek ábrázolása különböző technikákkal
- meseszereplők mesejelenetek ábrázolása
- díszítő munka: ritmikus soralkotás, vagy más rendezett megoldással.
- rajzolás filctollal is.
- mozaikozás alapjainak lerakása
- képalakítás tépéssel, nyírással, ragasztással. Egyszerűbb hajtogatások.
- egyszerűbb varrás.
- festés temperával, vastagabb és vékonyabb ecsettel is, közös alkotással is.
- szimmetria: különböző színű festékfoltok összenyomásával.
- festékfoltok alakítása többféle módon (szivacs, lufi...)
- díszítés nyomatokkal, formai színritmusokkal.
- bábkészítés papírból.

Építések:

- egyre jobban képesek a tér célszerűbb alakítására.
- a homokban más anyagok kombinálásával is alkotnak.
- megjelenik: formacsoportok létrehozása (vár..), egyenes és kanyargós utak kialakítása.

Mintázás:

- újabb munkafogások elsajátítása: kicsípés, benyomás, tapasztás, hozzáadás, kihúzás...
- egyszerű ember, állatfigura mintázása (tömbös formából kiindulva)
- ismerkedés a gipsszel,
- különböző tészták sütése, gyúrása.

Alkotások termésekből:

- kukoricacsuhé, gesztenye stb: fűzésük, ragasztásuk, díszítésre való felhasználásuk.
- megjelenik a textil, fonal felhasználása.

Gyöngyfűzés:

- kisebb méretű gyöngyökből,
- fűzés variációkkal.

5-6-7 (8) éves korban:

Képalakítás:

- rajzolásnál megjelenik a cselekmény, mozgás ábrázolása
- fantáziája alapján megjelenít meséket, verseket, személyeket és állatokat
- kisebb felületen rajzolnak, beléphet a golyóstoll.
- kis könyv készítése önállóan
- képalakítás különféle új technikákkal. pl. viaszkarc, üvegfestés, festés fogkrémmel...kollektív képalakítás.
- ismerkedés a zsugorfóliával
- festés során próbálgatják a színkeverést.
- önállóan díszítenek sorakoztatással, vagy más elrendezéssel.
- emberábrázolás részletezése: ruha, cipő, nyaklánc stb.
- átélt élmények kifejezése emlékezetből.
- tépés, vágás, hajtogatás bonyolultabb alkalmazása.
- képalakítás színes papírból
- nyomdázás textilre: vizuális ritmus, forma, szín elrendezés.
- textilmunkák: varrás, szövés, batikolás, pom-pom készítés, fonalbaba készítés, gombvarrás, képalakítás fonaltekercsrel, vezetéssel, próbálkozás a hármas fonással.

Építés:

- változatos alakú terek építése.
- makettek készítése dobozból.
- terepasztal létrehozása termékek felhasználásával, kavicsokkal, egyéb anyagokkal kombinálva.
- labirintusépítés.
- dominósor felépítése.
- közös tervezés, együttműködés, összedolgozás.

Mintázás:

- szobrok, díszek, domborművek, fejdíszek, állarcok önálló vagy közös elkészítése.
- mozaik készítés, kavicsból, termésből.
- alkotás agyagból: edény készítés.
- gyurmázás során is megjelenik a mozgás.
- tojásdíszítés

- papírmásé készítése
- természetbábok készítése (csutka, gesztenye, dió...)
- termések fűzése: szárított narancshéj, alma...
- só-liszt gyurmából só kerámia készítés

Barkácsolás:

- pl.: madáretető, vagy dobókocka fából.
- dobozokból bútorok készítése (szerkesztés, összerakás)
- papírból különböző mobilok, bábok készítése önállóan.
- népművészeti motívumok alkotása, ritmikus sordisz alkotás során a helyi acsai motívumok megismerése, virágminták színvilága, színek jelentése. hímzések, faragványok, festett motívumok, edények, tárgyak megfigyelése, megismerése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- bátran, szívesen használja az ábrázolás széles skáláját
- ötletes a téralakításban, legyen igénye a környezet esztétikus alakításában
- térlátása korának megfelelő, ismeri a térbeli, síkbeli irányokat (jobbra, balra, fent, lent...stb.)
- alkotásairól beszélgetni tudnak, megfogalmazzák értékítéletüket.
- szívesen alkot közösen a többi gyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel
- vizuális tevékenység közben ügyel munkája tisztaságára
- szokássá válik, hogy a használt eszközöket tisztán elrakja
- élményeit képes megjeleníteni
- helyesen fogja a ceruzát, ecsetet, helyesen használja az ollót
- szem-kéz mozgása összerendezett, vonalvezetése nem görcsös
- vonalvezetése balról jobbra halad
- ismeri a 6 alapszínt, bátran használja őket
- többféle technikát ismer, azokat jól alkalmazza
- vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő
- ismer 2-3 műalkotást, és népművészeti alkotásokat
- környezetében felfigyel a szépre, esztétikusra.

10.5. Mozgás

Óvodánkban a mozgásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk, hiszen az egész személyiség fejlődését elősegíti: az értelmi, a szociális képességek alakulására kedvezően hat, az egészséges testi, lelki és szellemi fejlődés alapja. Sajnos a gyermekek körében is egyre elterjedtebb probléma a mozgásszegény életmód, ezért az óvodában törekszünk minél színesebb, sokrétűbb mozgáslehetőségek biztosítása és a szemléletformálásra e téren is.

Célunk:

- a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok szervezésével a pszicho- motoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése,
- a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésének alapozása, mert ezek befolyásolják leginkább a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését,
- az egészséges életmód igényének megalapozása,
- a mozgásos tevékenységekkel a motoros képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés területei:

1. Spontán, szabad mozgásos tevékenység, a gyermek természetes mozgása a szabad játék kereteiben.
2. Kötelező testnevelés foglalkozás: heti 1x irányított mozgástevékenység
3. Mindennapi testnevelés
4. Sportprogramok: úszástanulás külön megállapodás szerint a helyi uszodában, mindenki számára adott lehetőségként, amennyiben erre az önkormányzat lehetőséget tud biztosítani.

10.5.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Célunk:

- a mozgáskedv felkeltése, megtartása
- a gyermek életkori és egyéni szükségleteinek megfelelő tevékenység és mozgásra inspiráló eszközök, mozgástér biztosítása.

(2,5) 3-4 éves korban: a természetes nagymozgások fejlesztését segítjük

4-5 éves korban: előtérbe kerül a szem - kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése

5-6-7 (8) éves korban: finommotorika fejlesztésére helyezünk nagyobb hangsúlyt

A szabad játék keretében a mozgás gyakorlására az eszközök, a hely és idő biztosításával törekszünk (Pl.: csoportszoba átrendezhetősége, galéria, udvaron mozgásfejlesztő játékok biztosítása, labdák, lépegetők, mászó vár, csúszda, hinta, egyensúlyozó gumisor, függőhíd, futó biciklik,...stb.)

A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel közösen megbeszéljük az udvari és csoportszobai mozgásos játékok szabályait.

A balesetveszély elhárítása után szorgalmazzuk a mezítlábas tevékenységeket a csoportszobában és a szabadban is. Bent is biztosítunk olyan egyenetlen felületet, ahol a mezítláb járkálással a lábstatikai rendellenességek megelőzését, illetve korrigálását segíthetjük.

Alaklomszerűen a csoportszobába is behozunk mozgásfejlesztő eszközöket.

Megfelelő felügyelet mellett egyéni képességeik és bátorságuk szerint használhatják.

10.5.2. Mozgásfejlesztés testnevelés foglalkozáson

Célunk:

- mozgáskultúra, mozgáskoordináció fejlesztése
- téri tájékozódás, oldaliság kialakítása

A testnevelés foglalkozásokat a tornaszobában vagy lehetőség szerint a szabadban tartjuk. A foglalkozások anyaga atlétikai, torna, és játékjellegű főgyakorlatokból áll össze, a játék a játékosság végigvonul a foglalkozáson. Alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatására is, testalkati deformitások megelőzése céljából. (lúdtalp, gerinctorna). A testnevelési foglalkozást tornaruhában végzik a gyerekek: - póló, rövidnadrág, külön zokni, megfelelő cipő.

Hangsúlyt fektetünk a tornagyakorlatokra, mert ezek a helyes testtartás kialakításában is fontos szerepet játszanak. Tornaelemek gyakorlásával fejlődik az egyensúlyozó apparátus, megtanulnak uralkodni saját mozgásukon.

A mozgásos tevékenység tervezése során szem előtt tartjuk, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot. Mindez mellett fontosnak tartjuk a játékos, frissítő, jó hangulatot, amelyben a kötelezőség nem jelent kényszer a gyermek számára.

Testnevelési tartalmak:

(2,5) 3-4 éves korban: a nagymozgások fejlesztése a kiemelt feladat: járás, futás, csúszás, mászás, bújás - talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, tárgy megkerülésével. A gyakorlatok

végzése közben gondot fordítunk a testséma észlelés fejlesztésére: - testrészek ismerete (Pl.: sétálj a sarkadon) – tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (Pl.: „Állj a babzsák mellé!”) – test személyi zónájának alakítása (Pl.: „Tegyétek a babzsákot a hátatok mögé!”) A testsémával való ismerkedés során a téri irányokkal is megismertetjük a gyerekeket. Kiemelt az egyensúlyérzék fejlesztése. A torna alapelemei közül a hossz tengely körüli gurulással ismerkednek. Kézi szerek használatával ösztönözzük a mozgást másrészt fejlesztő hatásuk miatt alkalmazzuk. Támaszgyakorlatokkal a váll, a kar, a törzs izomzatát fejlesztjük, kiemelt szerepet szánunk a láb boltozat erősítő, tartásjavító gyakorlatokra.

- Természetes támaszgyakorlatok: kúszások – mászások - csúszások.
- Atlétikai jellegű gyakorlatok: futások – ugrások - dobások.
- Labdás gyakorlatok.
- Gimnasztikai gyakorlatok: kar, törzs, lábgyakorlatok.

Az óvodapedagógus együtt tornázik a kicsikkel, helyes mintát mutatva számukra.

4-5 éves korban:

Kiemelt szerepet kap a tér mozgásos megismerése; különböző irányokba és formákba mozgás Pl.: futások, szökdelések padok fák között, körül hullámvonalban, jelre sorakozás az óvónő előtt, futás akadályokon át, lelépéssel, átbújással, tempóváltással, tárgyhordozással, belegyorsuló futás irányváltással.

- ugrásgyakorlatok (páros lábon, egy lábon, felugrások, leugrások, helyből távolugrás, helyből magasugrás)
- egyensúlyérzék fejlesztése (emelt szeren, fejtetőn babzsákkal forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások, futás közbeni megállások)
- hossz tengely körüli gurulás
- szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése: Pl: babzsák feldobása, elkapása, célba dobás: vízszintes és függőleges célba, távolba hajítás haránt terpeszállásból, egyensúlyozó járás létra fokok közt.
- oldaliság tanítása: csuklón lévő jelhez igazodva, a jobb-bal kifejezések használata.
- megjelenik az észlelés fejlesztése.
- gurulóátfordulás gyakorlása, kézállás előgyakorlatának beépítése, nyuszi ugrás
- természetes támaszgyakorlatok: kúszások padon, rézsútos padon, mászások hátrafelé, oldalirányban, rézsútos padon, lefelé, felfelé, pókjárás, csúszások ülésben, rézsútos padon, eszközhordással.

- ugrószekrényen végezhető gyakorlatok.
- zsugorkanyarlati átugrás előkészítése
- labdás gyakorlatok: labdagurítás különböző testhelyzetekből, feldobása, elkapás állásban.
- játékok: futó, fogó, utánzó, kooperatív játékok.
- gimnasztikai gyakorlatok: kargyakorlatok ülésben, állásban, térdelésben, mellső középtartás, karlendítések, karfordítások.
- törzsgyakorlatok: törzsdöntés előre, oldalra.
- lábgyakorlatok lábmelések, láblendítése, szökdelések, térdelések, sarokülés, törökülés.

A kézi szerek használatát bővítjük: karika, szalag, szék, padgyakorlatok illetve egymáshoz való alkalmazkodást igénylő társas gyakorlatok.

5-6-7 (8) éves korban:

Kiemelt szerepet kap az észlelés, a mozgás közbeni alaklítás és formaállandóság fejlesztése, (Pl.: labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, esetleg csukott szemmel is. Körforma kialakítása szalaglengetéssel test előtt, test mellett, csukott szemmel is) és a finommotorika fejlesztése. A finommotorikus koordináció fejlesztése szerek fogásmódjával és a kisebb testrészek mozgatásával kerítünk sort. (Pl. labdák, botok, szalagok..) Lehetőséget teremtünk a keresztcsatornák fejlesztésére is. Megismertetjük a gyerekeket sok mozgásos szabályjátékkal, játszunk sor és váltóversenyeket. Lehetőséget kapnak arra, hogy kitalálhassanak játékokat, gyakorlatokat, kívánságaik teljesülhetnek. Tornázhatnak zenére.

- természetes támaszgyakorlatok: kúszások: két egymás mellett lévő padon, egyik láb kiiktatásával, különböző magasságú szereken át, mászások: irányváltoztatással, eszközhordással, haladás bordásfalon, keresztlépés, keresztfogás bordásfalon, függés érintő magas szeren.
- egyensúlygyakorlatok: megemelt padon, fordított padon, eszközzel a kézben.
- hossz tengely körüli gurulás párral.
- guruló átfordulás előre párral.
- fellendülés kézállásba.
- tarkóállás.
- nyuszi ugrás padon – leterpesztéssel.
- zsugorkanyarlati átugrás padon

- ugrószekrényen végezhető gyakorlatok.
- atlétikai gyakorlatok: futás irányváltoztatással, magas térd-és sarokemeléssel, nekifutásból távolugrás, magasugrás.
- célba dobások, távolba dobás helyből és nekifutásból.
- labdagyakorlatok: labda feldobás-elkapás járás lassú futás közben, labdavezetés járás közben is, falhoz dobás-elkapás, labda átadás társnak járás - futás közben, kosárlabdába dobás.
- gimnasztikai gyakorlatok: kargyakorlatok: rézsútos magas - mély tartás, karkörzések, karhúzások, malomkörzés.
- törzsgyakorlatok: törzsdöntés oldalt, fekvőtámaszok, oldalfekvés.
- lábgyakorlatok: lábterpesztések, lábkereszteзések, galoppozás.

10.5.3. Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelés során

Minden korcsoportban naponta 10 /15/ perces időtartamban szervezzük. Napirendbe illesztését minden óvónő maga dönti el. Lehetőség szerint tartható a csoportszobában, tornaszobában, vagy a szabadban is. Történhet zenei háttérrel.

Célunk:

a napi frissítő torna beiktatásával, hogy igényükké váljon a mindennapi mozgás szívesen, örömmel vegyenek részt benne

10.5.4. Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelés során

Lehetőségei óvodánkban:

A 6-7 éves gyermekekkel a község megfelelő, előre bejárt, kijelölt útvonalán biciklitúra szervezése a gyermekek egyéni érdekeit, és igényeit figyelembe véve szervezett program. Amelyik gyermek nem kíván részt venni rajta, maradhat az udvaron a másik csoporttal.

Gyalogtúrák szervezése a gyermekek életkorának, egyéni szükségleteinek, teherbírásának figyelembe vételével

Gyermeknapon mozgásos versenyprogram szervezése.

Kocogás az udvaron felnőttel.

Úszás, vízhez szoktatás a helyi uszodában a nagy-középső csoport gyermekei számára, egyéni igényfelmérés alapján, amennyiben az önkormányzat biztosítja az egyenlő hozzáférést.

Célunk:

- az egészséges életvitel megalapozása
- a közös programmal élmények szervezése
- a gyermekek kitartásának, állóképességének, teherbírásának fejlesztése

A mozgásfejlesztéshez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- biztonságos, mozgásra ösztönző környezet kialakításával a gyermekek mozgáskedvének megőrzése
- párhuzamosan végezhető tevékenységekben a szabad, természetes mozgás lehetőségeinek megteremtése csoportszobában és udvaron egyaránt
- sikerekhez juttatás a mozgásos tevékenység során: egyéni szükségletek, képességek figyelembe vétele, az elért eredmények pozitív megerősítése, folyamatos buzdítás
- balesetek elkerülése érdekében a mozgásos tevékenység szabályainak közös kialakítása a gyerekekkel, szabályok betartatása
- a gyermekek életkorához, és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó eszközök biztosítása
- a „túlmozgásos” gyermekek fokozott mozgásigényeinek optimalizálása, megfelelő eszközök biztosításával
- a testnevelés foglalkozások éves tartalmának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettségi szintet.
- a foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére szolgáló speciális gyakorlatok beiktatása
- a játékosság, játék prioritásának megőrzése testnevelés foglalkozáson is.
- csuklópánt alkalmazása az oldaliság megtanításához
- tiszta, friss levegő biztosítása
- tudatos tervezéssel az atlétikai gyakorlatok szabadban történő végzésére törekvés
- gyermekek optimális terhelése
- gördülékeny, várakozásmentes mozgáslehetőség biztosítása
- dajka bevonása szükség esetén a baleset elkerülése miatt
- gyermekek bevonása lehetőség szerint az eszközök elhelyezésébe, kiosztásába
- kézi szerek használata
- elegendő idő biztosítása a foglalkozáson a gyakorlásra
- lehetőség adása a tevékenységből való kilépésre
- mindennapos 10-15 perces frissítő mozgás tervezése, előnyt biztosítva a mozgásos játékoknak

- a társra, egymásra figyelésre való folyamatos nevelés
- mozgásos sportprogramok szervezése
- mintaadó magatartás az örömmel végzett mozgásra
- testi képességek fejlesztése. A nagymozgások, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, testséma, térpercepció, finommotorika, és a keresztcsatornák fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- igényli a mindennapos mozgást
- harmonikus, és összerendezett nagy és kis mozgások jellemzik
- mozgásos tevékenység, játék közben figyel tartására
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni
- jobb-bal iránnyal, kifejezéssel tisztában van
- ismeri saját testét, testrészeit, képes megnevezni és beazonosítani azokat
- tud biciklizni, rollerezni önállóan hajtja magát a hintán
- fizikai erőnléte, állóképessége, egyensúlyérzéke életkorának megfelelő
- szem-kéz, szem-láb koordinációja kialakult
- legalább egy labdajátékot ismer
- legalább 2-3 kézi szert biztonsággal használ (labda, karika, ugrókötel)
- képes társára figyelni, korához mértén fejlett az önuralma, együttműködő, segítőkész, toleráns
- csapatjátékban ismeri és betartja a szabályokat, egészséges versenyszellem jellemzi

10.6. A külső világ tevékeny megismerése

10.6.1. A külső világ tevékeny megismerése

A külső természeti környezet (természet, víz, talaj, növények, állatok, levegő) és az ember alkotta környezet (falusi, városi környezet, épületek, tárgykultúra, tér, műemlékek, közületek, hulladékkezelés, ember szerepe..) megismerése a mindennapokban, és csakis közvetlen élményeken alapuló tapasztalatszerzéssel képzelhető el. Ezért ezen a tevékenységi formán keresztül folyó kultúraátadás egy része óvodán kívüli tevékenységek szervezésében valósul meg. Lehetőséget teremtünk a helyi kultúra értékeinek megismerésére, a településünkre jellemző néphagyományok közvetítésére és az új hagyományok megismertetésére.

Fontos számunkra, hogy a gyerekek megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

A környezeti nevelés témaköreit mindig az aktuális évszak, napszak, ünnep, esemény határozza meg, továbbá a gyermekek által javasolt, kedvelt témák is megjelenhetnek.

Szem előtt tartva azt, hogy gyönyörű természeti környezetben élünk, kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy a gyerekeket megtanítsuk ennek a páratlan kincsnek a védelmére, tiszteletére. A természet és a környezet védelme az egész társadalom szintjén egyre sürgetőbb feladat, ezért tudatosan törekszünk ennek megalapozására óvodásainknál.

Szervezeti formái:

- kötetlen kiscsoportos megfigyelések - kooperatív tanulási tevékenységek
- spontán szerzett ismeretek, tapasztalatok
- kirándulások, séták
- közvetve kötött mikrocsoportos
- munkalapon való tevékenykedés
- cselevéses tanulás
- egyéni képességfejlesztés

Közvetett irányítással teret engedünk a gyermeki önállóságnak, a gyermek is dönthet önállóan, szervezheti, tervezheti a tevékenységet.

Célunk: - a természeti és társadalmi környezet életkor adekvát megismertetésével tapasztalatokhoz juttatás, készségek, képességek alakítása

- szülői szemléletformálás

- a szlovák nemzetiségi néphagyományok ápolása

- komplex cselekvés útján a természet és környezetvédelem fontosságának megismertetése,

- természet és környezettudatos magatartás kialakítása

- a szülőföld megismertetése, kötődés megalapozása.

A külső világ tevékeny megismeréséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- változatos tevékenységek biztosítása, melyek során a gyermek felfedez, megismer, megfigyel
- az új ismereteknek a gyerekek megismerési vágyára, élményeire, ill. már meglévő tapasztalataira építése
- a meglévő ismeretek rendszerezése, elmélyítése
- séták szervezése az óvoda környékére, a falu intézményeinek megismerése (orvosi rendelő, posta)
- elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása, közlekedési eszközök megismertetése

- beszélgetés a családról
- testrészekkel való megismertetés
- évszakokhoz kapcsolódó megfigyelések biztosítása, összefüggés keresése öltözködés, munkák, tevékenységek, és az évszakok váltakozása között
- növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismeretek nyújtása
- természetsarok kialakítása a csoportszobában, ahol megtalálhatók a gyermekek által gyűjtött kincsek (természet által „elengedett” termékek) hajtatnak, csíráztatnak
- udvaron lehetőség biztosítása a kertgondozásra
- az ismeretek sokszínű gyakorlásának, alkalmazásának biztosítása
- módszerek, eszközök a gyermekek életkori sajátosságaihoz való igazítása,
- megfigyelések, játékos tevékenységek, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzetek teremtése, kísérletezés, felfedezés
- ünnepélyek és hagyományörzés formájában az egyetemes nemzeti kultúra értékeinek és hagyományainak közvetítése
- helyi hagyományok közvetítése, ezekben való részvétel,
- múzeumlátogatás

A környezet tudatos magatartás kialakításához és a természet szeretetére neveléshez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás vízzel, árammal, papírral, egyszer használatos tollak mellőzése, csomagolóanyagok természetbarát választása.
- szelektív hulladékgyűjtés alapjainak lerakása: (külön gyűjtjük: papír, műanyag..)
- papírgyűjtés, elektronikai hulladék gyűjtése a szülőkkel közösen (folyamatos)
- olyan íróeszközök biztosítása, melyek nem tartalmaznak egészségkárosító anyagokat (lakkozatlan ceruzák, sima filctoll, zsírkréta) + foglalkoztatási eszköznél is erre való törekvés
- újra papír készítése
- levegő illatosítása növényekkel
- gyermekek megismertetése a komposztálással
- kísérletek, megfigyelések biztosítása. (Pl.: télen begyűjtjük a havat a közút mellől, és tiszta kertből, gézre helyezzük, olvadás után mit tapasztalunk? Ősszel kis gödröt ásunk beleteszünk különféle anyagokat, tavasszal kiássuk, mi bomlott le? Étolaj a vízen, - olaj a tengeren stb.)

- a környezet és természet romlásának, pusztulásának bemutatása (légszennyezés, vízszennyezés, kihalt félben lévő állatok..)
- séták szervezése a közeli gazdaságokba,
- ismeretterjesztő könyvek nézegetése,
- terepgyakorlatok szervezése az élővilág, az életközösségek megismertetése, természet, „elengedett” kincsek gyűjtése. Ezek során a bogarak, rovarok óvása (nem taposunk a gilisztára)
- részvétel a madárovei programban, madárodúk, madáretetés, itatók kirakása
- a falut körülvevő természet és a jellegzetes helyek bejárása, régi nevük megőrzése: Magas hegy, Cser-völgy, Kopec, Zsidópart, Prónay- kastély
- a környezetvédelmi felelős által készített munkatervben meghatározott aktualitások szem előtt tartása
- környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó programok szervezése
- természetes anyagokkal való dekorálás, ezek beépítése a gyermekek mindennapjaiba, maguk is barkácsolhatnak belőlük (kukoricacsuhé, gesztenye)
- a tapasztalatszerzések, terepgyakorlatok, hagyományörzés életkorhoz való igazítása
- a gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításban.
- a környezet és természet szeretet, védelem terén mintaadó magatartással a szülők szemléletformálására való törekvés (Pl.: ne autóval érkezzenek reggelente vagy délután az óvodába. Mi sem így!), program.
- fák, bokrok ültetése a gyerekekkel annak megbeszélése miért fontos ez? (levegőszennyezés elkerülése, állatok védelmében..)

Javasolt tartalmak:

(2.5) 3-4 évesek:

- saját, és csoporttársai nevének, jelének ismerete
- főbb testrészek, érzékszervek megnevezése, testápolás
- évszakok alapvető jellemzői, hatásuk emberre, állatra.
- fő napszakok
- csapadékfajták
- alapszínek.
- állatok: házi és vadon élők, emberi gondoskodás

- madarak, rovarok, madáretetés
- környezetvédelem alapjai
- néhány növény, fa, kerti virág felismerése, megnevezése
- gyümölcsök, zöldségek, felhasználásuk
- csíráztatás, kerti munka: öntözés, gyomlálgatás.
- gyalogos közlekedés.
- megkülönböztetett járművek
- közismert foglalkozások
- zöld jeles napokhoz kapcsolódó tevékenységek.

4-5 évesek:

- lakcím, családi kapcsolatok, szülők foglalkozása
- testséma ismerete,
- érzékszervek ápolása, ízek, illatok, zajok, felületek megfigyelése.
- négy évszak jellemzői, hatásuk emberre, állatra, sorrendiség.
- napszakok
- évszakokhoz kapcsolódó kísérletek
- színárnyalatok
- állatok: vízben élők, puhatestűek, pókok, talajlakók
- fenntarthatóság: komposztálás, szelektív gyűjtés, újra hasznosítás
- növények: vadvirágok, termések, termények felismerése, megnevezése, kerti munka
- fenntarthatóság: tudatos vásárlás és fogyasztás, tudatos felhasználás. (befőzés, savanyítás)
- közlekedési eszközök, vízi-, légi-, szárazföldi közlekedés, közlekedésben dolgozók munkája
- mezőgazdasági munkagépek
- felnőttek munkája, foglalkozások.

6-7 évesek:

- lakcím, szülők neve munkahelye
- testük: fontosabb belső szerveink megnevezése, funkciója
- ismerkedés a földgömbbel a éghajlati övek megkeresése, beszélgetés a tengerekről, óceánról. A Föld, mint bolygó tanulmányozása.

- állatok: őslények, kihalt fajok, veszélyeztetett fajok említése, az emberi felelősség hangsúlyozása.
- növények: gyógynövények megismerése, hasznosítása, beszélgetés a biogazdálkodásról.
- közlekedés: kerékpáros közlekedés gyakorlása.
- foglalkozások: népi és kihalt mesterségek pl. kosárfonó, drótos tót, fazekas, kovács...

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- tudja hol lakik, mi a pontos címe
- tudja óvodája nevét
- tudja saját és szülei nevét, ismeri szülei foglalkozását
- megkülönbözteti az évszakokat
- ismeri a napszakokat, és a hét napjait felsorolja
- ismer a növény és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó növényeket, és állatokat, egyszerűbb növényápolási és állatgondozási feladatokat szívesen végez
- ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat, felismeri a közlekedési eszközöket. (az őt körülvevőt)
- szívesen kirándul, vesz részt kiállításon, sétán, terepgyakorlaton, rendezvényeken.
- a környezet tudatos magatartás és természetvédő szokásai kialakulóban vannak.
- ismer helyi hagyományokat, népszokásokat, a település külső részeinek régi elnevezését

10.6.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai fogalmak a környezettel való ismerkedés során állandóan jelen vannak, így a kisgyermek természetes módon ismerkedik velük, bár később épülnek be ezek beszédébe. Az ezzel kapcsolatos tevékenységek megvalósíthatók kötetlen, ill. kötött formában is az óvodapedagógus megítélése alapján.

Célunk:

- a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztaltatása, ezáltal a logikus gondolkodás megalapozása,
- matematika iránti érdeklődés felkeltése.

Matematika képességek alakulását segítő tevékenységek:

1. Számfogalom előkészítése, megalapozása:

- halmazok – képzése, összehasonlítása, elemeinek sorba rendezése, összemérése becsléssel, párosítással, számlálással.
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának érzékeltetése, gyakorlása – hozzátevés, elvétel, ugyanannyivá tétel. 10-től számláljanak visszafelé is.
- Mennyiségek – összemérése magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség, űrtartalom szerint
- rész-egész viszonyának felfedezése válogatások, és a mennyiségek bontása során
- számlálás – bontás gyakorlása játékos szituációkban. Mennyiség fogalom egyéni fejlettségtől függően: 6-10-es számkörben
- sorszámok megértése: sorba rendezett elem helye a sorban
- mérések különböző egységekkel: hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom

2. Geometriai tapasztalatok szerzése:

- tapasztalatszerzés gömbölyű és szögletes formákról, tárgyakon és testükön való érzékelés
- építés önálló elképzelés alapján, és másolással különféle elemekből
- síkban és térben való alkotásnál tapasztalat szerzése síkmértani formákról, a rész-egész viszonyának felfedezése
- logikai, játékok használata, építés, felületek lefedése.

3. Tájékozódás térben és síkban:

- irányok azonosítása, megkülönböztetése (bal, jobb, alá, fölé stb.)
- irányok megfigyelése tükörben, a tükörkép, szimmetria felfedezése, tevékenykedés tükörrel
- tájékozódás labirintusban (térben és síkban is játékosan)
- sorozatok létrehozása Pl.: színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal ezek keresése, felfedezése élethelyzetekben is.

Tehetséggondozás: mátrixok, kettesével való számlálás, bontás-pótlás műveletének kiterjesztése nagyobb számkörben (tíz vagy tízes átlépéssel) geometriai alakzatok speciális tulajdonságainak felfedezése.

A külső világ mennyiségi és formai viszonyainak megismeréséből adódó óvodapedagógusi feladatok tevékenykedtetés által:

- spontán adódó helyzetek kihasználása matematikai tartalmak közvetítésére
- matematikai és logikai szabályjátékok megismertetése a gyerekekkel

- a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése, tudásvágyuk kielégítése számukra érthető, pontos megfogalmazással
- egyéni feladatmegoldásuk meghallgatása, sajátos logikájuk elfogadása, a problémamegoldásra adott válaszaik megoldása
- változatos tevékenykedtetés biztosítása páros, mikrocsoportos és egyéni formában is, lehetőség teremtése matematikai tartalmú játékokra, feladatokra
- ezek során az egyéni fejlettség alapján a képességek figyelembe vétele
- matematikai fogalmak, kifejezések használata a gyermekek előtt, összefüggések megtapasztaltatása, megismertetése velük
- matematikai ítéletek megfogalmazása (halmazok kapcsán)
- térbeli viszonyok, irányok, helyzetek pontos megfogalmazása
- 5-6-7 éves gyermekek számára szervezett ismeretszerzés
- munkalapokon való manipulálás lehetőségének biztosítása

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- képes halmazok összehasonlítására, szétválogatására
- számfogalma 10-es számkörben mozog
- problémamegoldó készsége és logikai következtetései életkorának megfelelőek
- hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb, magasabb – alacsonyabb stb.. ismerete
- elő tud állítani különféle elemekből ugyanannyit, többet, kevesebbet (bontással)
- összehasonlításokat érti és használja
- ismeri az irányokat és feladatvégzés során helyesen alkalmazza azokat
- névutókat helyesen használja
- felismeri a sorba rendezés logikáját tudja jól folytatni, az elrontott sorozatot javítja
- alapvető síkmértani formákat ismeri: mint a kör, négyzet, téglalap, háromszög
- alapvető mértani testeket ismeri: mint a gömb, kocka, téglatest
- képes részekből egészet kirakni
- azonosságokat, különbségeket felismer, megfogalmaz
- tapasztalatokat szerez a tükörképről, szimmetriáról

10.7. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodás korú gyermekek életkori sajátossága, hogy utánzással tanul, tehát hangsúlyozzuk az óvónő kulcsszerepét ebben a folyamatban. A tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel; csak azt tudom, amit megtapasztaltam - ezért fontosnak tartjuk a cselekvő tapasztalás lehetőségének biztosítását minden gyermek számára. Az ismeretek átadása, bővítése, a meglévő tapasztalatok rendszerezése fontos, de elsődleges a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztése.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

A gyermek a világot **komplex módon** érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki: komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami a számára a világból megismerhető, befogadható.

Célunk:

- a több érzékszervet igénybevevő tapasztalás és cselekvő tapasztalatszerzés biztosítása
- a komplett személyiségfejlesztés
- a megismerési vágy, az érdeklődési kedv fenntartása, a tanulási vágy megalapozása
- a tanulást támogató környezet megteremtése
- valódi tudás megszerzésére törekvés, mely abból táplálkozik, amit a gyermek maga fejt meg, maga fedez fel, cselekvésen keresztül sajátít el, maga képes alkalmazni azt képességei által – adaptív tudás megszerzése.

A tanulás tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- a tapasztalati úton történő ismeretszerzés lehetőségeinek megteremtése
- széleskörű tevékenységi lehetőség biztosítása, gazdag tevékenységbázis
- a játékban, mozgásban, művészetekben, az alkotó munkákon keresztül játékos cselekvéses tanulás biztosítása
- a gyermekek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására és tapasztalataira épülő ismeretanyagot tartalmazó tevékenységrendszer tervezése

- szokások alakítása utánzásos minta alapján, modellkövetéses magatartással, viselkedéssel
- a spontán játékos helyzetek kihasználása
- részképesség zavarok, tanulási nehézségek időben történő felismerése és jelzése
- kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése, fejlesztése
- egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele
- személyre szabott, pozitív értékelés, amely segíti a személyiségjegyek formálódását
- saját felfedezés általi tanulás lehetőségének megteremtése, közös rácsodálkozás, több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás biztosítása
- a döntés, az önállóság lehetőségének biztosítása
- sikerélményhez való juttatás, de a kudarc és a tévedés is átélhető legyen
- kreativitásuk erősítése (nem kínáljuk tálcán a megoldást, ismereteket, problémamegoldásra ösztönző helyzeteket teremtünk),
- a gyakorlati probléma megoldás
- a gyermeki kérdések megválaszolásával, újabb kérdések feltevésére ösztönzünk, hiányzó ismeretek átadására törekszünk
- tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapi feladatokra
- önfejlődés elősegítése indirekt irányítással, gazdag tevékenység repertoárral, feltételek megteremtésével, a többféle tevékenységből választási lehetőség megteremtésével

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- megismerési vágy jellemzi, bátran kérdez, érdeklődő
- szívesen részt vesz szervezett tevékenységben, irányított játékban, óvónő kezdeményezéseiben
- a tanuláshoz szükséges kompetenciák korának megfelelően fejlettek
- a kiemelkedő képességű gyermekek megtalálják azokat a tevékenységeket, amelyekben tehetségüket kibontakoztatják
- a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek a megfelelő segítséget megkapva önmagukhoz mérten fejlődnek

10.8. Munka jellegű tevékenységek

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső, munka és munka jellegű tevékenység nagyon jól fejleszti a gyerekek szociális,

kognitív, és érzelmi akarati készségeit, képességeit. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során a gyermek megéli a közösségért való tevékenykedés örömét, ami segíti a normák, szabályok, kialakítását.

Célunk:

- a munkavégzéshez szükséges kompetenciák, attitűdök fejlesztésével az egész személyiség formálása: kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.

Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.

Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

- a szülők meggyőzése a gyermekeik „munkára nevelésének” fontosságáról

A munka jellegű tevékenységekhez kapcsolódó óvónői feladatok:

- nyugodt, családi légkör kialakítása a csoportban, az óvodai közösségben
- a dajka megnyerése, ahhoz, hogy bevonja a gyermekeket különféle tevékenységekbe és hagyja őket kibontakozni, tapasztalatot szerezni
- munkalehetőségek teremtése; pl.: kerti munka, növénygondozás, állatokról való gondoskodás
- gyermekek számára megfelelő eszközök használata és azok hozzáférhetőségének biztosítása
- elegendő hely és idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében.
- a munkafajták fokozatos bevezetése
- differenciált feladatadás a gyermekek számára
- a munka folyamatos, konkrét, reális és a gyermekekhez mérten fejlesztő hatású, értékelése
- kisebb feladatok önálló elvégzésére motiválás (pl. kiöntött vizet törölje fel egyedül)
- jutalomként végezhesen a gyermek munka jellegű tevékenységet, ne büntetésből!
- szülők kapacitálása arra, hogy otthon is hagyják részt venni életkoruknak megfelelő munka jellegű tevékenységekben a gyerekeket, munkájukat, fáradozásukat becsüljék meg, értékeljék
- gyermekek megismertetése a hagyományjellegű, régen végzett munkákkal (Pl: kukoricamorzsolás, tollfosztás, szüretelés, szőlődarálás ezeket együtt végezzük a gyerekekkel)

Az óvodában végezhető munka jellegű tevékenységek:

1. Önkiszolgáló tevékenységek
2. Alkalomszerű munkák
3. Közösségi munkák
4. A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák.

1. Önkiszolgáló tevékenységek: - Idetartoznak saját személyükkel kapcsolatos munkavégzések: testápolási, étkezési, öltözködési teendők fokozatosan önálló elvégzése, saját maguk kiszolgálása egyre rövidebb idő alatt. A 3 évesek a terítésnél is önkiszolgálást végeznek.

2. Alkalomszerű munkák: - Általában a közösségért végzett munkák, de lehet egyéni munkavégzés is. Lényege, hogy a gyermek pontosan megértse mit várunk el tőle, és azt önállóan teljesítse. Néha kaphatnak olyan megbízatásokat is, amelyekre otthon kell készülni. (gyűjtőmunka, vagy eszköz beszerzése pl. szürethez)

3. Közösségi munkák:- Legfontosabb fajtája a naposi munka, ami a középső csoportban lép be a gyerekek tevékenységi közé. Vállalt feladat, nem kötelező!

A napos feladata az asztal megterítése, és az asztaltársak kiszolgálása. Később már feladata az asztal esztétikus megterítésére való odafigyelés, az udvariassági szokások betartása. (kínál, és nem kioszt, magának tölt utoljára..)

Az elért eredmények megbeszélésével motiváljuk őket arra, hogy kedvvel, szívesen végezzék a naposi feladatokat.

- Egyéb felelősi munkákat is bevezetünk. Pl.: mosdó, - rend, - fogkrémosztó felelős. Ezek önként vállalt munkák.
- Játékok rendben tartása, azok óvása közös feladat, közös érdek.
- A közösségért végzett munkáknál helyet kap az önértékelés és egymás értékelése is.

4. A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- kerti munkákban való részvétel – ültetés, gyomtalanítás, locsolás
- növények gondozása a csoportszobában: átültetés, locsolás
- állatokról való gondoskodás megismertetése
- falevelek összegereblyézése közösen
- közös udvartakarítás
- télen madáretetés (otthonról hoznak ennivalót nekik), máskor itatásuk
- a környezet esztétikus alakítása közös tevékenységgel.
- szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás

A fejlettség jellemzői óvodáskor végére:

- önállóan elvégzi saját önkiszolgálásával kapcsolatos munkáit
- szívesen végez a közösségért munkát, és vállal felelősi feladatokat
- naposi teendőit önállóan, pontosan végzi
- ügyel a környezet rendjére, segít annak tisztántartásában
- megérti a környezettudatos magatartás kialakításához kapcsolódó munkák elvégzésének fontosságát, szívesen vesz részt azokban
- értékeli mások munkáját, vigyáz saját értékeire
- fejlődnek a munkavégzéshez szükséges érzelmi – akarat tulajdonságai: önállóság, önértékelés, megjelenik az önbizalom, kitartás, céltudatosság. Fejlődik kreativitása!
- alakulnak szociális – társas készségei: felelősségérzet, feladattudat, feladattartás, kooperációs készség
- kognitív képességek fejlődésével pontosan megérti mit várunk el tőle, elsajátítja az eszközök célszerű használatát, figyel, összpontosít a feladatra, és alakul munkaszervezési készsége

11. A tevékenységi formák szervezése

Az óvodai élet megszervezésének alapja a játék. A játékban megvalósíthatók a különböző tevékenységi formákhoz kapcsolódó fejlesztési feladatok, ezért a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek szervezésére törekszünk.

Ehhez igazodva elsődleges óvodánkban a kötetlen tevékenységi forma. Ez biztosítja a gyermekek számára a szabad játékot, és a tevékenységek szabad megválasztását.

Viszont ez feltételezi: - az óvónő maximális felkészültségét, a tudatos és tervszerű tevékenykedtetés feltételeinek biztosítását, gazdag tevékenység repertoár birtoklását, - olyan módszerek választását, amelyek serkentik a gyermekek aktivitását, és figyelembe veszik az aktuális állapotát, és szükségleteit.

A tevékenységek szervezeti keretei különösen:

- kötetlen foglalkozás, kezdeményezés (egy időben egyféle tevékenység)
- választható tevékenységek (egy időben többféle tevékenység)
- kötött foglalkozások (különösen a testnevelés)
- a rászoruló gyermekek egyéni fejlesztést biztosító fejlesztő tevékenységei

Alapelvek a tevékenység szervezeti kereteinek megválasztásához:

- A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás **kötött és kötetlen differenciált tevékenységek**, kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták...stb. formájában egyaránt megvalósítható a nap bármely mozzanatában. Mindkét formában érvényesül a nevelői céltudatosság, a tervszerűség és a pedagógiai önállóság.
- Az, hogy az óvodapedagógus az adott napon mely tevékenységi formából szervez kötött vagy kötetlen foglalkozást, teljes mértékben az ő kompetenciájába tartozó kérdés, de nem mellőzheti a gyermekek szükségleteinek figyelembe vételét.
- A (2,5) 3-4 éves óvodás gyermekek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad megválasztását.
- A 4-5-6-7(8) éves gyermek már képes arra, hogy kötött tevékenységben is részt vegyen. Számukra fokozatosan vezetjük be a kötött foglalkozásokat, napi egy kötött tevékenységben vehetnek részt, amennyiben az óvodapedagógus ezt a szervezeti keretet választja, és biztosított a gyermekek kellő motiváltsága, érdeklődése a tevékenység iránt, valamint a csoport aktuális állapota is megengedi.
- Nagy- középső csoportban kötött jelleggel szervezhető különösen az énekes játék, matematikai tartalmakat hordozó tevékenység, valamint kötöttek a külső világ megismerését szolgáló élményszerző, tapasztalatgyűjtő séták, kirándulások és mesélés.
- Kötött foglalkoztatási formában szervezzük csoportjainkban a mozgásfejlesztést célzó testnevelést és a mindennapos egészségfejlesztő testmozgást. A 3-4 éves gyermekek számára novembertől fokozatosan szervezzük a kötött mozgásfejlesztést.
- Arra törekszünk, hogy a műveltség tartalmak integráltan jelenjenek meg a tapasztalatszerzés során, pl. munka jellegű tevékenységbe integrált tanulási tevékenység: naposi munka során tányérok leszámlálása, kerti munka során halmazok képzése.
- A tevékenységek során az egyéni, páros és mikro csoportos tevékenyekdtetést részesítjük előnyben, frontális a mozgás (testnevelés foglalkozás), énekes játék és a mesélés.
- A foglalkoztatási formák megválasztása az óvodapedagógus kompetenciája.

A szervezett tanulás időkeretei

Korosztály	Mindennapos mozgás	Tanulási tevékenységek
/2,5/3-4 évesek	naponta 5-10 perc	5-15 perc
4-5 évesek	naponta 10 perc	15-25 perc

5-6-7 /8/ évesek	naponta 10 perc	25-35 perc

12. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek fejlődése folyamat jellegű. Az óvodáskor feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyerekek ismeretében történik úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt.

A sikeres iskolai kezdéshez szükséges a gyermek testi, lelki és szociális érettsége, amelyek alapfeltételei az eredményes iskolai munkának.

Testi (biológiai, szomatikus) érettség

A testileg egészséges gyermek 6 éves kora körül eléri azt az optimális testi fejlettséget és egészségi állapotot, mely magába foglalja az életkornak megfelelő testsúly, és testmagasság mellett a nagy és finommozgások összerendezettségét, a látás-mozgás megfelelő koordinációját. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Jó erőnlét, teherbírás jellemzi. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani: kialakul a jobb vagy bal kéz dominanciája.

Lelki (pszichés) működésének érettsége:

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére széleskörű érdeklődésével, ébredő tudásvágygal készen áll a sikeres iskolakezdésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulásra: Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik: fejlett téri észleléssel, téri tájékozottsággal, térbeli mozgásfejlettséggel, kialakult testsémával rendelkezik. A pszichésen egészségesen fejlődő gyermek:

- képes emlékezeti befogadásra és felidézésre, megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- megjelenik a szándékos figyelem, nő a figyelem tartalma, terjedelme, egyre jobban képes figyelmét megosztani, átvinni
- a cselekvő-képszerű gondolkodás mellett megjelenik az elemi fogalmi gondolkodás is
- beszédfejlettsége formálisan és tartalmilag is fejlett, amely a beszéd tisztaságában, folyamatosságában megfelelő kifejezőképességben, szókincsben nyilvánul meg. Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- Érzelmi téren a korának megfelelő kiegyensúlyozottság jellemzi, képes viselkedésének irányítására. Akarati téren képes önmaga irányítására.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, a természeti és a társadalmi környezetéről, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretei vannak
- Kialakul a munkára való érettség

Szociális érettség

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek képes: megfelelő iskolai légkörben az iskolai élet és az új személyek elfogadására. Képes továbbá:

- együttműködésre, kapcsolatteremtésre
- szabályokhoz való alkalmazkodásra, kitartásra
- szükségletei késleltetésére
- felnőtt irányításának az elfogadására
- bizonyos mértékű önfegyelemre
- kontaktuskészség és szociabilitás jellemzi
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésén túl a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb, kreatív elvégzésében nyilvánul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fent leírt fejlettségi szint.

13. Az óvoda kapcsolatrendszere

13.1. A család

Óvodaképünkkel összhangban hangsúlyozzuk, hogy munkánkat a családi neveléssel szoros együttműködésben tervezzük meg. A szülő ismeri legjobban gyermeke szükségleteit, igényeit, az óvodapedagógus pedig szaktudása és tapasztalata alapján nyújt hatékony segítséget a gyermek fejlődéséhez. A gyerekek nevelését a szülőkkel a kölcsönös bizalomra és tiszteletre alapozva szeretnénk megvalósítani.

Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledik minden családhoz, empatikus, elfogadó, a gyermek szüleinek járó megbecsülést kifejező magatartással.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a családban végbement funkcionális változások miatt, a családban felmerülő hiányok pótlását, - a fejlődésben történő lemaradásokat pótolnunk kell.

Az intézményes nevelésnek így fokozott a felelőssége a gyermekek nevelésében, fejlesztésében, ezért hangsúlyozzuk az intervenciók gyakorlat (családhoz illesztett segítségnyújtás) megvalósítását is.

A kapcsolattartás formái:

Családlátogatás: Előzetes egyeztetés után kerülhet rá sor, tapasztalatait a gyermek portfóliójába helyezzük. Családlátogatásra a kiscsoportban (lehetőleg óvodába lépés előtt) kerül sor. Célja: a gyermek közvetlen megismerése, valamint tájékozódás a család nevelési szokásairól, illetve ismerkedés a kisgyermekkel a saját környezetében. Szükség esetén a gyermek érdekében a gyermekvédelmi felelőssel együtt végezhető a családlátogatás.

Befogadás: A gyermek beilleszkedésének segítése érdekében lehetőséget teremtünk a szülővel együtt történő beszoktatásra. Ez az időszak meghatározó lehet a gyermek későbbi óvodai életére nézve, ezért türelemmel, empátiával, szeretettel törekszünk arra, hogy a gyermek biztonságban érezze magát velünk.

Szülői értekezlet: Évente minimum 2 alkalommal tartunk szülői értekezletet, de szükség esetén többször is lehetséges. Célja: a szülők tájékoztatása az óvodát, csoportot, szülőket, gyerekeket érintő programokról, feladatokról. Lehetőség van a problémák megbeszélése, vélemények, javaslatok cseréjére. Idejéről, témájáról írásban értesítjük a szülőket, az értekezlet megtartása előtt 7 nappal.

Az értekezleten jegyzőkönyv, feljegyzés, jelenléti ív készítése kötelező.

Fogadóóra: A szülők a gyerekek egyéni fejlődéséről folyamatosan tájékozódhatnak. Ezen kívül bármilyen személyes jellegű, bizalmas információk cseréjére ad lehetőséget. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti, előzetes időpont egyeztetés után bonyolítható le. Az óvodapedagógus fontos, hogy felkészüljön és érdemben tájékoztassa a szülőt.

Nyílt nap: A szülő számára lehetőséget biztosít arra, hogy betekintszen az óvoda életébe. Képet kaphat arról, hogy gyermeke hogyan viselkedik közösségben, milyen a teljesítőképessége, a csoportban elfoglalt helye, összehasonlítást kap társaival való viselkedésére.

A nyílt nap idejéről 7 nappal korábban a csoport faliújságjáról tájékozódhatnak a szülők.

Intézmény bemutatkozását szolgáló nyílt nap: Gyermeknap rendezvény keretében, a település minden kisgyermek számára nyitott, valamint a gyermekek beiratkozására szolgáló napok keretében is fogadjuk az érdeklődő családokat.

Közös programok, ünnepek: rendezvények: A család és az óvoda közötti jó kapcsolat kialakulását, elmélyítését szolgálják, ahol lehetőség van szabadabb formában egymás értékrendjének megismerésére, a nevelési elvek közvetítésére, szemléletformálásra.

Formái lehetnek:

Közös barkácsolás, munkadélután

Társadalmi munkák

Közös kirándulás

Nyilvános rendezvények

Fórumok (tanácsadás, szakemberek bevonása...)

Szülői Szervezet: Fontos szerepet vállal az óvoda és a család jó kapcsolatának alakításában, a folyamatos együttműködéssel, véleménynyilvánítással, kezdeményező és szervező tevékenységével.

Személyes beszélgetések: Informális tájékozódás a gyermekek iskolai haladásáról.

13.2. Az óvoda további kapcsolatai

Az óvoda fenntartója:

A Köznevelési Törvény egyértelműen meghatározza fenntartói jogokat és köteleességeket, valamint rögzíti azokat a pontokat, melyben döntési jogosítvánnyal rendelkezik. A fenntartóval való kapcsolattartás részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű. A jó kapcsolat elengedhetetlen az óvoda menedzselése és a feladatok maradéktalan ellátása érdekében.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- a vezető részt vesz a képviselő testületi üléseken, egyeztető megbeszéléseken, értekezleteken
- egymás kölcsönös tájékoztatása az aktuális eseményekről
- a vezető átfogó, írásos beszámolót készít az óvoda működéséről, tevékenységéről
- munkakapcsolat a polgármesteri hivatal dolgozóival
- nevelőtestületi, vagy szülői értekezleteken esetenként a fenntartó képviselője is részt vesz
- az óvoda részt vesz a közösségi munkákban, települési rendezvényeken.

A fenntartóval való együttműködés során a célunk az, hogy partneri viszony jellemezze.

Nemzetiségi önkormányzatokkal való együttműködés:

Segítik, támogatják az óvoda munkáját, rendezvényeit. Kölcsönös részvétel rendezvényeken.

A település iskolája:

Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében aktív kapcsolattartásra van szükség.

Színterei elsősorban a tanköteles korú gyermekekre terjednek ki:

- a tanítónő látogatja a gyermekeket
- lehetővé teszi a gyermekek viszontlátogatását az iskolában
- az iskolába készülő gyermekek részvétele iskola által szervezett programon
- szakmai konzultációk
- az óvodapedagógusok meglátogatják a gyermekeket az iskolában,
- a tanítónő részt vesz szülői értekezleteken, óvodai rendezvényeken, ahol találkozik a gyermekekkel (farsang, ballagás)

Családsegítő és –gyermekjóléti szolgálat:

A veszélyeztetettség megelőzése, a hátrányok csökkentése az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elengedhetetlen a hatékony együttműködés.

A teljes körű egészségfejlesztés szolgálatában kapcsolataink:

A védőnő és az óvoda gyermekorvosa, fogorvosa ellátja a gyermekek egészséges fejlődésének figyelemmel kísérését, valamint a törvényben meghatározott egészségügyi feladatokat. Egészségvédelemmel kapcsolatos rendezvényeinken képviseltetik magukat és közvetlenebb formában találkoznak a gyerekekkel.

Az ételt szállító vállalkozóval:

Az óvodavezető egyeztet az étlap kialakításával kapcsolatban, az esetleges problémákat jelzi felé.

Pedagógiai szakszolgálat, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus

A pedagógiai szakszolgálattal való hatékony együttműködést a gyermekek egyéni szükségletei határozzák meg, legfőbb feladatunk az, hogy a kapcsolatfelvétel időben megtörténjen. A szakszolgálatok a szülő, a pedagógus az óvoda feladatai ellátásának segítségét célozzák meg.

Az együttműködés területei részletesen az óvoda SZMSZ-ében találhatók

Közművelődési intézmények

Programjaikat figyelemmel kísérjük, a gyermekek életkorának, érdeklődésének megfelelő rendezvényeken lehetőség szerint részt veszünk.

Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

Sajátos nevelési igény megállapítása.

Pest megyei Pedagógiai Oktatási Központ

Ingyenes és térítéses szolgáltatások igénylése szükség szerint.

Helyi vállalkozók, Egyház, civil szervezetek, alapítványok, egyesületek, szakmai szervezetek

Támogatások, rendezvényeken, szakmai fórumokon való részvétel.

14. Az óvoda hagyományai, ünnepei

Óvodánk ünnepei, rendezvényei, hagyományai:

- Gyermekek születésnapjának megünneplése
- Mikulás várás, Mikulás érkezése
- Adventi időszak
- Karácsony- óvoda szinten meghitt ünneplés
- Farsang
- Ballagás
- Évzáró
- Gyermeknap
- Anyák napja - köszöntés
- Őszi betakarítási ünnep: munka és mulatozás
- Húsvét - népszokások
- Nemzeti ünnepünk: Március 15.
- Ovi-kirándulás busszal, vagy más közösségi közlekedési eszközzel.

Környezet és természetvédelemmel kapcsolatos jeles napok, amelyekről megemlékezünk

- Október 4. Állatok világnapja
- Március 12. Víz világnapja
- Április 27. Föld világnapja
- Május 10. Madarak és fák napja

A nevelőtestület éves munkatervébe más környezet és –természetvédelemmel, valamint hagyományörzéssel kapcsolatos jeles napok megünneplését is betervezheti, melyek a pedagógiai program szellemiségével összeegyeztethetők.

Település hagyományaiban való részvétel:

- Szüreti felvonulás
- Idősek napja

- Falukarácsony
- Falunap/Ganca fesztivál

Kötelezően megtartandó ünnepek:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Márc. 15
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Évzáró
- Ballagás

15. A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása, érvényességi rendelkezések

A felülvizsgálat szempontjai:

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő-fejlesztő tartalmak?
- az alkalmazott módszerek, tevékenységformák alkalmasak-e céljaink elérésére, szükséges-e a változtatás?
- a keret- és helyi programokban foglalt szabályozások teljesíthetők, fenntarthatók, vagy módosítást igényelnek?
- érvényesek-e a leírtak a személyi, tárgyi feltételek vonatkozásában?
- milyen mértékben elégedettek közvetlen partnereink az óvodákban folyó szakmai munkánkkal?
- megfelelnek-e az aktuális jogszabályoknak?

A helyi pedagógiai program módosításának indokai:

- változás következik be az intézmény szervezeti felépítésében
- változás következik be a működés területén
- törvény, rendelet (országos, helyi) módosítás,
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás esetén,
- helyi vizsgálat, ellenőrzés eredményeként részfejezet módosítás szükséges
- alap és kiegészítő feladatok módosulása (bővülés, szűkítés)
- sikeres innováció eredményeinek beépítése esetén lehetséges a módosítás.

Acsai Pityang Óvoda Helyi Pedagógiai Programja

A programmódosítást kérhetik

- Fenntartó
- Óvodavezető
- Nevelőtestület
- Szülői Közösség

A Programmódosítás előterjesztésének szabályai:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- Szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásáról.

Feltétel

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok legalább 50%-a plusz 1 fő kéri.

Az Acsai Pityang Óvoda Helyi Pedagógiai Programja érvényes: 2017. szeptember 1-jétől – visszavonásig.

Nyilvánosságra hozatala: A Pedagógiai Program nyilvános. Megtalálható a papíralapon a központi faliújság mellett kihelyezve, a vezetői irodában és a csoportokban, valamint az óvoda honlapján.

16. Legitimációs záradék

A szülői képviselet /SZK/ az Acsai Pityang Óvoda Pedagógiai Programja módosításának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta, a dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Szülői Közösség 2017. augusztus 30. napján megtartott határozatképes ülésén élt véleményezési jogával és elfogadásra javasolta.

.....

SZK elnök

Az Acsai Pityang Óvoda Nevelőtestülete, át nem ruházható jogkörében jelen Pedagógiai Programot és függelégeit 2017. szeptember hó 1. napján megtartott határozatképes ülésén 100%-os igenlő szavazattal, 2/2017. (IX. 01.) számú NT. határozatával elfogadta.

Acsai Pitypang Óvoda Helyi Pedagógiai Programja

Az elfogadás tényét a Nevelő testület tagjai a csatolt jegyzőkönyvben hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Nevelőtestület nevében

Az Acsai Pitypang Óvoda intézményvezetője jelen Pedagógiai Programot és függelékeit 2/2017. (IX.01.) határozatával jóváhagyta.

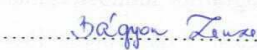
Intézményvezető

A Nkt. 26§ (1) szerint a Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a Fenntartóra többletkötelezettség hárul, a Fenntartó egyetértése szükséges. A Fenntartó a rá háruló többletkötelezettség teljesítésével egyetért. Határozatszám:

Polgármester

Az Acsai Szlovák Nemzetiségi önkormányzat a Pedagógiai Program elfogadásával egyetért.

Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat nevében

18. Függelék

1. sz. függelék: Programunk rendszerábrája
2. sz. függelék: A helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések listája.
3. sz. függelék: Szlovák nemzetiségi pedagógiai program
4. sz. függelék: Etikai kódex

18. Függelék

1. sz. függelék: Programunk rendszerábrája

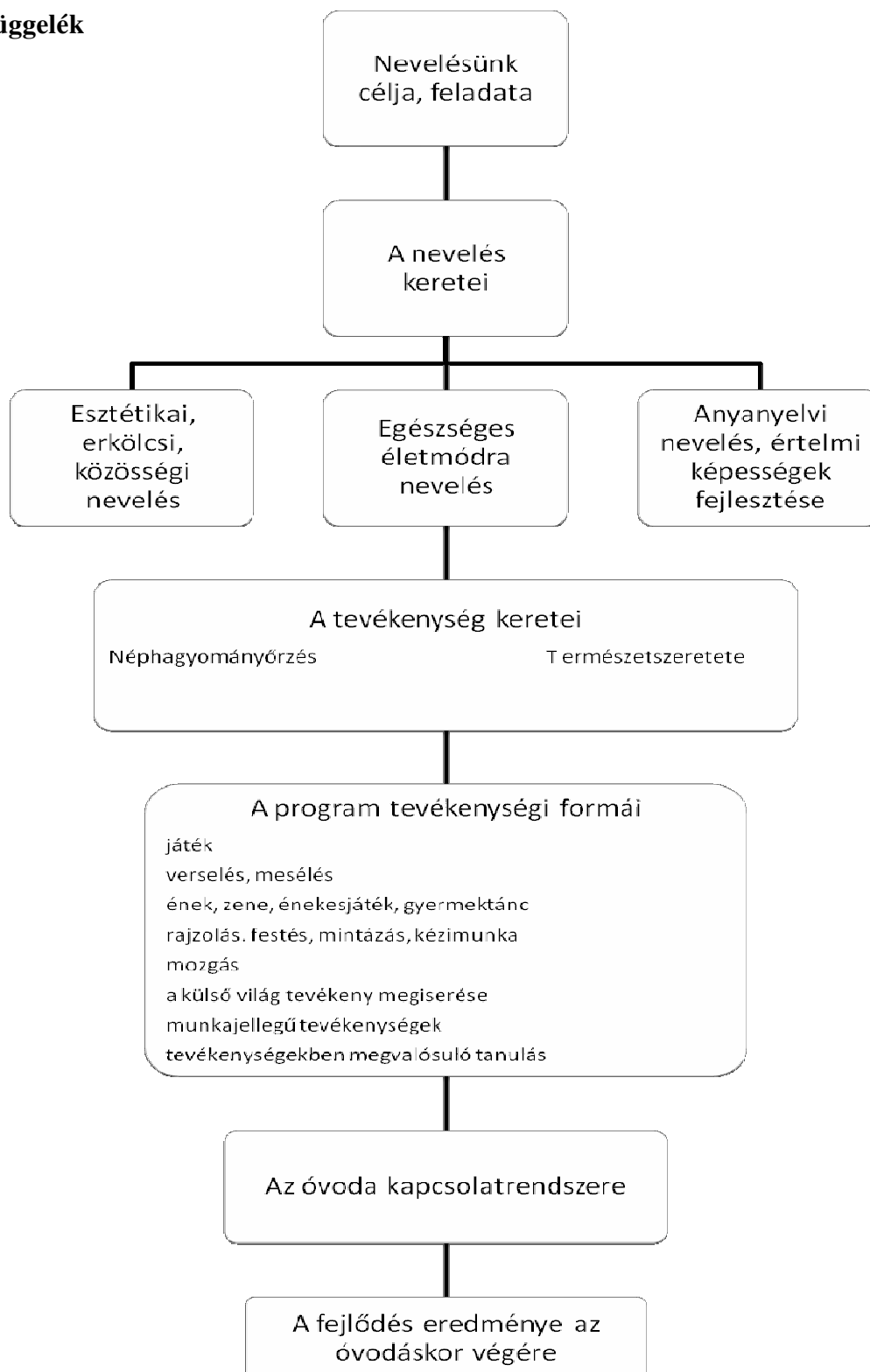
2. sz. függelék: A helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések listája.

3. sz. függelék: Szlovák nemzetiségi pedagógiai program

4. sz. függelék: Etikai kódex

1. sz. függelék

1

2. sz. függelék

A helyi pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések listája

I. Helyiségek

Helyiségeink megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Csoportszoba	1	2
Gyermekágy/fektető tároló helyiség	1	-
Tornaszoba, sportszertárral	1	1
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1	Közös az intézményvezetői irodával
Óvodapszichológusi helyiség	1	Közös az intézményvezetői irodával
Játszóudvar	1	1
Intézményvezetői iroda	1	1
Intézményvezető-helyettesi iroda	1	-
Tagintézmény-, Intézményegység vezető-helyettes	-	-
Óvodatitkári iroda	-	-
Nevelőtestületi és könyvtárszoba	1	1+ gazdasági iroda is egyben
Általános szertár/raktár	1	Közös a nevelőtestületi szobával
Többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	1	-
Orvosi szoba, elkülönítő szoba	1	Az óvoda egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a gyermekek ellátása – aránytalan teher és többletköltség nélkül- a közelben található egészségügyi intézményben megoldható
Gyermeköltöző	Gyermekcsoportonként 1	2
Gyermekmosdó, WC helyiség	Gyermekcsoportonként 1	2
Felnőtt öltöző	1	1
Felnőtt mosdó, felnőtt WC	1	1
Felnőtt zuhanyozó	1	1
Mosó, vasaló helyiség	1	Közös a felnőtt öltöző és zuhanyzó helyiséggel
Szárító helyiség	1	Felnőtt öltözővel közös
Ételhulladék tároló	1	Közös a mosogatóval

Felnőtt étkező	1	-
Tálaló-mosogató	1	2

II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

1. Csoportszoba

óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	40 + tartalék fémvázás ágyak
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	50
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	10
fényvédő függöny	ablakonként 1	csoportszobánként minden ablakon
szőnyeg	gyermekcsoportonként a padló egyötödének lefedése	megfelelő
játéktartó szekrény vagy polc	csoportonként 2	3
könyvespolc	csoportonként 1	1
élősarok állvány	csoportonként 1	-
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	csoportonként 1	1
edény- és evőeszköz- tároló szekrény	csoportonként 1	csoportszobán kívül kerül elhelyezésre
szeméttartó	csoportonként 1	1

2. Tornaszoba

tornapad	2	2
tornaszőnyeg	1	1
bordásfal	2	-
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	1
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3 gyermek egyidejű foglalkoztatásához	

3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba, óvodapszichológusi szoba (óvodavezetői iroda része)

a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		
tükör	1	1
asztal	1	1
szék	2	1 felnőtt 3 gyermek
szőnyeg	1	1

játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	1

4. Játszóudvar

kerti asztal	csoportonként 1	2
kerti pad	csoportonként 2	7
babaház	csoportonként 1	2
udvari homokozó	csoportonként 1	2
takaróháló	homokozóként 1	2
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	megfelelő

5. Intézményvezetői iroda

íróasztal és szék	1-1	1-1
tárgyalóasztal, székekkel	1	-
telefon	1	1
fax	1	-
könyvszekrény	1	1
iratszekrény	1	1
elektronikus adathordozó szekrény	1	-
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	1 felszerelés
számítógép asztal és szék	1-1	-

6. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegység vezető - helyettesi, óvodatitkári iroda

íróasztal és szék		
iratszekrény		
telefon		
számítógépasztal és szék		
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal		

7. Gyermeköltöző

öltözőrekesz, ruhatároló fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	72
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	12

8. Gyermekmosdó, WC helyiség

törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
falitükör	mosdókagylóként 1	12
rekeszes fali polc (fogmosó tartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	3

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

egyéni tisztálkodó szerek (fésű, fogkefe, fogmosó pohár)	gyermeklétszám szerint 1	gyermeklétszám szerint 1
tisztálkodó felszerelések (szappantartó, körömkefe)	mosdókagylóként 1	mosdókagylóként 1
fésűtartó	csoportonként 1	öltözőben a gyermekek zsákjában
törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	180
abrosz	asztalonként 3	85
takaró	gyermeklétszám szerint 1	Szülő biztosítja
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	25 db steppelt lepedő Ágyneműhuzat: szülő biztosítja

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök
az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés
funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

szennyes ruha-tároló	1	1
mosott ruha-tároló	1	1
mosógép	1	1
centrifuga	1	1
vasaló	1	1
vasalóállvány	1	-
szárítóállvány	1	2
takarítóeszközök	1	1
kerti munkaeszközök, szerszámok	1-1	1-1
hűtőgép	1	2
porszívó	1	1

V. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz fajtánként)

különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
ének-zene, énekes játékok eszközei	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
a természeti- emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő
munka jellegű tevékenységek eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő

1. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

televízió	1	1
magnetofon/CD/lejátszó/hangfalak	3 csoportonként 1	2
diavetítő vagy projektor	1	Diavetítő 1 projektor 1
vetítőtáblán	1	1
hangszer (pedagógusoknak)	1	1
hangszer (gyermekeknek)	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő
projektor vagy írásvetítő	1	projektor 1

VI. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei

1. Beszédfogyatékosok

tükör 120X180 cm	1	1 kisebb
logopédiai alapkészlet	1	Logopédus biztosítja

A hallási és látási fogyatékosok számára előírt eszközök szükség esetén a védőnő közreműködésével kölcsönzéssel oldjuk meg.

A hallási fogyatékosok számára az egyik csoportszobába felszerelhető indukciós hurokrendszer.

VII. Egészség- és munkavédelmi eszközök

étel-mintavétel (speciális tasakok erre a célra)	megfelelő	megfelelő
elsősegélyláda	1	1
gyógyszerszekrény (zárható)	1	1
munkaruha	előírás szerint	megfelelő
védőruha	előírás szerint	megfelelő
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	megfelelő

Acsai Pitypang Óvoda

Szlovák nemzetiségi pedagógiai program

Tartalomjegyzék

1. Jogsabályi háttér
2. Bevezető
3. Helyzetelemzés
4. Nemzetiségi óvodai nevelésünk célja, feladata
5. Személyi és tárgyi feltételek
6. A nevelés tartalma
- 6.1. Nemzetiségi szlovák nyelvi nevelés
- 6.2. Nemzetiségi kultúra, hagyományok megismerése, ápolása
7. Kapcsolataink más intézményekkel a szlovák nyelvi nevelés terén
8. A nemzetiségi irányelvek figyelembevételével gyermekképünk

1. Jogszabályi háttér

1. 2011. évi CLXXIX. törvény a Nemzetiségek jogairól
2. 2011. CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
3. 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelveiről
4. 363/ 2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról

2. Bevezető

Nemzetiségi óvodai nevelésünk összhangban van a helyi pedagógiai program célkitűzéseivel, feladataival, azt kiegészítve valósítja meg sajátos feladatait, céljait.

Óvodánk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda. Valljuk, hogy magyar óvodaként a szlovák nemzetiségi óvodai nevelés felvállalásával többletértéket teremtünk minden ide járó gyermek számára.

3. Helyzetelemzés

Acsára az 1680-as években telepítettek szlovák lakosokat, a Liptói járásból. Ekkor a lakosság 50%-a volt szlovák.

A vegyes házasságok és az idetelepültek révén ez az arány mára teljesen megváltozott. Már szinte csak azok az idős lakosok, akik gyermekkorukban csak szlovákul beszéltek, használják még a nyelvet. Mára azonban a helyi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat, és a hagyományőrző csoport összefogásának köszönhetően újra előtérbe került és fontossá vált az itt élők számára a népi kultúra, a hagyományok felelevenítése, őrzése. Ez a pozitív folyamat a szlovák nyelv fennmaradását is segíti, erősíti.

Sajnálatos tény, hogy az iskolában néhány éve megszűnt a szlovák oktatás, viszont szinte minden évben vannak óvodásaink, akik a környék szlovák nyelvet is oktató iskoláiban kezdik meg tanulmányaikat, ahol folytatják a nyelvtanulást. Egyrészt ezért, másrészt a gyökereik miatt nem szeretnénk veszni hagyni ezt a kincset. Harmadrészt pedig az a tapasztalat is motivál, amely sok éve bizonyítja számunkra, hogy a gyermekek szeretik, s amit szeretnek, örömmel végeznek az mindenképp érték személyiségük számára.

Óvodánkban a '70-es évek közepétől van szlovák nyelvi nevelés. A szülők támogatják a nyelvtanítást, sőt a településre beköltözők és más nemzetiségűek is pozitívan értékelik a helyi hagyományok ápolását.

Helyi Pedagógiai Programunkban is a környezet és természetvédelem hangsúlyozása mellett kiemeljük a szlovák kultúra és a hagyományok átörökítését. Óvodánk 2010 szept. 1-től felvette a Pitypang nevet, mely szlovákul: Púpava. Csoportjaink neve szintén szlovákul is megnevezhető: lienka, vcielka.

4. Nemzetiségi óvodai nevelésünk célja, feladata

Célja:

- érzelmi kötődés kialakítása, a nyelv megszerettetése
- a szlovák nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerése, elsajátítása a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően
- a kulturális hagyományok átörökítése
- azon gyermekek számára, akik szlovák nemzetiségi iskolában folytatják tanulmányikat, jó alap nyújtása az iskolai nyelvtanuláshoz
- a kétnyelvű identitástudat alapozása, kialakulásának segítése

Feladatok:

- 3-7 éves korban a rugalmas hangképző szerveknek köszönhetően alapvető a kiejtéstanulás
- a szlovák nyelvre jellemző hangzórendszer elsajátítása, a nyelv zeneiségének utánzása
- szókincsfejlesztés
- a válaszadó szerepének gyakorlása
- beszédmegértés
- a nemzetiség kultúrájához kötődő hagyományok, szokások ápolása

Az óvodapedagógus számára elsődleges feladat az érzelmi biztonság megteremtése, ez a nyelvi nevelés elengedhetetlen feltétele. A gyermeket elfogadó és modellnyújtó magatartása, a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek biztosítják az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.

A szlovák kultúrkincsből, az anyanyelv kultúrájából (irodalom, zene, népi játékok) tudatosan felépített tematika segíti a nevelést.

A nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportja heti és napi rendjét.

Fontos, hogy az óvodapedagógus kötődése a nyelvhez hiteles legyen. Maga is szeresse és örömmel, természetes módon használja a gyermekek körében. Elengedhetetlen, hogy munkája során szem előtt tartsa a differenciálást, és a nyelvi nevelést az egyes gyermekek képességeihez, egyéni szükségleteihez igazítsa, valamint figyelembe vegye a csoport fejlettségét is.

5. Személyi és tárgyi feltételek

Személyi feltételek:

Óvodánkban minden óvodapedagógus rendelkezik szlovák nemzetiségi óvodapedagógus végzettséggel. A gyermekek nevelésében, gondozásában résztvevők közül az összes dolgozó ismeri és használja a nyelvet, mindannyian a nemzetiséghez tartoznak. Gondot fordítunk az önképzésre, továbbképzéseken való részvétel lehetőségét megragadjuk, kulturális eseményeken részt veszünk. Ebbe a folyamatba bekapcsolódnak a dajkák is.

A délutáni, reggeli és nyári csoport összevonás lehetőséget ad arra, hogy a kisebbek tanuljanak a nagyobbaktól, ebben kulcsszerepe van az óvodapedagógus kezdeményezésének. A gyerekek mindig szívesen bekapcsolódnak pl.: a közös éneklésbe, mondókázásba.

Tárgyi feltételek:

Óvodánkban a szlovák kultúra és nyelv ápolását segítő eszközök használatával igyekszünk felkelteni a gyermeki érdeklődést a nyelvelsajátítás iránt. Minden olyan eszközzel rendelkezünk, mely szükséges a hatékony nyelvi neveléshez. Eszközeink igyekszünk megújítani a kor követelményeinek megfelelően, és minden óvodai eszközt felhasználunk a megfogalmazott célok eléréséhez. Törekszünk arra is, hogy minél több szemléltető eszközt használjunk. (növények, gyümölcsök, állatok természetes környezetben való megfigyelése...) Eszközeink között sok az óvónő által, kifejezetten a szlovák nyelvi neveléshez saját kezűleg készített eszköz is, és kiemelkednek a gyermekkel közösen alkotott játékok, eszközök, mint a szókincsbővítés kiváló lehetőségei.

A szlovák nyelvi nevelés eszközei a következők:

1. Nyomtatott segédeszközök: szemléltető képek, táblák, szlovák nyelvű mesekönyvek verseskönyvek, foglalkoztatók, szótárak, szakmai könyvek, ismeretterjesztő irodalmi művek
2. Audiovizuális eszközök: magnetofon, CD lejátszó, TV, diavetítő, DVD, projektor.
3. Játékeszközök: babák, játék közlekedési eszközök, kártyák, főzőedények, bábok, fejdíszek, szerepjátékok eszközei, társasjátékok, memória kártyák.

4. Egyéb eszközök: népviseleti ruhák, felnőttek népviseleti ruhája, a kultúrkincs megismerését segítő eszközök (régí használati tárgyak, ruhák, népviseletes babák)

6.A nevelés tartalma

6.1 Nemzetiségi szlovák nyelvi nevelés

A nevelés tartalma, a program általános nevelési feladatai:

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

A programban található feladatok a következőkkel egészülnek ki:

- ápolja és fejlessze a szlovák nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat, segítse a szlovák nemzetiségi identitástudat kialakulását, belsővé válását.

Az esztétikai érzelmek alakítása:

A programban található feladatok a következő feladatokkal egészülnek ki:

- a szlovák nemzetiségi kultúrkincsben legyenek képesek észrevenni a szépet
- a szlovák nemzetiségi nevelés során átélt esztétikai élmények segítsék a gyermek kötődésének kialakulását a szlovák nemzetiséghez.

Az intellektuális érzelmek alakulása

Feladat:

- az anyanyelvi környezet biztosítja a szlovák nyelv megszerettetését, a szlovák nyelv megismerését, elsajátítását.

Az óvodai élet tevékenységi formái és óvodapedagógus feladatai:

Óvodánk óvodai tevékenységeit a szlovák nemzetiségi és a magyar nyelv fejlesztésével végzi. A befogadás ideje alatt a magyar nyelv dominál, a szlovák nyelv használata folyamatosan emelkedik. A két nyelv használata, annak aránya az óvodai napirendben nem határozható meg, de a nyelv elsajátítási folyamat eredményes felépíttessége szempontjából a szlovák nyelv már a nevelési év kezdetétől jelen van, használata az óvodapedagógus neveléssel lekötött munkaidejében 50%-ban megjelenik, különösen az 5-6-7 éves gyermekek körében. Az óvodapedagógus modellnyújtó magatartásával biztosítja a gyermekeknél is a kétnyelvűség megalapozását, természetes módon figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait. A szlovák nyelv alkalmazása alól kivételt képezhetnek a nevelési helyzetek.

A nyelvi nevelés ugyan átszövi a gyerekek mindennapjait, de elsősorban a külső világ tevékeny megismerésére, az irodalmi, és zenei nevelésre épül. A gyerekek természetes

tudásvágyának, kíváncsiságának köszönhetően könnyen elsajátítják a nyelvet, de ennek feltétele, hogy az ismeretek életkoroknak megfelelőek legyenek és játékos formában, leginkább játékokba integráltan jelenjenek meg. A helyes kiejtést pedig utánzás útján sajátíthatják el.

Az óvodapedagógus a gyerekek elfogadó magatartása mellett a modellnyújtó magatartásával érheti el, hogy a gyermek a nyelvi helyzetekre figyeljen, a hallottakat megpróbálja utánozni, és a rendszeres gyakorlás eredményeként elsajátítja a nyelvi anyagot.

Játék

A nap folyamán kialakult játéksituációkat felhasználjuk a nyelvi kommunikációra, tárgyak megnevezésére. Szerepjátékokon a mindennapi kommunikálást gyakoroljuk, bábozással a nemzetiségi nyelv bátrabb használatára adunk lehetőséget. A szabályhoz kötött játékokban (pl.: memória, lottójáték...) a szókincsfejlesztés + kiejtéstanulás valósul meg eredményesen. A népi eredetű gyermekjátékokkal a hagyományokat ápoljuk, fokozzuk a beszédkedvet, az örömmel végzett sok ismétléssel pedig gyakorolhatják a válaszadó szerepet is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően meg tudnak nevezni néhányat az általuk használt játékszerekből szlovák nyelven is.
- a gyermekek tájékozódni tudnak a játék során kialakult kommunikációs helyzetekben
- az óvodapedagógus irányított játéka során egyre magabiztosabban használják a nyelvet

Verselés, mesélés:

Az anyanemzet és a helyi kultúrából merített mesék, rövid szöveggel, esetleg átdolgozva. Tartalmak: mondókák, kiolvasók, altatók, ringatók, gyermekversek. A mondókák tájnyelvi változatai a hagyományápolás „gyöngyszemei” – ezek továbbörökítése kiemelt feladatunk!

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően tudnak a szlovák irodalmi anyagból néhány rövid mesét, verset, mondókát, kiolvasót.
- az aktív és passzív szókincsük bővül

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc:

Anyaországbeli, helyi tájjellegű dalok, dalos játékok, rigmusok, táncos lépésekkel kombinálva – figyelembe véve a szlovák dalok sajátos ritmusát. – ezek alkotják a zenei anyagot.

A zenehallgatáshoz is a nemzetiségi kultúrkincsből válogatjuk az anyagot. A zenei képességfejlesztő feladatokat a magyar nyelvű dallam és a ritmusfejlesztő feladatok alapján állítjuk össze.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- felismerik a helyi szlovák kultúra népdalait,
- ismernek néhány gyermekdalt, mondókát, kiolvasót szlovákul, ezeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képesek önállóan előadni.
- a zenei anyag elsajátítása során a gyermekek beszédkedve magabiztosabb nyelvi megnyilvánulásukban mutatkozik meg.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

Rajzolás, festés, kézimunka mellett a színek megnevezése, tárgyak megnevezése, népi motívumok felhasználása a díszítésnél, fonás, szövés, alkotják a nyelvi szempontú anyagot. A vizuális tevékenységet kísérő óvodapedagógusok mondatmodellei bővítik a gyermekek passzív szókincsét is, továbbá a tevékenység folyamatában alkalmazott kérdő mondatok segítik a válaszadás gyakorlását, a nyelvi helyzet megértését, valamint a produktív beszédképesség fejlesztését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően meg tudják nevezni az ábrázoláshoz használt eszközöket szlovák nyelven,
- megnevezik szlovákul az ábrázoláshoz használt alapszíneket

Mozgás:

Óvodánkban a mindennapos frissítő tornát magyar nyelvű előkészítés után, a nemzetiség nyelvén is szervezi az óvodapedagógus. Eleinte a gyermekek utánzás alapján végzik ezeket a gyakorlatokat, majd fokozatosan képessé válnak a szlovákul adott utasítások végrehajtására. Megismernek néhány mozgásos szabályjátékot szlovák nyelven.

A fejlődés várható jellemző az óvodáskor végére:

- képesek szlovák nyelvű utasítások alapján végezni a napi frissítő tornát
- egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően maguk is meg tudnak nevezni néhány gimnasztikai gyakorlatot szlovákul
- ismernek néhány mozgásos szabályjátékot szlovákul, egyéni fejlettségüktől függően képesek levezetésükre

Külső világ tevékeny megismerése:

Évszakok változásainak megnevezése a természetben, tapasztalás útján. Témakörök élethelyzetekben való feldolgozása szlovák nyelven. A témák feldolgozásához Mária Matuliová, Mária Gorjánová Matraiová, Alexander Mózi: Vystri slnko lúcičky, Otvor zlaté púčiky című szakirodalmat használjuk fel + a módszertani füzetekben található anyagból építkezünk.

Az alábbi témák köré tervezzük:

- a gyermekek közvetlen környezete a helyi adottságok figyelembe vételével:
- gyermek és a természet, a gyermek

A környezeti nevelésnek az alapszókincs elsajátításán túl célja az emberi környezet a kulturális értékek védelmére, megővésére való nevelés is. Kiemelt feladat továbbá a helyi szokások, hagyományok ápolása. Fontos feladat az elemi matematikai relációk felismertetése, megfigyelések és tevékenységek közben, mechanikus számlálás 10-ig a nagycsoport végére.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően rendelkeznek olyan szókinccsel, hogy a megszerzett ismereteket szlovák nyelven közvetíteni tudják
- tudnak tájékozódni a kommunikációs helyzetekben
- megismerkednek a helyi szlovák kisebbség értékeivel, szokásaival

Munka jellegű tevékenységek:

Minden egyes tevékenység megnevezése szlovák nyelvű utasítások közvetítése a feladat.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- értik szlovák nyelven is a munkajellegű tevékenységek eszközeit
- megértik az alkalmazott szlovák utasításokat és követik azokat.

A tevékenységben megvalósuló tanulás:

Tapasztalat útján, utánozva, tevékenységek keretében, a nap egészében, játékosan, szlovák nyelvi légkörben is folyik. Minták követése elsődleges a folyamatban. A tanulási folyamat felépítésénél törekszünk az érdeklődés felkeltésére és fenntartására. A foglalkoztatási formák közül kiemelkedő: az „irányított” játék és a kötött és kötetlen foglalkozás.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermekek képessé válnak a szlovák nyelv iskolai tanulására.

6.2 Nemzetiségi kultúra, hagyományok megismerése, ápolása

A nyelvi nevelőmunka céljait és feladatait a nemzetiségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítésével érhetjük el leginkább.

Lehetőségek erre:

- a közösségekben meglévő tárgyak, használati eszközök, népviseleti ruhadarabok gyűjtése, gyermekekkel való megismertetése
- régi gyermekjátékok gyűjtése
- hangfelvételek meghallgatása
- régi helyi tevékenységek megismerése (fonás..)
- egyes hagyományokkal kapcsolatos tevékenységek megismerése:
  - lakodalmas szokások
  - szüretelés hagyományai
  - szüreti felvonulás
  - betlehemezés
  - húsvéti hagyományok, népszokások
  - májusfa állítás
  - Lucázás
  - tollfosztó

Az óvoda saját hagyományaiba, ünnepeibe is beépül a szlovák nyelvi nevelés:

- az óvodai szüreten szlovák mondókázással, énekléssel is gazdagítjuk a „repertoárt”
- részt veszünk a falusi szüreti felvonuláson népviseletbe öltözve,
- nagycsoportosok megjelenése az idősek napján – szlovák tartalom beépítése a műsorba,
- nemzetiségi napon való részvétel,

Ezen kívül minden óvodai ünnepen (Anyák napja, Évzáró, Mikulás, Ballagás) szlovákul is „megemlékezünk az adott ünnep tartalmáról

7. Kapcsolataink más intézményekkel a szlovák nyelvi nevelés terén

Szülői ház: egy-egy hagyományörző tevékenység megtekintése (pl. szüret)

Kultúrház: közös helyi ünnepségeken való részvétel

- nemzetiségi nap

- idősek napja
- szüreti felvonulás
- falu karácsony népszokásai
- táncház
- helyi néptáncsoport megismerése

Tájház látogatása

Szlovák nemzetiségi önkormányzat: a nemzetiségi nevelés támogatása

A környező óvodák szlovák nemzetiségi óvodapedagógusaival szervezett tapasztalatcsere, betekintés egymás munkájába, kommunikációs helyzetek teremtése.

8. A nemzetiségiségi irányelvek figyelembevételével gyermekképünk:

Olyan gyermek, aki tele van élményekkel, erősen kötődik a szlovák nemzetiség nyelvéhez, kultúrájához: a meséhez, zenéhez, szín- forma-tárgyi világához. Akinek kialakult az óvodás tartása, önálló és látszik rajta a kiegyensúlyozottság. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a szlovák nemzetiséghez
- rendelkezik olyan szókinccsel, melyre már az iskolában építeni lehet
- képes tájékozódni egyszerű kommunikációs helyzetekben
- ismeri és tiszteli a helyi szlovák nemzetiség szokásait, hagyományait, tárgyi kultúrájának emlékeit.

4. sz. függelék

AZ ACSAI PITYPANG ÓVODA

ETIKAI KÓDEXE

1. A Szakmai Etikai Kódex érvényességi köre kiterjed az Acsai Pityang Óvoda közalkalmazotti jogviszonyban álló dolgozóira, és az intézménnyel kapcsolatban álló közalkalmazottakra

Érvényességi ideje 2014. szeptember 1-től - visszavonásig

2. Célja: Az intézmény dolgozói által megfogalmazott szabályok, elvek normák elfogadása, betartása.

Mindezzel a nevelőközösség összetartozásának erősítése.

A közös értékrend alkalmazásával az intézményünkről kialakult pozitív kép megőrzése.

Az Etikai Kódex elkészítésekor figyelembe vettük az érvényben lévő törvényeket, rendeleteket, állásfoglalásokat: Magyarország Alaptörvénye, Köznevelési, Kjt, Gyermekek jogairól szóló Nemzetközi Egyezmény.

3. Az intézményben dolgozó alkalmazott személyiségével, munkavégzésével összefüggő etikai normák

- A mindenkori munkaköri leírásomnak megfelelően dolgozom, a munkaidő/munkarend pontos betartásával.
- Amennyiben politikai, vallási, etnikai szerepet vállalok, azt időben és térben határozottan elkülönítem a munkámtól.
- Tiszteletben tartom a másik magánéletét, vallási hovatartozását, világnézetét, politikai meggyőződését.
- Mindenkinek joga van a saját értékrendszeréhez!
- Előítélet, hátrányos megkülönböztetés nélkül végzem a mindennapi munkámat.
- Nem minősítem a kollégáimat, az intézmény dolgozóit, a szülőket és a gyermekeket.
- Csakis a nevelői szolidaritás tiszteletben tartásával formálok véleményt.
- Felkészülten, a legjobb tudásom szerint végzem a munkámat.
- A tudásomat folyamatosan tovább fejlesztem, és a megszerzett ismereteimet átadom. Ezért pályám során küzdök az elszürkülés, a rutinból végzett munka ellen.
- Mint minden ember hibázhatok, de a hibák megelőzését, ill. korrigálását etikai kötelességemnek tartom.
- Felismerem, és személyes megnyilvánulásommal képviselem a természetvédő magatartást, a környezettudatos életvitelt.
- Elkötelezett vagyok településem kultúrája, hagyományi iránt.
- Testi és lelki egészségem ápolom. Betegség esetén csak akkor végzem tovább a munkám, ha az a gyermekekre nézve semmilyen ártalommal nem jár.

- Sem tetteimmal, sem nyilatkozataimmal nem csorbítom az intézményem és hivatásom jó hírnevét.
- Saját munkámhoz önkritikusan viszonyulok, azt állandóan ellenőrzöm és értékelem.
- Elkötelezett vagyok az egymás melletti jogos kiállás mellett.
- Mint az intézményi szervezet tagja, aktívan részt veszek az intézmény szervezeti kultúrájában.

4. Az intézményben dolgozó alkalmazott munkahelyi, szakmai kapcsolatainak etikai normái

- Tiszteletben tartom munkatársaim és más szakemberek véleményét, módszereit, kritikáját felelős módon kezelem.
- Szakmai vitában törekszem a tárgyszerűsége és a toleranciára.
- Az intézményben folyó pedagógiai munkát nevelőpartnerként segítem.
- Kölcsönösen megbecsüljük és tiszteljük egymást a hatékony munkavégzés érdekében.
- Elvárom, hogy emberi méltóságom és személyi jogaimat tiszteletben tartsák, és egyben kötelességemnek érzem másokkal szemben ugyanezt gyakorolni.
- Nyilvános szereplést vállalásakor, ha az intézményt hitelesen, és felkészülten igyekszem képviselni.
- Amennyiben erkölcsi sérelem ér, állásfoglalásért az intézmény etikai bizottságához fordulok.
- Minden esetben az együttműködésre törekszem, személyiségem az emberszeretet, optimizmus, megbocsátani tudás, lelkiismeretesség, nyíltság és türelem hatja át nehéz helyzetben is.
- A nevelő-oktató munkát segítő tárgyi javakat tulajdonjogi felelősséggel kezelem.
- Az etikai kódex megszegése rám nézve etikai vétséget von maga után.

5. A szülő-alkalmazott etikai normái

- Figyelek arra, hogy az alkalmazott-szülő kapcsolatban, mint egyenrangú partner legyek jelen.
- Elkötelezett vagyok, hogy semminemű anyagi szolgáltatásért a gyermeket előnyben nem részesítem.
- Nem fogadok el olyan ajándékot, mely értékénél fogva, vagy az ajándékozás módjánál fogva lekötöttséghez vezet.
- Kapcsolatunk alapja a kölcsönös tisztelet és megbecsülés.

- A szülők közt különbséget nem teszek, kapcsolatomban minden szülővel egyenlő.
- Egyéni beszélgetések során elhangzott családi vonatkozásokat, magáninformációkat szigorúan titokban tartom, illetve csak a gyermek érdekében használom fel.
- A szülők magánszféráját tiszteletben tartom.
- A szülőkkel való találkozások során és egyéb alkalmakkor különösen ügyelek a gyermekek és szüleik jó hírnévéhez fűződő jogainak érvényesítésére a személyiségi jogok figyelembe vételével.
- Szülői értekezleten csak az egész csoportot érintő kérdéseket, gondolatokat, feladatokat tárgyalom, kerülöm, az egyes gyermekeket így a szülőket is bántó, megszégyenítő, a gyermek teljesítményére, helyzetére utaló értékeléseket, minősítéseket, megjegyzéseket.
- A szülők munkáját térítésmentesen saját célra nem veszem igénybe.

6. Az alkalmazott- gyermek etikai normái

- A gyermekek jogait mindenkor tiszteletben tartom és ezek betartását erkölcsi kötelességemnek tekintem.
- A gyermekek közötti rokonszenv alapján nem teszek különbséget és nem tanúsítok elutasító magatartást egyetlen gyermekkel szemben sem.
- Magánéleti problémáimat a gyermekek felé semmilyen formában nem közvetítem.
- Nem kezdeményezek olyan tevékenységet, amely károsan hat, a gyermek testi, lelki épségére. A gyermeket nem alázom meg, nem gúnyolom, semmilyen formában nem bántalmazom.

7. A titoktartás etikai normái

- Az óvoda belső életével kapcsolatos információkat szolgálati, szakmai titokként kezelem.
- Az információkat csak a gyermek érdekében tevékenykedő szakembernek, ill. intézménynek adom át, megfelelő körültekintés mellett. (adatvédelmi szabályzat)
- A tudomásomra jutott, valamint a rendelkezésemre álló információkat semmilyen formában nem adom ki.
- A rám bízott információkat megtartom, szolgálati titoktartási kötelezettségemet nem szegem meg.
- Különböző szakmai, emberi nézeteltéréseimet, konfliktusaimat a gyermekközösség és a szülők kizárásával kezelem.

Záradék:

Az Etikai kódexet minden alkalmazott ismeri, tartalmát feltétel nélkül kell, hogy elfogadja.

Az Etikai Kódex a nevelőtestület, és az intézmény minden dolgozója jóváhagyásával lép hatályba. Alkalmazotti értekezleten köteles mindenki szavazni az elfogadásáról.

A dolgozók 50%-ának igen szavazatával elfogadható.

Az elfogadott Etikai Kódexet az alkalmazottak aláírásukkal hitelesítik.

Az Etikai Kódexben meghatározott normák, magatartási szabályok megsértése etikai vétség.

Az etikai vétséget kivizsgálja:

- Az etikailag vitatható kérdésekben az Etikai Bizottság illetékes véleményt mondani.
- Az Etikai Bizottság jogköre, hogy a meghallgatások után, és a vonatkozó dokumentumok tanulmányozása után véleményt alkosson az adott etikai kérdésben, azt szakmai körben nyilvánosságra hozza.
- Az etikai vétség kivizsgálásánál fontos elvárás a pártatlanság, valamint az érintett dolgozó megfelelő képviselésének biztosítása.

Az Etikai Bizottság létrehozása és működtetése:

Az Etikai Bizottság tagjai nem állandóak: a vezetőből és két óvodapedagógusból áll. Az Etikai Bizottság vezetőjét minden alkalommal maga határozza meg, etikai vétség esetén írásbeli feljegyzést készít.

Attól függően, hogy óvodapedagógusról, vagy dajkáról, vagy egyéb alkalmazottról van szó, a szakmai közösség olyan létszámban képviselteti magát, hogy egyértelmű döntést lehessen hozni, tehát mindenképp páratlan számú tagból kell állnia.

Nyilatkozat

Az Etikai Kódexben megfogalmazottakat elfogadom és tudomásul veszem, valamint magamra nézve kötelező érvényűnek tartom.

1. Lami Katalin intézményvezető.....
2. Kánainé Gerhát Katalin .....
3. Számpor Péterné.....
4. Zemen M. Szilvia.....
5. Cziczkáné Deszk Edit.....
6. Káposzta Péterné.....
7. Cziczkáné Sándor Erika.....

Kelt: Acsa, 2017. szeptember 1.

Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, Magyar Közlöny 1996. 71.sz.
2. Az Óvodai nevelés programja, Budapest OPI. 1989.
3. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár, Alex – typo Kiadó és reklám iroda Bt.1992.
4. Forrai Katalin: Ének az óvodában, EDITIO MUSICA Budapest 2001.
5. Gaál Sándorné – Kunos Andrásné: Testnevelési Játékok anyaga és tervezése az óvodában
6. Körmöci Katalin: Projektmódszer az óvodában (Ajánlott projektjavaslatokkal) Nemzeti Tankönyvkiadó
7. Helyi pedagógiai program Acsa, 2010.
8. Horváth Judit- Horváthné Csapucha Klára- Dr. Rónáné Farkas Júlia: Amit az óvónőnek észre kell venni. Tájékoztató vizsgálat a nagycsoportos óvodások képesség- és készség-szintjéről, Budapest 2004.
9. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában, Alex – typo Kiadó és reklám iroda Bt. 1992.
10. Zsámboky Károlyné – Eperjesy Barnáné: Az óvodai élet építőkövei Sopron 2003.
11. Bakonyi Anna-Karczewicz Ágnes: Az óvodapedagógusok nagykönyve. Az ismerettől a megvalósításig, Neteducatio Kft. Budapest, 2016.

Hitelesítési záradék:

Hitelesítési záradék

Ez a dokumentum 124 folyamatosan sorszámozott oldalból/lapból áll.

Kelt: Acsa, 2017. szeptember 1.

PH.

.....
hitelesítő aláírás